Editura pentru Literatură Universală

Înmănunchind aspecte fragmentare, povestirile lui Frank Hardy izbutesc să închege, cu tehnică de mozaic, imaginea unitară a Australiei bîntuită de criza economică din 1929—1933, imagine reprodusă la dimensiunile unui tîrgușor anchilozat: Valea lui Benson.

Schițele pline de dramatismul întîmplărilor mărunte din viața de zi cu zi a oamenilor amărîți sînt pătrunse de un umor sumbru și de o vibrație de autentică poezie.

Lei 5

Frank Hardy — Legende din Valea lui Benson

Frank Hardy

# Legende din Valea lui Benson





Colecția Meridiane

Desenul copertei de
*Bogdan Stihi*

LEGENDS FROM BENSON'S VALLEY
Werner Laurie, London
1963

Frank Hardy

# Legende din valea lui Benson

în romînește de
*Petre Solomon*

Editura pentru Literatură Universală
*București — 1965*

## CUVÎNT ÎNAINTE

*Pe la începutul anului 1946 am scris o povestire despre doi cetățeni care fură o încărcătură de lemne și o împart printre șomeri, în iarna grea care-a bîntuit sudul Australiei în 1931.*

*Povestirea, intitulată simplu* Încărcătura de lemne, *avea ca protagoniști două personaje: Ernie Lyle și Tuciuriul.*

*Nu puteam să prevăd atunci reacția în lanț pe care avea s-o declanșeze această povestire. Nutream doar o explicabilă, dar foarte vagă speranță că va vedea lumina tiparului.*

*La epoca aceea nu mai scrisesem decît o singură povestire, în afară de cea pomenită mai sus, iar opera mea publicată se reducea la materialele tipărite într-o gazetă comunistă ilegală, difuzată în rîndurile armatei australiene — gazetă al cărei redactor șef fusesem. De asemenea, colaborasem cu o serie de articole la presa de stînga din Melbourne.*

Încărcătura de lemne *a fost publicată în antologia* De la un țărm la altul, *fiind una dintre cele douăzeci de povestiri alese ca „cele mai bune" ale anului 1946. A fost, așadar, prima mea povestire editată într-o carte.*

*În următorii patru ani, pe cînd lucram la romanul* Putere fără glorie, *povestirea despre în-*

*cărcătura de lemne a mai fost publicată în alte cîteva antologii australiene. De asemenea, a fost cea dintîi dintre lucrările mele apărute în străinătate, fiind tradusă în diferite limbi, printre care și romîna. Nici nu mai știu în cîte limbi a fost tălmăcită această schiță, care a stat și la baza unui film australian, realizat în 1956.*

*Dar ceea ce nici în vis nu mi-aș fi putut imagina pe atunci, era faptul că această povestire avea să devină parte integrantă a unui ciclu, a unei cărți de sine stătătoare :* Legendele din Valea lui Benson, *carte în care Tuciuriul și Ernie Lyle, protagoniștii din* Incărcătura de lemne, *urmau să reapară adeseori.*

*Iată cum s-au petrecut lucrurile. In 1958, adică după doisprezece ani, m-am hotărît să scriu o altă schiță, despre un combatant între două vîrste, care ajunge să fie provocat de un tînăr. După ce am fixat în linii mari intriga acțiunii, mi-a venit ideea să-l folosesc pe Tuciuriu în rolul luptătorului vîrstnic. Am ezitat, însă, gîndindu-mă la riscul de a-l dilua și de a-l falsifica printr-o astfel de proiecție. Riscul era mare, avînd în vedere că țineam la acest personaj, care mi se părea a fi cel mai autentic și mai uman dintre eroii mei. M-am decis totuși să risc.*

*Dar abia în 1961 m-am hotărît să alcătuiesc o culegere întreagă de povestiri avînd drept cadru orășelul numit „Valea lui Benson". Intre timp, scrisesem vreo cîteva istorioare bazate, ca și* Incărcătura de lemne, *pe amintirile mele din tinerețea petrecută într-un tîrgușor așezat la vreo treizeci de mile de Melbourne. Intr-o seară, plimbîndu-mă pe o plajă din Sydney, mi-a venit următoarea idee : „Ce-ar fi să iau cîteva personaje ca Tuciuriul, Ernie Lyle și alți protagoniști ai povestirilor mele de atmosferă din acel tîrgușor mizer, în care am trăit eu însumi în deceniul al patrulea al acestui veac, și să creez un orășel fictiv și tipic, populat cu personaje tipice aidoma Tuciuriului și amicului său Ernie, menite să ia parte, ca eroi, fie principali fie secundari, la o seamă de întîmplări tipice ? Orășelul acela ar putea fi un microcosm, o imagine în mic a lumii capitaliste cuprinse de criză și sfîșiată de o aprigă luptă de clasă, iar povestirile mele, aparent lipsite de un conținut politic direct, ar putea sugera inevitabila victorie a proletariatului".*

*Și astfel s-a născut această carte, la care am lucrat în anii 1961—1962. Mai toate povestirile din cuprinsul ei au fost publicate în Australia și în Uniunea Sovietică, una dintre ele,* Străinul din Melbourne, *fiind tipărită prima oară în Pravda. Cartea a apărut în primăvara anului 1963 în editura londoneză „Werner Laurie".*

*Am fost adeseori întrebat dacă personajele din aceste povestiri sînt reale sau imaginare. De fapt, sînt și reale și imaginare. Fiecare dintre ele are la bază un personaj autentic, dar nici un personaj real nu e suficient de concentrat și de tipic pentru literatură ; ca să-l poți introduce într-o operă literară, trebuie să-i adaugi și să-i scazi unele trăsături. Metoda mea este următoarea : aleg din viață oamenii care mă interesează, vorbesc despre ei cu prietenii mei, apoi le găsesc un rol potrivit cu personalitatea lor într-o povestire sau o carte mai mare. Uneori se poate întîmpla exact invers : ideea povestirii sau a*

*cărții se ivește întîi, și abia după aceea apar personajele menite să joace diferite roluri și să se dezvolte pe parcurs, dezvăluindu-și calități noi, adesea nebănuite și neprevăzute de autor. Așa s-au petrecut lucrurile și cu personajele care se perindă în paginile acestei cărți. De la o povestire la alta, aceste personaje își dezvăluie cîte o nouă trăsătură de caracter, cîte o nouă fațetă a personalității lor.*

*În orice caz, pentru mine, Tuciuriul, Ernie Lyle și Arty MacIntosh sînt personaje foarte reale, bazate pe prototipuri întîlnite în viață.*

*Nădăjduiesc că cititorul romîn va fi la fel de bucuros să-i întîlnească, pe cît am fost eu de bucuros să-i descopăr.*

*Frank Hardy*

București, 30. I. 1963.

## FERMIERUL DIN BUNGAREE [1]

*„Drumeților rămași pe drumuri, oricît de osteniți ați fi,*
*De vreți ca să găsiți de lucru, duceți-vă la Bungaree..."*

Aceste cuvinte erau cîntate, cu o voce nazală, de prietenul meu Arty MacIntosh, în camionul Fabricii de bere din Ballarat, care se apropia acum de Bungaree, printre dealurile pustii, învăluite de întunericul nopții.

*„E-un soi de fermieri pe-acolo, cum nicăieri nu mai găsești,*
*Ții minte toată viața ziua cînd cu vreunul te-ntîlnești..."*

continuă Arty să fredoneze acest cîntec, care adusese oarecare faimă tîrgușorului Bungaree și o meritată hulă unora dintre locuitorii săi.

Cînd am ajuns în dreptul gării ne-a întîmpinat un panou uriaș, pe care se putea citi următoarea reclamă :

BUNGAREE, UN ORAȘ UNDE SE FOLOSEȘTE SĂPUNUL REXONA

— Țărănoii ăștia din Bungaree nu folosesc nici un fel de săpun, protestă Arty, indignat.

---

[1] *Fermierul din Bungaree* — titlul unui cîntec popular australian. Bungaree — orășel așezat la vreo cincizeci de mile depărtare de Melbourne și vestit pentru cartofii cultivați acolo și pentru fermierii săi cărpănoși. *N. A.*

— Am ajuns, zise Bertie, şoferul din Ballarat, oprind camionul în faţa hanului. Fiţi bineveniţi!

Omul acesta dolofan şi blajin ascundea sub şapcă o minte isteaţă şi sub haina-i de piele o inimă de aur. Se spunea despre el că transportă pe gratis mai mulţi pasageri decît însuşi expresul de Canberra [1].

— Iţi mulţumim, Bertie, i-am zis, coborînd din camion.

Oamenii pe care nevoia îi alungă din casă ajung să urască locurile străine în care poposesc. Incepusem să nutresc o ură adîncă împotriva acestui tîrguşor şi eram încredinţat că Arty era stăpînit de un simţămînt asemănător. Locuiam amîndoi în Valea lui Benson, un orăşel care ni se părea, pe atunci, fără seamăn în lume şi, oricum, mult mai plăcut la vedere decît Bungaree.

— Ne facem treaba cît mai repede cu putinţă şi-o ştergem de-aici, îmi zise Arty MacIntosh, cătrănit.

Ne-am tîrît lădiţele pe taluzul înalt din marginea drumului. Nu erau prea grele aceste lădiţe, pentru că ni se întîmpla destul de rar să ne depărtăm de Valea lui Benson în căutare de lucru. Arty îşi legase de lădiţa lui o greblă specială pentru cartofi. Il auzeam tîrşindu-şi în urma mea picioarele betege, ale căror labe se aplatizaseră din pricina muncilor grele făcute încă din copilărie. Dar beteşugul acesta era înşelător,

[1] Canberra, capitala politico-administrativă a Australiei. Oamenii politici călătoresc gratuit pe calea ferată care duce la Canberra, avînd la dispoziţie un tren special.



căci omul avea o putere de atlet şi o sprinteneală de cerb.

Ne-am urcat în veranda hanului şi-am privit de acolo orăşelul: oficiul poştal, atelierul dărăpănat al fierarului, căsuţele ciudate, în stil irlandez, iar ceva mai departe — luminile fermelor răzleţe. Undeva, un cîine începu să latre. Zăngănitul unor bidoane şi zumzetul stins al separatoarelor arătau că mulsul se terminase. Dealurile şi văile din jur adăposteau sub vălul nopţii o recoltă bogată de cartofi, care aşteptau să fie scoşi din culcuşurile lor de ţărînă.

Arty MacIntosh începu iar să cînte, cu un glas plin de jale:

*„Eu însumi am trecut pe-acolo, şi vreau să vă spun cum a fost:*
*N-aveam de lucru într-o vreme şi hoinăream fără vreun rost.*
*M-am învoit pînă la urmă să-i scot cartofii din ţărînă*
*Unui chiabur zgîrcit fără pereche, cu inima hapsînă...“*

Deodată Arty se întoarse spre mine şi-mi spuse cu un glas mustrător, ca şi cum eu aş fi fost vinovat de tot ceea ce ni se întîmpla:

— Asta-i cel mai nenorocit tîrguşor cu o singură crîşmă din tot ţinutul. Nu găseşti în el nici o muiere sub cincizeci de ani, fiindcă mîrlanii ăştia au obiceiul să le atîrne cîte o daravelă pînă şi fetiţelor, ca să le poată pune şi pe ele la muncă. Ce naiba ne-a venit să căutăm de lucru tocmai aici? Parcă ne-nţelesesem să nu mai călcăm prin Bungaree?

— E-adevărat, recunoscui eu.

De pe veranda hanului se vedea prăvălia oficiului poştal, în a cărei vitrină se adunase toată sărăcia tîrguşorului : cîteva pachete cu biscuiţi, o reclamă pentru ceai, nişte panglici decolorate şi un serviciu de argint pentru oţet şi untdelemn, cu trei sticluţe, acoperite în parte de un cartonaş mînjit de muşte, pe care scria : NUMAI TREI LIRE.

— Lumea e plină de optimişti, exclamă Arty, arătînd spre sticluţele cu pricina, şi se îndreptă spre ceea ce se putea numi uşa principală a hanului.

Deşi trecuse de mult ora de închidere, localul era încă înţesat : fii de fermeieri şi lucrători sezonieri veniţi anume pentru strînsul recoltei de cartofi din Bungaree.

— Noroc, Arty, îl întîmpină unul dintre ei. Cum o mai duci ?

— Nu cine ştie ce.

— La cine-o să lucrezi ?

— La moş Phillips „Flămîndul", răspunse Arty cu un zîmbet batjocoritor, care i se şterse numaidecît de pe faţă, ca sub puterea unei baghete magice. Eu nu lucrez pentru fitecine...

— Fireşte, întări celălalt.

Ne-am aşezat şi noi la bar, în spatele căruia, în locul bătrînului cîrciumar ori al nevestei lui bună de gură se ivi o femeie tînără, de vreo douăzeci de ani.

— Două halbe, comandai eu. Patronul ne dă pe credit, cît ţine sezonul cartofilor.

— Mă duc să-l întreb pe domnul Murphy, răspunse femeia cu glas şoptit şi dispăru pe uşa dinapoia barului.



— Văzuşi şi tu ce văzui eu ? mă întrebă Arty. Nu-i rău de loc pentru Bungaree, adăugă el, fără să bage de seamă că domnul Murphy, cîrciumarul, ne privea din pragul uşii. Cine-i gagica ? mai întrebă Arty, adresîndu-se unui muşteriu de lîngă el.

— N-am habar. E doar de cîteva zile aici. Cică a venit de la Melbourne. O cheamă Mabel, şi-i tare sfioasă ; se teme pînă şi de umbra ei. Îţi pierzi degeaba vremea cu ea, amice...

— E-n regulă, zise fata, întorcîndu-se cu două halbe şi aşezîndu-le neîndemînatic pe tejghea.

— Dar băgaţi bine de seamă, bodogăni domnul Murphy vîrîndu-şi din nou capul pe uşă, să nu care cumva să faceţi scandal ca anul trecut, altfel nu mai pupaţi credit la mine, aşa să ştiţi !

— Fii pe pace, omule, îi răspunse Arty, ca şi cum ar fi fost jignit pe nedrept de aluzia cîrciumarului la nedemna comportare a unora dintre muşteriii săi care, în sezonul trecut, îi devastaseră localul, bătîndu-se pentru o prostituată poposită pe-acolo ca să-şi recupereze pierderile suferite la cursele de cai din Ballarat.

Mabel aşeză halbele pe tejghea şi ne întrebă cu sfială cum ne cheamă. Eu m-am mulţumit să-i spun, fără nici un comentariu, numele meu, dar Arty profită de prilej şi intră în vorbă cu fata :

— Pe mine mă cheamă Arty MacIntosh şi am o sută şaptezeci şi cinci de funţi de muşchi şi de creieri, nu degeaba trec drept campion în Valea lui Benson, şi am cîte o nevastă în fiece oraşel din statul Victoria.

Mabel se fîstîci, dar izbuti să treacă numele noastre într-un fel de condică ferfeniţită. Era o

femeie scundă și îndesată, cu picioare zdravene, a căror goliciune era ascunsă de poalele rochiei lungi și strînse pe talie. Părea cam prea voinică și mușchiuloasă pentru o femeie. Avea sîni mari, neverosimil de rotunzi, deși fără contururi precise. Părul negru ca pana corbului era despărțit la mijloc printr-o cărare și se revărsa în cîrlionți pufoși în jurul urechilor, potrivit unei mode ce nu stătea bine feței ei late. Obrajii îi erau cam palizi și rotunjori ca ai unei păpuși, cu buzele trandafirii și senzuale și cu un nas cîrn. Ochii ei mari, albaștri și adînci, erau străjuiți de niște pleoape care fremătau necontenit, ca și cum ar fi vegheat peste o taină. Un surîs enigmatic, nu lipsit de oarecare tristețe și chiar de teamă, părea mereu gata să i se înfiripe pe buze.

Arty MacIntosh o cercetă cu o privire iscoditoare și îndrăzneață. Avea multe pasiuni — îi plăcea să bea bere, să facă farse, să parieze la curse, să danseze, să joace cricket — dar distracția lui preferată o constituiau femeile. Fie că erau măritate sau singure, acestea îl găseau irezistibil, din pricini cunoscute numai lor. Și bineînțeles că bărbații se uitau cam chiondorîș la el, din pricina firii lui muieratice, care nu cunoștea mila față de victimele pasiunii.

Am cercetat-o și eu pe Mabel, cu toate că nu era genul meu de femeie: mie mi-au plăcut totdeauna brunetele cu trupul zvelt, gingaș și neted ca o plăpumioară de prunc, și numai ele m-au făcut să-mi pierd mințile, dîndu-mi iluzia că-s îndrăgostit și împingîndu-mă chiar pînă la cererea în căsătorie... Și, totuși, în trupul zdravăn



al acestei femei era ceva atrăgător chiar și pentru unul ca mine. In ochii ei duioși citeam flacăra ascunsă a patimii, ce se putea aprinde la primul vînt prielnic. Părea că însăși sfiala ei nu era decît zăgaz artificial, pe care și-l impunea pentru a stăvăli un torent de patimi. Pe scurt, părea o femeie calculată, capabilă să-și cîntărească bine atuurile sentimentale, înainte de a licita.

— Orășelul ăsta începe să-mi placă, îmi spuse Arty ducînd halba la gură. Să bem pentru călătoria noastră !

După ce-am băut, ne-am dus amîndoi în mica sală de mese a hanului. Mabel, care își pusese între timp un șorț și o tichie albă, veni să ne ia comanda.

— Cum te cheamă, o întrebă Arty după ce comandă cîte o porție de supă și cîte una de rasol.

— Mabel. Mabel Everard, răspunse ea, cu gravitate.

— Mabel... Păi ăsta-i numele meu preferat, rosti el și, apucînd-o de talie, începu să-i mîngîie fesele.

Amintindu-mi o remarcă de-a lui pe care o repeta foarte des, îmi veni să rîd : „Multe fete se supără cînd le-nghesui, și ți se împotrivesc, dar unele îți pică totuși la așternut..."

Mabel se smulse din brațele lui, roșind pînă la rădăcina părului, și alergă spre bucătărie.

— Se preface că se lasă greu, îmi explică Arty.

Iar cînd fata se întoarse cu supa, o întrebă, scoțînd din buzunar o cutie de bomboane :

— Vrei o bomboană de ciocolată ?

Mabel ridică încet capacul cutiei, dar scoase un țipăt cînd văzu înăuntru o imitație de păianjen negru.

— Lasă că-ți cumpăr eu o cutie cu bomboane adevărate, rîse Arty.

Fata fugi, fîstîcindu-se.

— Frumoasă artă de a cuceri fetele, exclamai eu.

— Femeile sînt ca și bărbații, mai toate se dau în vînt după o aventură, se apără Arty. Trebuie numai să le dai a înțelege că te interesează.

In timpul mesei, Mabel veni de cîteva ori la noi, dîndu-i astfel prilejul lui Arty să lege un soi de conversație. Am aflat, datorită întrebărilor lui, că mama fetei murise, iar taică-su plecase în lume, nimeni nu știa pe ce meleaguri. Fata fusese chelnăriță într-un restaurant din Melbourne, dar își pierduse slujba și venise la Bungaree, răspunzînd la oferta de serviciu a unui birou de plasare, care făgăduia un angajament de probă pe timp de o lună. Ii plăcea locul și se temea să nu-l piardă la sfîrșitul sezonului, rămănînd iar fără slujbă.

Atitudinea ei față de Arty mă nedumerea profund. Era vădit că simțea atracție pentru el, dar și-o înfrîna, ca și cum ar fi calculat tot timpul consecințele unei eventuale legături. Cît despre Arty, părea conștient doar de făgăduiala cuprinsă în purtările ei, dar nu și de rezerva ei calculată.

După-masă, m-am dus din nou la bar, convins că Arty mă va urma. El, însă, s-a oferit să o ajute pe Mabel la spălatul vaselor. In bar rămăseseră numai doi mușterii, cam chercheliți. Domnul Murphy mă servi personal, deși era îmbrăcat de plecare.



— Indată închid localul, ne vesti el.

Doamna Murphy se ivi și ea, încorsetată și sulemenită, ca o oaie bătrînă care încearcă să treacă drept mielușea.

— După ce speli vasele să faci curățenie în bar, îi porunci lui Mabel.

Cei doi mușterii beți plecară, clătinîndu-se.

— Mabel ! strigă din nou doamna Murphy. Nu uita să faci curățenie în bar, după ce isprăvești.

— Vin numaidecît, răspunse fata și, intrînd în bar, se apucă să spele paharele.

— Ne întoarcem curînd, adăugă domnul Murphy cu arțag, ieșind pe ușă împreună cu nevastă-sa. Ai grijă, nu mai servești nici un pic de bere !

Mabel luă o cîrpă și veni repede spre mine, prefăcîndu-se că șterge tejgheaua barului.

— Il cunoști bine pe Arty ? mă întrebă ea.

— Binișor, îi răspunsei eu.

— Ce părere ai despre el ? urmă ea, privind nervoasă spre ușa bucătăriei.

— Păi, mi-e prieten...

— Dar prietene, are multe ?

— Nu prea știu, răspunsei eu în doi peri, neputînd să mă hotărăsc dacă să-l laud pe Arty sau să-l discreditez în ochii ei, ca s-o scap din ghearele lui.

— Trebuie neapărat să-mi spui adevărul, mă rugă ea.

2—2266

Și în clipa aceea încetă să-mi mai pară o femeie enigmatică, patimașă; arăta ca un copil părăsit, speriat și nesigur de sine.

— Trebuie neapărat să știu. A venit vremea să-mi găsesc un rost în viață, nu mai pot risca să rămîn din nou fără lucru, aici sau la Melbourne. Am un băiețaș de trei ani...

— Dar soțul dumitale unde e?

— N-am nici un soț, mărturisi ea, lăsînd ochii în jos și roșind.

— Și băiatul, unde-i?

— Într-un cămin. Trebuie să-l scot de-acolo cît mai repede, altfel mă uită, adăugă ea cu glas patetic. Arty zice că mă iubește. Mi-a spus-o adineauri, în bucătărie. Crezi c-ar fi în stare să mintă într-o chestiune așa de serioasă?

Adînc tulburat și stînjenit, am șovăit să-i răspund. Femeia se îndrăgostise la prima vedere. Numai că i se mai întîmplase și alteori să se îndrăgostească tot așa și fusese înșelată; de aceea ar fi vrut ca următorul bărbat căruia i se va da să o pună la adăpost de griji și de spaime și să-i ofere posibilitatea de a-și crește fiul. Dragostea nu putea să însemne altceva pentru ea, de-aci înainte; asta i-o citeai în ochi.

Am încercat să mi-l închipui în postura de soț și de tată vitreg pe acest Arty MacIntosh, bun la inimă, dar flușturatic, veșnic înglodat în datorii și foarte adesea șomer, care lua viața așa cum era și care iubea pe cine se nimerea. „Ce rost are să cumperi o carte cînd te poți abona la o bibliotecă?“ obișnuia el să spună.

Mă uitam la Mabel. Pentru ce trebuia neapărat să știe totul despre un bărbat înainte de a se



încurca cu el? Ce experiență amară și ce planuri de viitor o făceau să-și piardă spontaneitatea fără de care dragostea e de neconceput?

Apariția lui Arty mă scuti de răspunsul pe care mi-l cerea Mabel.

— Ce puneți la cale voi doi? ne iscodi el.

— Stăteam la taclale, i-am răspuns.

— Oalele și cratițele-s gata, îi raportă el lui Mabel. Îs obișnuit eu cu treburile gospodărești. Ce-ați zice de-o bere?

Mabel stătu pe gînduri o clipă, apoi ne umplu două halbe.

— Bea și tu una, o îndemnă Arty.

— Nu, mulțumesc, Arthur, eu nu beau. Și-apoi, domnul Murphy mi-a poruncit să închid localul.

— Ar fi bine s-o întindem și noi, amice, i-am spus. Nu uita că trebuie să ne sculăm cu noaptea-n cap.

Ne-am băut halbele și am început să ne pregătim de plecare.

— Ne vedem sîmbătă, îi spuse Arty fetei și o sărută pe obraz, tocmai cînd ea dădea să închidă ușa în urma noastră.

Afară ne aștepta o noapte neagră ca scoarțele Evangheliei. Am bîjbîit de-a lungul verandei și-am ieșit la drumul ce ducea spre ferma lui moș Phillips „Flămîndul“, așezată cu vreo trei mile mai încolo. Era un drum plin de hîrtoape și ne-am tot poticnit pînă să ne obișnuim cu întunericul și să putem iuți pasul.

— Nu mai e mult pînă sîmbătă, rupse Arty tăcerea. O făgăduială ca asta îmi dă puteri.

Îmi stătea pe limbă un răspuns care l-ar fi usturat, dar mă simțeam dator să păstrez taina fetei, așa că am tăcut. Curînd am început să asud, ostenit de atîta umblet. Am lăsat jos lădița, ca s-o apuc cu mîna cealaltă. Ne-am așezat amîndoi, fiecare pe lădița lui, și ne-am odihnit puțin. Apoi am pornit din nou la drum tîrîș-grăpiș, pînă-am zărit, undeva în dreapta, o luminiță care ne arăta c-am ajuns la ținta călătoriei noastre.

Intrînd pe poartă (care atîrna într-o singură balama) am auzit un lătrat grozav ce se apropia din spatele casei. L-am lăsat pe Arty s-o ia înainte : nu prea mă am bine cu cîinii...

— Ușurel, băiete, făcu Arty către cîinele care ne încolțea ca pe niște oi.

— Stai cuminte, afurisitule ! răcni un glas dogit, și în clipa aceea zărirăm o namilă de om care astupa ditamai ușa.

Am pășit pe veranda casei. Pasul drept al namilei răsuna mai tare decît cel stîng, deoarece avea un picior de lemn ; cracul pantalonului lovea ciotul de lemn pe care moș Phillips „Flămîndul" îl căpătase în urma unei cangrene la piciorul drept. Cel puțin așa spunea lumea. În loc să cheme un doctor, cărpănosul preferase să-și scoată piciorul bolnav pe fereastră, în timpul meselor, ca să nu-i pută prea tare.

— Va să zică, tot ați venit, ni se adresă el, după ce cîinele se retrase, mîrîind. Și intră în casă, făcîndu-ne semn să-l urmăm. Arty începu să cînte :



*„Avea o casă învelită cu paie și chirpici murdar ;*
*La uși și la ferestre nici un zăvor, nici un belciug măcar.*
*Găinile umblau pe masă nestingherite de nimic,*
*Iar una a ouat în blidul acelui fermier calic..."*

— Mîine dimineața n-ai să mai cînți tu, mormăi moș Phillips, care nu cunoștea pasămite, cîntecul acesta, ce-i înveșnicise pe cei de-o seamă cu dînsul și întreg ținutul său de baștină. Cartofii așteaptă să fie scoși, și mai sînt și alte treburi de făcut.

— Am venit numai pentru cartofi, am spus eu, cercetînd încăperea.

Poetul anonim nu-și luase prea multă libertate : odaia era murdară și în neorînduială. Sticla lămpii era plină de urme de muște. Pe dușumea zăceau aruncate vraiște ziare vechi și cutii goale de conserve ; pe masă, claie peste grămadă, o sumedenie de farfurii de cositor, cești smălțuite, cuțite și furculițe, o tingire și cîteva tigăi, toate nespălate. În vatra deschisă a sobei de cărămidă se adunase cenușa a sute de focuri. Pereții mînjiți de funingine și acoperiți cu pînze de păianjen, n-aveau nici o podoabă, nici măcar un tapet.

Cîinele care intrase după noi începu să lingă restul de ceai lăsat de stăpînu-su într-o strachină de cositor.

Moș Phillips „Flămîndul" era pe potriva casei sale, nespălat și necioplit, duhnea a jeg. Purta niște nădragi de pînză aspră, peticiți, o flanea cenușie uzată, îmbîcsită de sudoare și praf, și o haină decolorată și soioasă. Ghetele lui uriașe, bătute în ținte, nu simțiseră niciodată mîngî-

ierea unei perii. Moş Phillips avea un gît şi nişte obraji zbîrciţi ca o piele de bivol uscată la soare şi nişte mîini enorme, butucănoase şi pline de jeg. Nu-i puteai ghici vîrsta — să tot fi avut între 50 şi 65 de ani. Era aşa cum îl arăta înfăţişarea: un sihastru ursuz, cel mai cărpănos dintre fermierii din Bungaree, vestiţi prin cărpănoşia lor.

— V-aţi băut ceaiul? ne întrebă el.

Ne-am grăbit să spunem că da: aveam destulă vreme să ne otrăvim cu mîncarea lui începînd de-a doua zi.

Cu toate că nu era de loc frig, moş Phillips aţîţă focul, apoi îşi trase lîngă sobă un jilţ care scîrţîia şi începu să citească ziarul din ajun.

— Nu cumva aţi băgat de seamă la ce preţ sînt cotaţi cartofii, în ziarul de azi? ne întrebă el.

— N-am citit ziarul, îi răspunsei eu, aşezîndu-mă pe o ladă acoperită cu un sac de cartofi uzat.

Arty MacIntosh se aşeză pe lădiţa lui şi-şi întinse, din obişnuinţă, mîinile spre focul din cămin.

— Ar fi bine să-ncepem în zori, ne spuse moş Phillips, ca şi cum am fi fost asociaţii lui la conducerea fermei. Şi aş dori, băieţi, să lucraţi şi sîmbătă după-masă. Am tocmit un camion pentru transportul cartofilor.

Era cît pe ce să-i repet că nu obişnuim să lucrăm sîmbăta după-amiază şi duminica şi că nu înţelegem să muncim cu toptanul, fără nici o socoteală, dar Arty mi-o luă înainte:



— Nu pot lucra sîmbăta şi duminica, am o întîlnire cu-o gagică, la cîrciumă.

Moş Phillips se zgîi la el şi începu să-şi frece bărbia nerasă, trăgînd adînc aer în piept. Lucrătorii care refuzau să se supună tabieturilor şi normelor lui de muncă îl scoteau întotdeauna din sărite. Mi s-a părut însă că, de data asta, enervarea lui avea un temei mai adînc. Recăpătîndu-şi stăpînirea de sine, ne spuse:

— O să dormiţi în şopron. Am înjghebat acolo două culcuşuri şi-o să găsiţi o grămadă de pături.

— Dar casa ce cusur are? s-a stricat de anu' trecut încoace? întrebă Arty mirat şi plictisit totodată.

Moş Phillips lăsă ziarul deoparte, apucă o pereche de căşti de pe poliţa căminului şi le puse la urechi.

— E destul loc şi-n casă, stărui Arty.

— Preţurile pieţei, rosti Phillips, cerînd adică, să fie linişte. În şopron o să găsiţi un felinar.

Arty se ridică şi-şi luă, cu o mutră scîrbită, lădiţa. Am pornit după el şi am intrat în şopron. Aprinzînd felinarul, am zărit două culcuşuri grosolane, lîngă un maldăr de hamuri şi saci. În loc de saltele, fuseseră aşternute nişte mindire de paie pe care-am găsit cîte o pernă murdară şi neînfăţată. Pe unul dintre culcuşuri zăceau o sumedenie de pături cenuşii.

Ne-am făcut fiecare patul, folosind cearşafurile şi feţele de pernă pe care le luasem cu noi, ca de obicei cînd plecam la drum. Apoi ne-am culcat. Arty a stins felinarul.

— Blestemate paie! mîrîi el peste cîteva clipe. De ce nu ne-o fi lăsat bătrînul să dormim în casă?

Neputînd închide ochii din pricina șobolanilor care foșgăiau pe acoperiș, îmi treceau prin minte tot felul de gînduri și întrebări. Pesemne însă că pînă la urmă tot am ațipit, fiindcă am tresărit după nu știu cîtă vreme, auzind un soi de clinchet și o voce artăgoasă, care striga:

— Gustarea e gata!

Nu-mi dădeam seama unde mă aflu. Abia cînd s-a aprins felinarul și cînd, la lumina lui, l-am văzut pe Arty căscînd și scărpinîndu-se la ceafă, mi-am adus aminte că dormisem în șopron.

— In regulă! îi strigă Arty bătrînului și adăugă în șoaptă: Porc de cîine!

Se așeză pe marginea patului și începu să se încalțe, acompaniindu-și gesturile cu cîntecul lui preferat:

*„A doua zi în zori, devreme, ca de-obicei afurisitul*
*Bătu într-o tingire, fără s-aștepte barem răsăritul!*
*Mai strălucea pe boltă luna și stelele, de asemenea,*
*Pesemne că zgîrcitul ăla din Bungaree nici nu dormea..."*

Cu mișcări leneșe, ne-am pus îmbrăcămintea de lucru: niște pantaloni de doc, decolorați de prea mult spălat, și cîte o pereche de ghete cu ținte. Eu mai aveam și-o cămașă colorată, spre deosebire de Arty, care purta doar o flanea. In schimb, eu n-aveam pălărie (n-avusesem niciodată), pe cînd el purta totdeauna la lucru o pălărie cu boruri late: fiind blond și avînd o piele sensibilă, se pîrlea repede la soare.



După atîtea săptămîni de inactivitate forțată ne cam moleșisem amîndoi și pierdusem obișnuința de a munci și de a găsi vreo satisfacție în muncă; iar a săpa cartofi la Bungaree e, oricum, o muncă grea, care te deșelează!

Gustarea de dimineață, cea mai consistentă dintre mesele oferite de moș Phillips, cuprindea, ca de obicei, friptură rece de berbec și cartofi copți în coajă. Zorile ne-au surprins mîncînd, dar soarele s-a arătat abia cînd am pornit la drum, în șareta lui moș Phillips.

— Primul lot îl iau eu, îmi zise Arty, sărind din șaretă, cu grebla lui specială în mînă.

Moș Phillips își semănase cartofii pe un teren relativ neted, care se ridica în pantă ușoară cam pînă la jumătatea colinei golașe ce se înălța în spatele fermei. De unde și zicala că nu-i nevoie să încarci în căruțe cartofii din Bungaree: ajunge să-i dai de-a rostogolul pe dealuri.

— Bună recoltă, făcu Arty, pipăind o plantă. O grămadă de bani...

— Da, o grămadă de bani și o spinare frîntă, mormîii eu.

De îndrumările lui moș Phillips n-aveam nevoie. Cartofii însemnau într-adevăr bani pentru un fermier calic și pentru doi săpători și mai calici, iar șirurile dese erau ca niște oști dușmane ce trebuiau atacate în tăcere, printr-o muncă tenace și istovitoare. Arty își înfipse grebla adînc sub cea dintîi plantă, articulîndu-și cu precizie și dibăcie brațul și piciorul.

Moș Phillips porni de-a lungul brazdelor înguste dintre șirurile de plante, lăsînd cîte un sac din loc în loc. Am apucat primul sac și l-am despăturit, potrivindu-i deschizătura în chip de pîlnie, apoi m-am aplecat ca să culeg cartofii scoși de prietenul meu. Erau lucioși, plăcuți la pipăit; îți făceau poftă să muști din ei, numai că pofta asta îți trecea curînd, dacă erai silit să-i mănînci de cîte trei ori pe zi... Mă țineam scai de Arty, lărgind gura sacului pe măsură ce se umplea. Nu prea avea grijă să taie toate rădăcinile: se cam grăbea și trecea repede de la o plantă la alta, așa că trebuia să smulg cu mîna din pămînt cartofii lăsați de el. Totdeauna, în primele ceasuri cînd se apuca de treabă, era zorit și lucra de mîntuială.

— Doar n-am greble în loc de mîini! i-am zis. Pentru Dumnezeu, de ce nu desfaci rădăcinile ca lumea? Scoate-le cu grebla, omule!

Arty mormăi ceva, dar se supuse și începu să grebleze temeinic, într-un ritm ca de mașină. Se vedea că-i foarte mîndru de dibăcia și puterea lui. Mă străduiam să țin pasul cu el, trîntind din cînd în cînd sacul la pămînt, ca să se-ndese bine cartofii. Știam că trebuie să-l urmez îndeaproape, căci degeaba îi dă zor săpătorul dacă ăl care culege rămîne în urmă; sînt legați strîns unul de celălalt și-s și plătiți ca o echipă.

Țărîna uscată îmi intra sub unghii, cu toate că le tăiasem anume pentru treaba asta, și-mi zgîria pielea de pe mîini, zgîndărindu-mi totodată nervii. Am ajuns la următorul sac gol înainte ca primul să se fi umplut. Așa-s fer-



mierii din Bungaree; totdeauna se așteaptă la niște recolte de cartofi uriașe!

Am înaintat încet, de-a lungul primei brazde, pînă cînd plantele smulse din rădăcină au acoperit-o toată. In urma noastră rămăseseră cîțiva saci plini, pe care moș Phillips îi cosea și-i arunca apoi, cu destulă ușurință, în șaretă. Începuse să mă doară așa de rău spinarea că nici nu-mi mai pasă de degetele julite.

— Stai locului să ne tragem sufletul, i-am zis lui Arty. Sînt, cred, mai bine de două ceasuri de cînd am început treaba.

Arty nu avea nici el ceas, așa că nu știa cîtă vreme se scursese. S-a învoit să treacă însă în locul meu, iar eu într-al lui. Pe la orele zece dimineața, moș Phillips a plecat cu primul transport și s-a întors cu un ceainic și trei căni smălțuite, dar fără nimic de mîncare. Eu și amicul meu ne-am așezat, osteniți, întinzîndu-ne mădularele și spinările.

— Mîine o să fie și mai greu, rîse Arty, sorbind din ceaiul fierbinte.

— Nu mi-ați umplut bine sacii, se plînse moș Phillips. Au să se strice cartofii, frecîndu-se unii de alții...

— Doar nu ne plătești cu sacul, îi răspunse Arty.

— Las' că o să ți-i umplem, îi făgădui eu: trebuia să-l iei cu binișorul pe bătrîn dacă voiai să scoți ceva de la el.

Pauza pentru fumat era scurtă, nu numai din pricina cărpănoșiei lui moș Phillips, ci din cauză că și noi ne grăbeam să isprăvim treaba. Spre mulțumirea mea, Arty trecu din nou la

greblat, scutindu-mă pe mine de corvoada asta: făcusem bășici în podul palmelor. Dar în curînd începu să mă doară spinarea, așa că tînjeam după un nou răgaz, mai ales că foamea, cu împunsăturile ei, îmi sporea chinul.

Arty se îndreptă din șale și-și scuipă în palme, spunînd înciudat:

— Mi s-au bășicat palmele. Și mi-e o foame de lup!

Apoi adăugă încă un vers din cîntecul lui preferat:

*„Credeam că pin-la soare-apune în Bungaree am să mă sting..."*

Moș Phillips porni spre fermă cu o nouă încărcătură de saci, lăsîndu-ne să trudim cu sufletul la gură. In cele din urmă, auzind toaca de amiază, ne-am tîrît înapoi pîn-la fermă. Ne-am spălat mîinile chinuite și ne-am dus la masă. Moș Phillips ne pregătise pentru prînz obișnuita lui tocană de berbec cu cartofi, servită în niște blide de tinichea. Pe masă era pîine din belșug, însă fără unt; zahărul era de asemenea la discreție, laptele însă lipsea; sare era destulă dar despre alte condimente, nici pomeneală.

— Dă-mi piperul, îi ceru Arty bătrînului.

Moș Phillips ridică privirea, taman pentru a vedea rînjetul batjocoritor al amicului meu. Fără să-i răspundă, luă puțină sare din farfuria spartă ce slujea drept solniță și-o presără peste tocana lui.



— Adă-ncoa' murăturile atunci, urmă Arty. Mor după murături...

Moș Phillips rămase imperturbabil. Iar eu mă gîndeam că Arty glumește, doar nu-și închipuia că ar putea obține de la bătrîn asemenea bunătăți!

— Bine, fie, mă mulțumesc și cu puțin sos de roșii, propuse Arty, îngăduitor. Vorba ceea, sosul de tomate, din rahat te scoate...

Moș Phillips mînca, fără să-și ridice privirea din farfurie. I-am urmat pilda, turnînd din belșug sare în farfuriile noastre și înfulecînd cu poftă tocana. Moș Phillips ne mai dădu cîte o porție, apoi ne servi cîte un ceai. După aceea eu și amicul meu ne-am dus în șopron și ne-am întins pe mindirile noastre de paie, ca niște soldați după o bătălie. Bătrînul nu ne-a lăsat prea multă vreme și a venit să ne scoale. Arty i-a cerut un bidon ca să-l umple cu apă din cisternă.

Lucrînd pe rînd la greblă am făcut ispravă bună, în ciuda palmelor julite și-a durerii de șale. Era o arșiță cumplită, încît nădușeam întruna, iar fruntea și încheieturile mîinilor începuseră să ne cam usture. Ne ducem mereu la bidonul cu apă, ca să ne răcorim, ceea ce l-a făcut pe moș Phillips să ne scutească de ceaiul de după-amiază.

A doua zi dimineață ne-am trezit cu trupurile țepene. Ne durea fiece mușchi, parc-am fi fost opăriți, nu alta. Abia m-am putut da jos din pat, atît de țeapănă îmi era spinarea, iar pielea de pe frunte și de la încheieturi mi se înroșise, parc-ar fi fost carne crudă.

Ne-am luat în tăcere gustarea de dimineață; după aceea mi-am tras în jos mînecile cămășii și am împrumutat de la moș Phillips o pălărie ponosită, ca să mă feresc de soare. Lucrînd pe căldură, am început să transpir, iar năduşeala mi-a muiat mădularele înțepenite, dar nimic nu-mi putea potoli durerea de șale și cea din mîini.

La masa de prînz, Arty ceru din nou piper și alte asemenea bunătăți, ca de pildă muștar și ardei iuți. Moș Phillips fierbea de ciudă și se vedea că ar fi vrut să răspundă, însă nu știa cum.

Ei, și-așa trecură cîteva zile, una mai obositoare decît alta, pînă cînd calendarul ajunse la ziua de vineri. Durerea se potolise treptat, spinările ni se înmlădiaseră, iar mîinile noastre, deprinse să muncească din greu în intervalele cît nu șomam se bătătoriseră din nou. Soarele ne tăbăcise zdravăn pielea. Ne mai simțind nici o durere, m-am putut gîndi în voie la Mabel. Aș fi vrut să discut cu Arty despre ea, dar m-am hotărît să-l las pe el să aducă vorba. Arty, însă, nu scotea nici un cuvințel, părea neobișnuit de închis în sine, cu toate că de felul lui era foarte prietenos și guraliv.

Vineri după-amiază m-am dus de pe cîmp la fermă ca să umplu cu apă bidonul golit. Trecînd pe lîngă verandă am aruncat o privire în dulăpiorul de sîrmă atîrnat de-o grindă a tavanului: nădăjduiam să văd vreun indiciu de schimbare a meniului. Dar nici pomeneală de așa ceva! N-am văzut decît o coastă de berbec uscată și decolorată. Bănuitor, am mirosit-o și



am cercetat-o mai îndeaproape, dar am simțit că mi se întorc mațele pe dos.

Dinspre sufragerie se auzeau zgomote ciudate. M-am apropiat de ușă și, ce să vezi? Moș Phillips ședea, gol pușcă, cu genunchii la gură, într-o cadă, și-și săpunea vîrtos subsuorile, cu o mutră inspirată. A opta minune a lumii, nu alta!

M-am întors la tovarășul meu de muncă și i-am adus la cunoștință vestea.

— Vezi-ți de treabă, mă repezi el. Împuțitul ăla nu ți-ar face o baie nici dac-ar cădea într-un canal!

— Zău că nu te mint. S-a băgat într-o cadă plină cu apă și se spală cu săpun. A, da, era să uit, să nu care cumva să guști din carnea pe care-o să ne-o servească la ceai — e plină de viermi!

— Așa ne trebuie dacă lucrăm pentru el! exclamă Arty, azvîrlind grebla cît colo.

Am muncit totuși mai departe, oprindu-ne cînd și cînd să mai schimbăm o vorbă — despre carnea aia viermănoasă și despre faptul, cu totul de necrezut, că moș Phillips făcea baie.

Tîrziu de tot, cînd dealurile golașe începură să-și acopere umerii cu mantia portocalie a soarelui în scăpătare, am încărcat șareta și-am plecat. Moș Phillips ne ieși în întîmpinare pe verandă, apoi scoase carnea din dulăpior și o izbi cu putere de un stîlp.

— Nu te mai osteni să scuturi viermii din ea, dobitoc bătrîn! mîrîi Arty. N-o să mîncăm carne cu viermi!

Moș Phillips căzu pe gînduri, încurcat, iar furia noastră cedă locul curiozității, văzînd cum era îmbrăcat cărpănosul : purta un costum bleumarin, cu guler scrobit și cravată neagră !

— Carnea n-are nimic, bîigui el. Dar dacă sînteți prea mofturoși ca s-o mîncați, o să deschid o conservă cu carne de vită.

Și moș Phillips puse coasta de berbec la loc în dulăpior, apoi intră cu pași repezi în casă. Ne-am așezat cu toții la masă, iar Arty a cerut din nou piper și murături. Dar nu asta ne durea pe noi : eram intrigați de înfățișarea bătrînului, iar el își dădea seama de acest lucru și se purta ca un hoț urmărit de poliție.

— Unde te duci ? La o înmormîntare ? îl iscodi Arty după ce isprăvi de mîncat.

— Vezi-ți de treaba ta, iar eu o să-mi văd de-a mea, îi trînti bătrînul, țîfnos, lansîndu-se în cel mai lung discurs pe care mi-a fost dat vreodată să-l aud din gura lui. Mă duc la oraș. Mîine n-am să fiu aici. Aveți cartofi și carne de vită din belșug. Să-mi încărcați sacii în camion cînd o veni.

— Nici gînd ! se burzului Arty. Ne ducem și noi la oraș.

— Vă pierdeți timpul și banii acolo, zise bătrînul. Cartofii trebuie încărcați.

— N-ai decît să-i încarci chiar mătăluță, îl înfruntă Arty, aruncîndu-i o privire cruntă. Ia zi, cu ce ocazie te îmbrăcași ca un doftor ?

— Vă dau o liră ca să-mi încărcați cartofii în camion, urmă moș Phillips, uitînd, în stingheréala lui, de valoarea banilor.

— Cîte-o liră de căciulă, îl corectă Arty.



— Una pentru amîndoi.

— Cîte una de cap.

— Bine, fie, vă dau cîte o liră de căciulă, încuviință bătrînul, rîzînd cam galben. Dar să-mi tăiați și niște paie, adăugă el, pornind spre dormitor.

Arty începu să cînte :

*„Chiaburul mă luă de-o parte și-mi zise, cu un rîs prostesc :*
*Aș vrea să-mi tai și niște paie, doar nu degeaba te plătesc !"*

— Ce-o fi punînd la cale pezevenghiul ? E prima oară cînd lipsește de la fermă o noapte întreagă.

Peste cîteva clipe moș Phillips se întoarse din dormitor, și-aș fi putut jura că-și udase și-și pieptănase firele rare de păr cărunt. Arty făcu socoteala orelor noastre de lucru săptămînale și i-o arătă, dar bătrînul nici nu se osteni s-o verifice, vădind o surprinzătoare lipsă de interes. Îi întinse lui Arty două bancnote, cu aerul cuiva care se știe șantajat. Apoi își puse pe cap o pălărie veche, decolorată, și ieși fără să mai scoată o vorbă. Înhămîndu-și calul la șaretă, porni spre Bungaree sub ochii noștri uimiți și iscoditori.

Oboseala ne-a silit să ne ducem la culcare. Am dormit mult și adînc și ne-am trezit înviorați, cu sentimentul tonic pe care-l poate da o odihnă binemeritată. După gustarea de dimineață ne-am bărbierit și ne-am scăldat în cadă. Am pălăvrăgit apoi despre purtarea năstrușnică

3—2266

a bătrînului fermier, dar nu i-am putut găsi nici o explicaţie, aşa că ne-am pornit să discutăm despre cai şi despre bere. Cotrobăind printre hîrtiile lui moş Phillips, am dat peste cîteva buletine de pariuri pentru cursele ce urmau să aibă loc la Caulfield. Ne-a venit ideea să cerem legătura cu agenţia de pariuri din Valea lui Benson şi să înregistrăm un pariu pe credit.

Dar peste cîteva clipe un camion opri în faţa fermei. L-am ajutat pe şofer, un lungan pistruiat şi sfrijit, să încarce sacii cu cartofi în camion. In schimb l-am rugat să ne ducă pînă-n oraş. Lunganul ne-a aşteptat să ne spălăm şi să ne îmbrăcăm.

*„Gagica mea e drăgălaşă şi are nasul cîrn...“* fredonă Arty.

— Ascultă, l-am întrerupt eu, ce ţi-a povestit fata despre ea?

— Tot ce voiam să ştiu.

— Am vorbit şi eu cu ea. A avut o mulţime de necazuri, săraca!

— Hai, dă-i zor, îmi spuse Arty, ca să schimbe vorba. Fata ne-aşteaptă cu sufletul la gură.

Ne-am urcat în camion, dintr-o săritură.

— Unde-i moş Phillips? ne întrebă şoferul înainte de a intra în Bungaree. Babalîcul o fi dat în mintea copiilor, bombăni el, după ce află unde plecase bătrînul şi cum era îmbrăcat.

Şoferul ne lăsă în faţa hanului. Micul bar era ticsit de muncitori sezonieri şi de localnici, încît domnul Murphy şi nevastă-sa nu mai pridideau. Cît despre Mabel, nici pomeneală. Am cerut două halbe şi le-am dat repede pe gît, ca să ne clătim de pulberea cartofilor. Apoi am mai băut două, la fel de repede, aşa ca muncitorii care vin la oraş să-şi cheltuiască banii.



După aceea m-am dus la debitul de-alături şi-am cumpărat un ziar din Melbourne ca să studiez pronosticurile hipice. M-am întors şi m-am aşezat la o masă într-un colţ, iar Arty a venit lîngă mine; părea însă enervat la culme şi nu manifesta obişnuitul interes pentru acest sport al nevoiaşilor şi nesătuilor.

— Unde-i Mabel? întrebă el pe unul.

— Cine? A, fata de la bar? Parcă n-am văzut-o de loc pe-aici, astăzi.

Cînd se duse la bar ca să mai ceară o bere, Arty îl întrebă pe domnul Murphy ce se-ntîmplase cu fata.

— S-a dus, şi nu-mi pare rău c-am scăpat de ea, îi răspunse cîrciumarul. Ne dădea prea multă bătaie de cap. Golanii zăboveau în local pînă noaptea tîrziu ca să se zgîiască la ea, de-ai fi zis că-i Ginger Rogers nu alta, iar dumneaei i-a lăsat mască pe toţi şi-a întins-o.

Arty MacIntosh se întoarse cu-o mutră plouată la masa mea. Deşi mă durea să-l văd astfel, l-am luat peste picior:

— Va să zică, singura femeie sub cincizeci de ani din ţinutul ăsta te-a dus de nas, băiete!

— Vrei să ştii ceva? M-am gîndit toată săptămîna la ea, în timp ce săpam la cartofi.

— Nu mai spune!

— Zău aşa. Şi-o să-ţi mai spun ceva, adăugă el, înciudat, mă gîndeam să mă însor cu ea. Da, da, n-ai decît să rîzi dacă pofteşti.

Niciodată nu-l mai văzusem atît de tulburat.

— Cred că în cursa asta o să iasă învingător contele Orloff i-am zis eu ca să schimb vorba.

Arty luă ziarul și începu să studieze pronosticurile, simulînd un oarecare interes. Ne-am întocmit o listă de cai pe care am hotărît să pariem și-am izbutit s-o transmitem prin telefon agenției din Valea lui Benson. După aceea i-am propus lui Arty să mîncăm ceva.

— Nu mi-e foame, îmi răspunse el.

M-am dus singur în sala de mese și-am comandat ceva unei chelnărițe tinere, o fetișcană scundă, cu părul negru și pielea netedă. Am încercat să-i ciupesc puțină curte, dar ea mi-a atras atenția că-i femeie măritată și că bărbatul ei se afla în bar. Am rămas cam mofluz, deși mi-am dat seama că și fetei îi părea rău într-un fel. Afurisită-i viața de lucrător sezonier! Muncești pe unde-apuci și umbli cu limba scoasă după o femeie, colindînd din cîrciumă în cîrciumă!

Toată după-amiaza am băut și-am ascultat la un radio mititel și astmatic reportajele despre curse. Arty bea halbă după halbă, dar eu am trecut în curînd la țapi. Arty părea să se distreze grozav: încuraja cu glas tare niște cai nevăzuți, pe care-i călărea un jocheu, bineînțeles tot în imaginație. Către seară pașii începură să i se împleticească, glasul îi răgușise, iar sufletul i se făcuse de plumb.

Cursele se apropiau de sfîrșit, dar nouă încă nu ne ieșise nici un cal cîștigător. Totuși, contele Orloff ne mai putea scoate din încurcătură.



Ascultam încordat. Calul nostru fusese al treilea în etapa anterioară, de dinaintea ultimului obstacol. Deodată crainicul anunță că Orloff încearcă să-i ajungă din urmă pe cei din frunte.

— Hai, surule, dă-i bătaie! strigă Arty, ațîțat.

Dar contele Orloff pierdu, cu o lungime de gît.

— Lasă, nu-i nimic, încercai eu să-l consolez, prefăcîndu-mă că nu-mi pasă. Ce-am avut și ce-am pierdut!

— Da, ai dreptate, ce contează pentru noi cîteva lire? zise Arty, apoi adăugă cu arțag: Tu ești de vină, măgarule, trebuia să mă lași să telefonez din nou la agenție.

Și spunînd acestea, se repezi la mine cu pumnii strînși, dar era prea beat ca să mă nimerească.

L-am îmbunat oferindu-i încă o bere, deși știam că băuse destul. Apoi i-am propus să ne întoarcem la fermă, dar n-a vrut în ruptul capului s-audă de așa ceva: era hotărît să se îmbete pînă la capăt, ca să uite de tot. Pe la șase, cînd domnul Murphy veni să închidă localul, Arty ieși pe verandă și, rezemîndu-se de un stîlp, începu să vomite.

— Ce porci sînt unii oameni, mormăi domnul Murphy, ivindu-se pe verandă cu o cîrpă și cu-o găleată de apă.

— Cară-te de-aici, irlandez împuțit, se zborși la el Arty, venindu-și în fire. Cară-te, îți spun, dacă nu vrei să dai de dracu!

Și apropiindu-se amenințător de cîrciumar adăugă:

— Ce i-ai făcut lui Mabel ? Unde s-a dus ?
— Nu știu un' s-a dus, și chiar de-aș ști, tot nu ți-aș spune.
— Ascultă, Arty, m-am amestecat eu în vorbă, hai să mîncăm ceva.
— Să mîncăm ceva ! mă îngînă domnul Murphy, batjocoritor. Vă închipuiți că am bani cu ghiotura și că pot să-mi permit să vă dau pe veresie ! Toți îmi cer să le dau de băut și de mîncat pe veresie.
— Ba o să-ți plătim pentru mîncare, îl liniștii eu. Și-o să capeți și banii ce ți-i datorăm pentru băutură.
Cu chiu cu vai am izbutit să-l tîrăsc pe Arty pînă-n sala de mese. El ceru și ceva de băut pe lîngă mîncare, dar cum chelnărița cea nouă nu-l interesa de loc, se duse iarăși la bar, unde adormi în curînd cu capul pe tejghea. L-am trezit zgîlțîindu-l zdravăn, apoi mi-am vîrît în buzunare două sticle de bere (îl înduplecasem pe Murphy să mi le dea) și, astfel echipat, l-am tîrît pe Arty afară, în noaptea ce se lăsa. Abia-abia izbuteam să-l sprijin pe amicul meu, care se clătina pe picioare și bodogănea într-una. In viața mea nu-l mai văzusem atît de beat, și nici eu nu eram treaz de-a binelea. De aceea am răsuflat ușurat cînd m-am văzut cu el în șopron. Și n-am apucat bine să-i scot ghetele că a și adormit buștean.
M-am deșteptat cînd soarele era de-o suliță pe cer. Imi simțeam capul umflat ca o minge de fotbal și mi-era amar în gură de parcă mîncasem cocleală. Așezîndu-mă pe marginea cul-



cușului, mi-am turnat bere într-o cană. Arty se ridică în capul oaselor, gemînd.
— Ia și tu puțină bere, i-am spus, o să-ți facă bine.
El apucă paharul cu o mînă tremurîndă și-l dădu pe gît, schimonosindu-se groaznic.
— Spune-mi adevărul, prietene, m-am purtat ca un dobitoc, nu-i așa ?
— Nu mai mult ca de obicei, îl consolai eu. Ai sărit să-l iei la bătaie pe domnul Murphy... Și pe urmă, ne-am pierdut banii la curse...
— Da, îmi amintesc, am pariat pe contele Orloff. Fir-ar a dracului de treabă, am săpat la cartofi ca să-l îmbogățim pe un *bookmaker* afurisit !
După ce-am golit cele două sticle de bere ne-am simțit ceva mai bine.
— Cît să fie ceasul ? mă întrebă Arty.
— Cred că nu mai e mult pînă la amiază, dacă e să mă iau după stomăcelul meu.
M-am oferit să gătesc o tocană de berbec cu cartofi, pentru variație... In timp ce mă îmbrăcam să mă duc în bucătărie, Arty îmi spuse :
— Ascultă, prietene, e adevărat că fata aia, Mabel, a șters-o sau am visat eu ?
— Nu-i nici un vis, a șters-o de-a binelea, i-am răspuns cu nepăsarea omului mahmur, dar e ceva misterios la mijloc. Și mi se pare că Murphy ăla știe ceva despre treaba asta.
După masa de prînz ne-am culcat la loc. Abia către seară m-am trezit, auzind vocea lui moș Phillips. M-am dat jos din pat și-am privit pe fereastră, iar ceea ce am văzut m-a întors, ca să zic așa, pe dos : fermierul se înapoiase acasă

cu șareta lui, iar lîngă el se afla Mabel Everard !

Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Așezîndu-mă pe pat, m-am uitat la amicul meu Arty, care dormea cu gura larg căscată. M-am hotărît să nu-l trezesc. L-am auzit pe moș Phillips deshămînd calul și poftind-o pe Mabel în casă. Fata n-a răspuns nimic.

Peste vreun ceas am auzit toaca și vocea fermierului, care ne striga :

— Hei, băieți, sînteți acolo ?

— Da, îi răspunsei eu.

— Ceaiul e gata.

— Aoleu, mormăi Arty, trezindu-se din somn, mișcă-ți dinapoiul băiete !

— Nu te grăbi așa, i-am zis. Moșul a adus cu el o muiere.

— Pe cine vrei tu să duci de nas ?

— Vorbesc serios, zău. Și știi cine-i muierea ? Pun pariu că nu ești în stare să ghicești.

— O fi Greta Garbo, te pomenești, zise Arty, zgîindu-se la mine ca și cum i-aș fi vestit sfîrșitul lumii. Ascultă, ai căpiat de-a binelea, sau ce ?

Își încălță ghetele, își spălă obrajii și mîinile, apoi își pieptănă părul în fața oglinzii pe care-o atîrnasem de-un cui pe perete și ieși din șopron îndreptîndu-se spre casă. Am pornit după el, iar cînd am deschis ușa l-am văzut pe bătrîn în capul mesei : aștepta ca Mabel să-i servească niște cartofi dintr-o oală mare. Întorcînd capul spre ușă, Mabel se îngălbeni cînd dădu cu ochii de Arty.



— Dumneaei e nevasta mea, ne spuse bătrînul, cam stînjenit.

Arty înghiți în sec de cîteva ori neîncrezător, stînjenit, sau mai știu eu cum și după aceea izbuti să îngaime :

— Îmi pare bine de cunoștință.

— Și mie la fel, rosti Mabel, apoi ne servi cîte o porție de cartofi și se așeză.

— Adu-ncoa murăturile, nene, îi zise Arty bătrînului, iar eu m-am întrebat dacă nu cumva glumele lui fuseseră întotdeauna menite să-i ascundă nesiguranța sau durerea.

Îmi țineam nasul în farfurie, necutezînd să-mi ridic privirea.

— Adu barem piperul, stărui Arty.

Moș Phillips se holbă la el, în vreme ce Arty continua să ceară, ba piper, ba muștar, ba sos de tomate.

— Servește puțină sare, domnule MacIntosh, îl îndemnă Mabel, împingînd farfuria spre el. Roșise toată, de rușine și tulburare.

Ne-am sfîrșit cina în tăcere. Nemaiputînd suporta această atmosferă penibilă, mi-am cerut scuze și am ieșit afară. Arty m-a urmat numaidecît.

— Acum m-am dumirit pe deplin, exclamă el, trîntindu-se în culcușul lui. Va să zică, s-a măritat cu moș Phillips, s-a măritat pentru bani.

— Vai de ea, săraca ! încercai eu să-l domolesc. Cine știe cît o fi pătimit în viață dacă a fost în stare de un asemenea gest desperat !

Întunericul nopții învălui încetișor ferma și împrejurimile ei, căutînd parcă să umbrească

tristele-i taine. Am aprins felinarul și-am încercat să citesc o revistă veche, în vreme ce Arty se uita în tavan și fuma țigară după țigară. O singură dată rupse tăcerea, șoptind:

— Va să zică acum doarme cu moș Phillips în același pat...

Zorii zilei următoare ne găsiră frînți de oboseală. Arty mîncă mai puțin ca de obicei, dar cînd ajunse la brazdele de cartofi începu să sape ca un apucat.

— Ai grijă, omule, se plînse moș Phillips, văzîndu-l, îmi strici cartofii, nu-i mai izbi așa tare.

Arty îmi dădu mie grebla, lăsîndu-mă să sap pînă la pauza pentru fumat, și chiar după aceea. M-am mirat, el săpa mai iute decît mine și de obicei nu lăsa grebla din mînă. Către prînz, Arty mă anunță că se duce să umple cu apă bidonul, treabă care-mi revenea de obicei mie, cînd moș Phillips „Flămîndul“ nu avea grijă s-o facă. Însă, cînd moș Phillips îl văzu că ia bidonul îi spuse:

— Lasă că mă duc eu să-l umplu, vreau să-mi scoateți cît mai repede cartofii, ca să-i pot vinde cît e prețul încă ridicat.

Arty porni totuși spre fermă, prefăcîndu-se că n-a auzit vorbele bătrînului. Zăbovi mai mult decît era nevoie pentru umplerea unui bidon, iar moș Phillips nu-și luă ochii de pe drumeag pînă nu-l văzu că reapare.

— Am înhămat calul la șaretă pentru nevasta dumitale, îi explică Arty la întoarcere. Se duce la oraș.

— Cum așa? se burzului bătrînul.



— Cică vrea să facă niscaiva cumpărături...

Vestea asta păru să-l mîhnească foarte pe moș Phillips, care se uită lung la șareta condusă de Mabel.

— Nu știam că se pricepe să mîne, zise el, cu gîndurile aiurea.

La vremea prînzului, Arty se bărbieri și-și puse o cămașă curată. Cînd am intrat în casă, am rămas amîndoi cu gura căscată: podeaua fusese frecată, polița căminului era împodobită cu hîrtie de tapet colorată, iar masa era acoperită cu o față de masă nou-nouță. Moș Phillips ședea la masă mohorît, cu nasul în piept. Mabel se uita cînd la el, cînd la Arty, întocmai ca o sclavă care nu prea știe precis care i-e stăpînul.

— Adu-ncoa' piperul, zise Arty, din obișnuință.

Mabel se îndreptă spre dulăpior și scoase de-acolo o solniță cu două căușuri — unul plin cu sare, altul plin cu piper. Moș Phillips îi aruncă o căutătură cruntă, răsuflînd greu pe nas. Nervoasă și încordată ca partenera unui aruncător de cuțite, Mabel așeza solnița pe masă în fața lui Arty, iar acesta începu numaidecît să-și toarne piper în mîncare, ignorînd privirile bătrînului.

— Și, mă rog, cine-o să suporte toate cheltuielile astea? întrebă moșul în cele din urmă.

— Fii pe pace, n-o să-ți cer nici un ban, îi răspunse Mabel, cu glas potolit. Am avut cinci lire și m-am gîndit că nu ți-ar strica să ai în casă cîteva lucrușoare mai frumoase și o mîncare mai bună.

— Toată viața mi-am plătit singur pîinea, iar de fleacuri și zorzoane n-am trebuință, spuse bătrînul apăsînd pe fiece cuvînt.

După supă, Mabel ne servi o mîncare de carne cu morcovi, apoi o plăcintă de mere. Moș Phillips mesteca încet, parcă i-ar fi stat mîncarea în gît. Era o situație comică, dar plină de posibilități tragice.

N-am apucat bine să ieșim din casă, îndreptîndu-ne spre șopron, că am și auzit vocea furioasă și amenințătoare a patronului nostru zuliar. Arty se întoarse tiptil și-și lipi urechea de ușă.

— Îl cunoșteai dinainte, de la cîrciumă, vocifera moș Phillips.

— Da, îl cunoșteam, se auzi vocea speriată a lui Mabel. Dar m-am dus la oraș ca să-ți cumpăr lucrurile astea, pentru dumneata le-am cumpărat...

— N-am nevoie de ele, o repezi bătrînul. Și în casa asta numai eu am voie să cumpăr, ai priceput ?

— Da.

— Ți-au mai rămas ceva bani ?

— Nu. I-am cheltuit pe toți.

— Te întreb dacă mai ai ceva bani, tună moș Phillips. Pe mine să nu încerci să mă duci !

— Mă insulți ! Zău că nu mi-a mai rămas nimic, nici un gologan.

Arty își strînse pumnii și dădu să deschidă ușa, dar dintr-o săritură am fost lîngă el și l-am oprit.



— Iar pe viitor să nu-i mai ceri nimic, ai înțeles ? răcni bătrînul. E un bețiv și-un risipitor, ferește-te din calea lui, mă auzi !

— Da, da...

— L-am luat pe Arty de braț și l-am tîrît pînă-n șopron. Dinspre casă nu se mai auzea nici un zgomot, nici un glas. Arty se așeză pe patul lui, cu capul în palme. M-am întins în culcușul meu și-am încercat să-l înveselesc pe tovarășul meu cîntîndu-i o strofă din cîntecul lui preferat :

*„De cîte ori făceam o glumă, muierea surîdea, dar el*
*Îmi arunca priviri cumplite, ca niște lame de oțel,*
*Era zuliar din fire moșul și pricepuse tot. Ei și ?*
*Așa l-am fiert pe cărpănosul chiabur din tîrgul*
*Bungaree..."*

Arty MacIntosh se uită la mine cu o mutră amărîtă, era limpede că nu-i ardea de glume.

Pe cîmp, moș Phillips i-a tot căutat ceartă lui Arty, ba că-i strică recolta de cartofi, ba că nu umple bine sacii și-i mînuiește fără destulă grijă. Și eu și Arty ne-am ferit să-i răspundem. Despre Mabel, bătrînul n-a scos o vorbă. Cartofii și carnea de berbec redeveniră principala noastră mîncare. Am băgat de seamă, în timpul meselor, că între Mabel și Arty era ceva, o înțelegere tainică, vizibilă în ocheadele pe care și le aruncau și chiar în anumite mișcări ale trupurilor lor, ceea ce m-a făcut să mă tem de mînia bătrînului.

Într-o zi, după masa de prînz, moș Phillips se pregăti să plece la oraș. Îi ceru cu glas po-

runcitor lui Mabel să-l însoțească, dar ea refuză cu dîrzenie.
Eu și Arty ne-am dus la lucru, dar nu trecu mult și amicul meu îmi spuse că se duce să umple bidonul cu apă.
— Păi, e pe jumătate plin.
— Da, dar apa-i stătută...
— Lasă, că mă duc eu, i-am spus, apucînd bidonul. N-aș putea explica de ce, dar voiam neapărat să-i împiedic să se întîlnească.
Am deșertat așadar bidonul și m-am apucat să-l umplu cu apă din rezervor. Simțeam nevoia să stau de vorbă cu Mabel, deși nu prea știam ce să-i spun. După ce-am umplut bidonul, m-am dus pe verandă. Cînd am ajuns în fața ușii, am rămas cu gura căscată : Mabel stătea goală, lîngă cadă, și se privea într-o oglindă mare și spartă, așezată pe polița căminului. Cu toate că era prea dolofan, și cu pielea cam aspră, trupul ei era foarte frumos. Mabel își dezmierda sînii pietroși. Stînjenit și rușinat aș fi vrut să fug de-acolo, dar stăteam locului, ca fascinat. Mabel se apropie de cămin și scoase o cărămidă, sub care am văzut că ascunsese cîteva bancnote.
— Una, două, trei, începu ea să numere, cu glas tare.
M-am întors tiptil la rezervorul de apă unde lăsasem bidonul.
— Tu ești, Arthur ? îi auzii eu vocea plină de tandrețe.
— Nu, sînt eu...
— A, scuză-mă, credeam că...



Am luat bidonul și-am pornit, în pas alergător.
— Ai cam zăbovit, nu glumă, mă întîmpină Arty.
Am lucrat amîndoi pe tăcute vreme de aproape un ceas, cînd deodată l-am zărit pe moș Phillips apropiindu-se în șareta lui. S-a dus la fermă, apoi a venit pe capul nostru. În pauza pentru fumat, Mabel veni cu ceaiul. În timp ce ne turna ceai în căni, Arty și bătrînul o priveau cu luare aminte. Simțindu-se supravegheată, ea înălță capul și se uită cu îndrăzneală la Arty :
— Servește puțin ceai, domnule MacIntosh.
— Mulțumesc, îi răspunse Arty și-i reținu timp de cîteva clipe mîna cu care-i întindea cana.
Moș Phillips făcu niște ochi cît cepele. După ce-i oferi și lui o cană, Mabel îmi dădu și mie una. Am început să sorbim din ceaiul fierbinte.
— Mă duc la oraș, spuse deodată Mabel, te-aș ruga să-mi înhami calul la șaretă, domnule MacIntosh.
— Abia l-am deshămat, mîrîi moș Phillips. Și-o să am nevoie de cal la transportul cartofilor.
— N-o să zăbovesc mult, zise Mabel.
— Dă-i calul, se amestecă în vorbă Arty. Putem să-ncărcăm cartofii după terminarea lucrului.
— Vezi-ți de treaba ta, îl sfătui bătrînul. De cînd ai atîta chef să lucrezi peste program ?
— O dată în paște am și eu dreptul să mă duc la oraș, stărui Mabel.

— Abia m-am întors de la oraș și-am adus tot ce ne trebuie, zise bătrînul. Și-apoi n-ai nici bani ca să cumperi ceva.

— Hai, las-o omule să plece, spuse Arty. Doamnă Phillips vino cu mine, o să-ți înham calul.

— Ba să-ți vezi de treaba ta afurisită, strigă bătrînul cu glas amenințător. Am spus că n-are voie să meargă la oraș!

Mabel strînse cănile, polonicul, zaharnița și ceainicul și plecă repede, aruncîndu-i lui moș Phillips cuvintele:

— Fie că-ți place sau nu, eu tot mă duc la oraș!

Bătrînul îi strigă din urmă:

— Iar eu îți spun că n-ai să te duci!

Arty se repezi după ei, dar îl apucai de braț, răstindu-mă:

— Lasă-i în pace!

Își smulse brațul din încleștarea mea, dar rămase locului, înfipt pe picioarele largi desfăcute.

— Il omor pe cîinele ăsta afurisit, mîrîi el.

L-am auzit pe moș Phillips spunîndu-i lui Mabel:

— Parcă ziceai că n-ai nici un ban. Oricum, îți repet că nu te las să pleci la oraș!

Dispărură amîndoi pe după copacii prăfuiți din preajma casei, dar vocea mînioasă a bătrînului continua să se audă. Apoi am văzut șareta depărtîndu-se și ne-am apucat din nou de treabă. Nu peste multă vreme moș Phillips se întoarse la noi și ne spuse:

— De mîine nu mai am nevoie de voi!



— Păi, mai e de lucru pe puțin două săptămîni, îl înfruntai eu.

— Lasă că găsesc eu destui săpători, îmi trînti el. Nu-s mulțumit de munca amicului tău.

— Vezi-ți de treabă, i-am spus, Arty e âl mai bun săpător de pe meleagurile astea. Chiar dumneata ai spus-o.

— E prea neglijent și nu-l interesează decît banii.

— Tocmai dumneata te-ai găsit să vorbești despre bani, mormăi Arty, cu o mînie abia stăpînită; șiroaie de sudoare îi curgeau de pe gît și de pe bărbia năclăită de praf. Cine se leagă de mine și-și bate joc de munca mea nu scapă așa de ușor, să știi! Ce tot vrei? Nu vezi că ți-am scos recolta într-un timp record?

— Ești prea neglijent, repetă bătrînul fără convingere, mi-ai lovit cu furca o sumedenie de cartofi.

— Sînt cei mai curați cartofi scoși vreodată din pămînt, protestă Arty.

Era o discuție bizară, ca aceea a unor dușmani de moarte care se-apucă să discute despre vreme.

— Și-apoi, nici nu umpli bine sacii. Mă jecmănești, vrei să-mi iei cît mai mulți gologani și-mi strici și cartofii pe deasupra! Ce mai, mîine vă luați tălpășița.

Arty stătea cu pumnii strînși și fălcile încleștate. Cu o mișcare bruscă smulse din pămînt o plantă, răcnind ca un apucat:

— Am să trec cu plugul peste cartofii tăi blestemați!

4—2266

— Incearcă numai și-am să asmut cîinele împotriva ta, îl amenință bătrînul.

— Ii sucesc gîtul dacă sare la mine. E o jigodie, ca și tine de altfel.

Moș Phillips se depărtă, spunînd cu un glas destul de potolit:

— Mîine e ultima voastră zi de lucru. Vă fac socoteala încă de astă seară și... cale bătută.

— Hai, frate, i-am spus lui Arty apucînd grebla. Barem să scoatem de la el cît mai mulți gologani.

Am smuls o plantă cu grebla, iar Arty s-a aplecat să culeagă niște cartofi; apucînd unul mai dolofan, îl azvîrli după moș Phillips, într-un gest inutil de furie neputincioasă.

La ora ceaiului m-am uitat cu atenție la această nouă variantă a eternului triunghi, alcătuit din doi bărbați și o femeie: Mabel nu mai știa cum să-l servească și să-l răsfețe pe Arty, zîmbind cu toată gura la glumele lui, în vreme ce moș Phillips o urmărea cu privirea cruntă. Cît despre mine, am mîncat în tăcere, cît mai repede, apoi m-am retras în culcușul meu.

Arty veni în șopron ceva mai tîrziu.

— M-am tocmit cu bătrînul pe chestia simbriei noastre, îmi explică el. Incearcă să ne tragă chiulul cu două lire!

Și-mi arătă o foaie din carnețelul lui, pe care trecuse socoteala zilelor de muncă. Da, socoteala era corectă.

— Da' n-o să-i meargă, încheie Arty.



Imi veniră în minte cîteva versuri din cîntecul lui preferat și i le cîntai:

*„De cîte ori făceam o glumă, muierea surîdea, dar el*
*Imi arunca priviri cumplite, ca niște lame de oțel, —*
*Era zuliar din fire moșul, și pricepuse tot. Ei și?*
*Așa l-am fiert pe cărpănosul chiabur din tîrgul*
*Bungaree..."*

Arty tăcea, cufundat în gînduri.

Am încercat să citesc o revistă la lumina pîlpîitoare a felinarului, dar în curînd am ațipit, și țin minte că revista mi-a căzut din mînă. Cît să fi dormit? N-aș putea spune, dar știu că m-am trezit auzind un zgomot surd în încăpere. Cineva se foia pe întuneric. Pesemne c-o fi Arty, mi-am zis, buimac de somn. Deodată am auzit o șoaptă. Nu cumva Arty o fi vorbind prin somn? I se întîmpla uneori, mai ales cînd se-mbăta în ajun. Și parcă se auzeau două glasuri în patul lui Arty!

— Te iubesc, l-am auzit pe amicul meu.

— Nu, nu vorbi așa, rosti cealaltă voce, pe care o recunoscui ca fiind a lui Mabel. Nu mai cred în dragoste, din păcate. Nu mai vreau să sufăr și să-mi fie teamă de ziua de mîine.

— De ce te-ai măritat cu ăla? Nu ți-e frică de el?

— Asta-i altfel de frică. Și-apoi, are grijă de mine...

— De ce n-ai vrut să-mi acorzi o șansă? murmură Arty.

— Sînt mulți flăcăi ca tine în Melbourne, îi răspunse Mabel, cu blîndețe în glas.

— Şi ai iubit pe vreunul?
— Am iubit mai mulţi, dar mai cu seamă pe unul, — tatăl copilului...
Povestea asta o să sfîrşească urît, mi-am spus, dîndu-mă jos din pat şi îndreptîndu-mă pe bîjbîite spre uşă: voiam să-l împiedic cu orice preţ pe moş Phillips să intre în şopron, dacă s-ar deştepta din somn şi-ar vedea că Mabel lipseşte. Luna în pătrar arunca umbre ciudate peste ograda fermei. M-am postat în faţa şopronului, numai ochi şi urechi. Nici eu nu ştiam ce anume pîndeam. Lumea toată se redusese pentru mine la ferma asta măruntă, în care nu existau decît patru fiinţe omeneşti, învăluite în bezna înfricoşătoare a nopţii nemărginite.
— Nu-mi pasă, îţi repet că te iubesc, auzii cu şoapta lui Arty.
— Nu-mi făgădui nimic, dragul meu, îi zise Mabel. Pentru mine s-a sfîrşit cu făgăduielile şi speranţele.
— Ce frumoasă eşti! Ce trup minunat ai!
— Numai trupul meu îţi place?
— Faţa, şi părul, şi sufletul tău, — totul e frumos.
— Sărută-mă. Nu mai vorbi. Clipa asta e a iubirii. Voiai să profiţi cît mai mult de viaţă, nu-i aşa? Poftim, bucură-te!
Am ascultat, înfiorat, scîrţîitul patului improvizat, zbaterea trupurilor lor înlănţuite, scuturate de patimă. Deodată cîinele începu să latre undeva, pe aproape, răscolindu-mi nervii.
— Taci, băiatule, taci, fii cuminte, încercai eu să-l domolesc.



Cîinele, care era legat în lanţ, se aşeză la loc, mîrîind. Undeva departe, dintre dealurile pline de ecouri, îi răspunse un alt lătrat. Apoi se auzi zgomot de paşi dinspre casă şi dinspre verandă; o siluetă albă apăru deodată în umbra rezervorului de apă. M-am ghemuit în uşa şopronului.
Şoaptele pătimaşe amuţiseră înăuntru. Neîndrăznind nici măcar să răsuflu, mă uitam la silueta de lîngă rezervor: stătea nemişcată ca o statuie. Lătrăturile se înteţiseră — ai fi zis că latră toţi cîinii din împrejurimi, într-un cor ciudat, pe zeci de tonuri, aidoma celor scoase de claviatura unui xilofon. Dar cîinele din ograda lui moş Phillips se mulţumea să mîrîie încet, ca şi cum şi-ar fi dat seama de prezenţa stăpînului său şi de ruşinea pe care-o păţise acesta.
Deodată bătrînul porni spre mine, apoi se opri iar, nehotărît, sfîşiat parcă de simţăminte şi gînduri contradictorii. Din şopron se auzeau acum şoapte neclare, dar febrile. Simţeam că inima a încetat să-mi bată. Lipit de uşă, aşteptam cu groază să văd ce-o să se mai întîmple.
Moş Phillips păşi din nou spre şopron, apoi, ca şi cum ar fi luat o hotărîre dureroasă dar necesară, se răsuci pe călcîie şi se întoarse în verandă. Ciotul lui de lemn bătea tactul pe scîndurile duşumelei.
Am răsuflat uşurat şi m-am dezmorţit puţin. Deodată am văzut-o pe Mabel trecînd pe lîngă mine ca un vînt. Purta o cămaşă lungă de noapte şi umbla în picioarele goale. Nu părea să mă fi observat. Am urmărit-o cu privirea în timp ce se furişa spre casă; mă aşteptam să aud

dintr-acolo larmă de glasuri, ba zgomote și mai înfricoșătoare, dar n-am auzit nimic, nici măcar o șoaptă.

Cîinii încetară, treptat, să latre. Tremurînd fără să vreau, mă strecurai înapoi în culcușul meu. Deprins cu întunericul dinăuntru, deslușeam spinarea goală a amicului meu, deasupra păturii ce-i acoperea numai în parte coapsele, căzînd peste marginea patului. Arty tăcea nemișcat.

M-am întins pe spate, scuturat de un tremur ce nu se mai potolea, și am încercat în zadar să-mi adun gîndurile. Am stat așa pînă cînd am auzit cel dintîi cîntat de cocoș întîmpinînd zorile ivite brusc deasupra colinelor golașe. Atunci m-am dat jos din pat și-am ieșit în ogradă; mi-am răsucit o țigară și-am fumat-o cu poftă, ca și cum fumul ei acru ar fi fost în stare să-mi potolească zbuciumul lăuntric. M-am așezat pe un colț al postamentului de sub rezervorul de apă. Ședeam așa și fumam, iar cînd mucul primei țigări mi-a ars degetele, am aprins o alta. Soarele tivea zarea cu firu-i roșu de lumină, redînd fermei și dealurilor din jur înfățișarea lor normală, obișnuită, de parcă ar fi vrut să sublinieze că întîmplările de peste noapte se petrecuseră altundeva, unor oameni necunoscuți, dintr-un loc de departe, la adăpostul beznei nelegiuite în care se prăsesc duhurile rele.

Moș Phillips mă găsi cu țigara-n mînă, cînd veni să bată cu furculița în farfuria de tinichea. Ai fi zis că nu pățise nimic, într-atît sînt de tiranice deprinderile și tabieturile omului, chiar cînd acesta trece printr-o adevărată tragedie.



Bătrînul îmi aruncă o privire iscoditoare, dar nu scoase o vorbă. M-am întors în șopron și l-am trezit pe Arty. Ferindu-și privirea, el începu să se îmbrace, cu mișcări neîndemînatice. L-am lăsat în șopron și m-am dus în casă. Moș Phillips ședea ca de obicei în capul mesei, privind impasibil în farfuria goală din fața lui. Avea aerul patetic al soților încornorați, care n-au puterea de a se ridica peste umilința lor. Deodată, din dormitor, se ivi și Mabel. Luînd farfuria soțului o umplu cu cartofi fierți, apoi începu să taie carnea de berbec în felii subțiri. Am băgat de seamă că purta aceleași veșminte ca în ziua cînd am sosit noi în Bungaree. Pe fața ei nu se citea nici rușine, nici regret — părea mai degrabă să exprime, prin toată ținuta și gesturile ei, mîndria sfidătoare a omului care se bucură c-a devenit un păcătos adevărat.

Îi puse bătrînului farfuria în față, fără să-i adreseze vreun cuvînt și fără să-l învrednicească măcar cu o privire. Moș Phillips începu să mănînce în timp ce Mabel mă servea pe mine. După ce sfîrși cu porția mea, puse patru cartofi mari și o bucată zdravănă de carne în farfuria din dreptul scaunului gol rezervat lui Arty. Cînd acesta se ivi în sfîrșit în pragul ușii, femeia îl privi cu o tandrețe nedisimulată. Arty își feri privirea; obrajii lui păreau mai roșii ca de obicei. Pășind cu sfială, se așeză la masă și, fără să-și ridice ochii din farfurie, își turnă sare și piper peste mîncare și începu să înfulece. Mă uitam pe furiș la el. Din motive pe care nu mi le puteam explica, aș fi vrut să-l aud cerînd murături și alte asemenea bunătăți, dar Arty nu

scoase o vorbă. Mabel ieși la un moment dat din sufragerie, îndreptîndu-se spre camera din fund, de unde se întoarse, curînd, cu un serviciu pentru oțet și untdelemn — serviciul de argint pe care-l văzusem în vitrina aceea. Il ținea în mîini, cu grijă, ca un preot purtînd un potir cu apă sfințită. Toate trei sticluțele serviciului erau pline. Ne uitam, fiecare în felul lui, la această minunăție, așteptînd s-o vedem pe masă.

Moș Phillips mînuia aprig furculița și cuțitul, de parc-ar fi fost niște săbii. Buzele-i erau strînse ca un fermoar, și din cînd în cînd scrîșnea din fălci, iar vînele gîtului i se umflaseră rău. Incercă să spună ceva, dar buzele i se mișcară în zadar ca ale unui mut.

— Ce-ai zice de niște murături, domnule MacIntosh ? îl întrebă Mabel pe Arty.

— Mulțumesc foarte mult, răspunse el, cu un zîmbet la început zeflemitor, dar numaidecît după aceea tandru și plin de recunoștință. Și întinse mîna spre castronul pe care-l adusese Mabel, o dată cu serviciul de argint.

— Mor după murături, adăugă el, apucînd cîteva cu furculița și ațintindu-și ochii asupra feței chinuite a bătrînului.

Mabel se aplecă peste masă și-i întinse serviciul de argint :

— Avem și muștar, și sos de roșii, anunță ea, așezîndu-se.

Se așternu o liniște lugubră. Moș Phillips înghiți în sec și izbuti în cele din urmă să îngaime :

— Nu mai e nevoie să vă duceți pe cîmp, băieți : v-am făcut socoteala.



Arty ridică mirat din sprîncene, dar nu putu rosti nimic, se vedea că nu-i vin cuvintele. M-am grăbit să termin cu mîncarea, apoi am zbughit-o fără să mai aștept încă o porție sau obișnuita cană cu ceai. Arty veni ceva mai tîrziu în șopron. Am băgat de seamă că ținea în mînă un cec.

— Ce-ai făcut cu alea două lire de care vorbeai ? l-am întrebat, într-o doară.

— Ce rost are să discuți cu javra asta cărpănoasă ? mi-a răspuns Arty ca și cum banii n-ar mai fi contat pentru el.

Ne-am făcut repede bagajele. Terminînd primul, am ieșit afară și am pornit spre poartă. Din casă se auzea vocea bătrînului :

— Te poți duce la oraș cît de des dorești, ca să cumperi lucruri pentru gospodărie : perdele, mușamale, tot ce poftești. Uite, draga mea, ține zece lire. Să te duci la Melbourne și să-ți aduci încoace băiețelul...

Dincolo de poartă m-am oprit și m-am uitat spre șopron. Arty ieși în sfîrșit, iar cînd ajunse în dreptul casei se opri, privind spre ușă, puse un picior pe pragul verandei, dar șovăi și o luă la fugă spre mine. O pornisem unul lîngă altul, dar Arty se tot uita îndărăt, peste umăr. Privind cu coada ochiului, am zărit-o pe Mabel : ieșise pe verandă și-i făcea semn cu mîna, ca unui iubit silit să plece în exil.

Arty se răsuci pe călcîie și-i răspunse cu același gest patetic, pînă cînd silueta ei se mistui în umbra casei. Arty rămase cu brațele inerte. Am pornit din nou la drum, iar el m-a urmat

în curînd. Cînd ajunse în dreptul meu, se opri și exclamă, ridicînd brațele și ochii spre cer:

— Tîmpiți mai sînt oamenii! Tîmpiți, tîmpiți!

Ai fi zis că-i un credincios care se tînguie la Zidul Plîngerilor...

Am ajuns în tăcere la hanul din Bungaree, fiecare dintre noi cufundat în gîndurile sale. Eu eram hotărît să plec cît mai repede, cu vreo ocazie, în Valea lui Benson. Mă săturasem pînă-n gît de Bungaree și ardeam de nerăbdare să mă-ntorc acasă.

— Ce-ar fi să bem ceva? propuse Arty. Va trebui, oricum, să încasăm cecul și să-i achităm datoria domnului Murphy.

Am intrat în bar. Arty îi arătă doamnei Murphy cecul și comandă niște halbe de bere. La vederea semnăturii de pe cec, patroana deveni subit guralivă:

— Ha! exclamă ea umplînd halbele. Boșorogul ăla ticălos și împuțit ar fi putut să-i fie tată, ba chiar bunic! Păcătosul, nici nu știe ce păcat săvîrșește!

Problema păcatului era subiectul preferat al doamnei Murphy, care combătea cu vehemență toate soiurile de păcate, cu excepția alcoolismului practicat de mușteriii soțului ei.

— Nici ea nu-i mai brează, urmă doamna Murphy. I-am spus eu soțului meu că fata aia nu-i curată.

— Și, mă rog, cine ești dumneata s-o judeci? o repezi Arty, dezlipindu-și halba de pe buze. Lasă oamenii să trăiască în pace, fiecare cum poftește. Pe lumea asta sînt fel de fel de oameni.



— De bună seamă, ți-am spus doar așa, ca să știi. Doar te-am văzut cu ea în bucătărie, mai deunăzi...

— Ascultă, cățea bătrînă, sări Arty, bagă-ți mințile-n cap și ține-ți pliscul! Hai, fă-ne socoteala și nu care cumva s-o încarci, c-o pățești!

Și lăsîndu-și halba pe jumătate nebăută, îmi spuse:

— Să ne-ntoarcem în Valea lui Benson, prietene, fiindcă acolo poți măcar căpăta o bere ca lumea!...

Doamna Murphy rămăsese fără grai, ca niciodată în viața ei. După ce i-am plătit, am ieșit afară în stradă, și peste puțin șoferul unui camion care mergea la Melbourne s-a milostivit de noi și ne-a luat cu el. Nici eu, nici Arty nu scoteam o vorbă, în vreme ce camionul se opintea printre dealurile acoperite de pășuni, ce duceau spre Valea lui Benson. Îmi venea greu să cred în realitatea ciudatelor întîmplări petrecute la Bungaree. Arty era și el cufundat în gînduri și cam posac.

Curînd am trecut prin satul cel mai apropiat de Valea lui Benson. Zărind cîrciuma de la marginea satului, am simțit cu bucurie că mă apropii de casă. Dar mai aveam pîn-acolo. Cînd camionul ajunse pe coama platoului, am zărit la poale cîmpurile întinse, bătute de vînturi. În fața ochilor noștri se întindea valea înverzită, aidoma unui covor colorat, țesut cu măiestrie. Petele de un verde închis erau ogoarele semănate cu lucernă, cele de un verde deschis erau pajiștile bogate, petele roșii și cafenii erau

arăturile, iar deasupra tuturora flutura ca un văl azuriu aburul după-amiezii tîrzii.

— Nu-i așa că-i frumos? exclamai eu.

Șoferul camionului adeveri, printr-un mormăit, și încetini viteza. Arty, însă, rămase tăcut.

Peste puțin se zări fumul alb al coșurilor de la fabrica de lactate și fumul negru al trenului ce șerpuia pe fundul văii, urcînd greu la deal, către miazăzi; se întrezăreau și acoperișurile argintii și roșii de tablă, iar undeva, departe, năluceau focurile purpurii ale fermelor.

În depărtare lătră un cîine, alergînd pesemne în jurul vacilor aduse la muls; ceva mai aproape, un golan izbi cu putere într-o minge de fotbal și, deodată, am zărit pîlcul de ulmi care hotărniceau Strada Mare.

Camionul trecu pe lîngă cunoscutul panou, care vestea: „BINE-AȚI VENIT ÎN VALEA LUI BENSON, UNDE SE FOLOSEȘTE SĂPUNUL REXONA..."

Apoi porni repede la vale, pe șoseaua ce șerpuia sub bolta măreață alcătuită de coroanele îngemănate ale ulmilor.

M-am despărțit de Arty în față la „Grand Hotel". După ce i-am dat partea mea din pariurile pierdute împreună, nu mi-a mai rămas mare lucru de pe urma atîtor zile de muncă pe brînci. Totuși, altceva atîrna mai greu în cumpăna sufletului meu: mi se părea că asistasem la o dramă cumplită, care mutilase trei vieți.

La despărțire, Arty se sili să surîdă și-ncepu să cînte:



*„Ci mă cheamă Valea lui Benson, și n-am mai*
*zăbovit de fel,*
*Cum am ajuns din nou acolo, intrai să beau*
*la Grand Hotel"...*

Se căznea să pară vesel, dar vocea îi tremura ca a unui tenor care atacă o arie tragică.

*„Și-acuma, nu mai am de lucru, dar n-am să uit*
*cît oi trăi*
*De ziua întîlnirii mele cu-acel chiabur din Bungaree..."*

Ajuns în fața barului de la „Grand Hotel", Arty se întoarse cu fața spre mine și-mi spuse, ridicînd un deget în aer:

— Cîntecul ăsta rămîne între noi, nimeni n-o să-l mai cînte de azi înainte. E pe lista neagră, ai priceput?

Nici eu, nici Arty MacIntosh nu ne-am mai întors vreodată la Bungaree.

Dar de-atunci încoace Arty s-a schimbat mult, a devenit mai grav, mai puțin ironic, mai puțin aplecat spre glumă și zeflemea. Și cu toate că nu s-a însurat niciodată, a început să se poarte mai atent cu femeile.

## INCARCATURA DE LEMNE

Cei șase muncitori angajați de Serviciul lucrărilor publice lucrau încet și metodic, împrăștiind fiecare, pe rînd, cîte o lopată cu pietriș. Erau îmbrăcați în tunici sau jerseuri uzate, deoarece vremea era răcoroasă, în ciuda strădaniilor soarelui de a alunga din vale aerul rece. Lîngă marginea drumului adăstau două căruțe goale, ai căror cai pășteau iarba ninsă de brumă.

— Ce-ar fi să mai împrăștiați încă o movilă de pietriș înainte de pauza de prînz, spuse Murphy, omul trimis de Consiliul municipal să supravegheze lucrarea. E aproape douăsprezece.

Cel mai vînjos dintre muncitori, un bărbat puternic și aspru la înfățișare, își azvîrli lopata într-una din căruțe, spunînd, în vreme ce-și trecea o mînă bătătorită prin clădăria-i de păr negru:

— Eu, unul, nu mă mai ating de lopată înainte de prînz. S-ar zice că ne plătești cîte zece lire pe săptămînă, nu pomana aia nenorocită, care se cheamă „ajutor".

Și scoțînd din haina jerpelită, atîrnată pe gard, un pachețel de mîncare învelit într-un ziar și o sticlă cu ceai rece se lungi comod pe un sac gol; fața lui uriașă, care apărea deasupra



unui tricou roșu și negru de fotbalist, vîrît în niște pantaloni de doc peticiți, impunea respect.

— Cum dorești, Tuciuriule, zise cu sfială în glas Murphy. Știi însă că am și eu o slujbă și că trebuie să-mi fac datoria.

— Las' că ești bine plătit pentru slujba asta, Cartofule. Hai, du-te și mănîncă, omule. Îți împrăștiem noi pe urmă pietrișul.

— Domnul Tye o să mîrîie că lucrați prea încet, nu mi-e de altceva, spuse Murphy, încălecînd pe bicicleta rezemată de gard. Zău, mai bine-ați mai împrăștia ceva pietriș, pîn'la prînz.

Murphy era un bărbat între două vîrste, cam adus de spate, dar pe bicicletă lucrul ăsta nu se cunoștea. În vreme ce se depărta încetișor, cu călcîiele pe pedale, Tuciuriul îi strigă din urmă:

— Să-i spui lui Tye că n-are decît să vină-ncoace să pună și el mîna pe lopată, dacă-i așa grăbit.

Ceilalți salahori continuară să dea din lopeți pînă-n clipa cînd Murphy se mistui în păduricea de ulmi din marginea orășelului, care se întindea, posomorît, la celălalt capăt al văii; era așa de mohorît, încît ai fi zis că ia și el parte la suferințele pricinuite locuitorilor săi de către marea criză economică.

— Mi-ar plăcea să-l văd și pe Tye împrăștiind pietriș, zise Tuciuriul, în timp ce ceilalți se întindeau în umbra căruțelor și începeau să mănînce. Am scoate și noi sufletul din el, ce ziceți?

Oamenii rîseră la ideea asta, iar Tuciuriul urmă, rezemat într-un cot:

— L-am întîlnit deunăzi în fața cooperativei și m-a salutat. „Cum o mai duci, Tuciuriule?“ zice el. „Nu mi-e mai bine, zic, de cînd mă-ntrebi matale. Ascultă, i-am mai zis, după mine, în tîrgul ăsta sînt doi ticăloși, numai doi“. „Care-s ăia“? mă-ntrebă el. „Păi, Tye, secretarul Consiliului districtual, și Tye, inginerul“. Nu prea i-a plăcut, firește, chestia asta.

— Nu cumva te așteptai să-ți zică mersi că-l faci de ticălos? se miră Connors, zis Smiorcăilă, ștergîndu-și nasul cu dosul palmei.

— Te pomenești că acu' ții cu Tye! îl repezi Tuciuriul, cu arțag.

— Nu țiu cu el. Am zis numai că n-avea nici un rost să crezi c-o să-i placă să-l faci de ticălos.

Tuciuriul sorbi o dușcă de ceai și-și înfipse cu poftă dinții într-un sandviș gros, uns cu magiun.

— Ascultă, continuă el apoi, ridicînd ochii spre cer, nu-i așa că un muncitor care-și dă votul naționaliștilor e un trădător?

— Eu n-am votat niciodată cu naționaliștii, protestă Smiorcăilă, enervat.

— Da' ce, am zis eu c-ai votat? îl întrebă Tuciuriul, privindu-l țintă. Am zis doar că un muncitor care-ar vota cu ăia ar fi un trădător scîrbos!

Oamenii continuară să mănînce într-o tăcere penibilă, pînă ce Ernie Lyle, un bărbat tînăr, căruia nevasta îi dăruise de curînd un prunc, spuse, ca să schimbe vorba:

— Tii, ce frig a fost azi-noapte! Era să mor degerat!



— Opt nopți în șir a dat bruma, iar noi n-avem un lemn în casă, răspunse unul dintre căruțași. Rația de lemne ține doar cîteva zile. Am pus pe foc niște pari din gardul curții, dar proprietarul m-a amenințat că ne dă afară din casă dacă nu-i dăm parii înapoi.

— Eu și cu Liza ne băgăm în pat îndată ce ne bem ceaiul, se amestecă în vorbă Smiorcăilă. Bruma de lemne pe care-o avem se duce pe gătit. Nici nu prea mai avem, de altfel.

— Aseară m-am dus să caut ceva cioturi pe malul gîrlei, dar s-a umflat rău după ploile de luna trecută, interveni un altul.

— Trebuie neapărat să facem rost de niscaiva lemne de undeva, altminteri murim de frig, zise Ernie, cu tulburare în glas. Copilul meu tușește groaznic. Fără foc, în casa aia veche unde stau eu, oricine s-ar îmbolnăvi de pneumonie.

Celălalt căruțaș, cel mai vîrstnic din ceata noastră, se ridică întinzîndu-și picioarele.

— Și noi tot așa de rău o ducem, spuse el. Am ajuns să ne ardem și scîndurile din „umblătoare“...

Tuciuriul exclamă, azvîrlind în iarbă, cu arțag, ultima fărîmă de pîine:

— Mă doare-n cot de voi, fraților! Mă zbat și eu, ca și voi, dar am lemne cu ghiotura: mi-e plină magazia!

— In ultima vreme s-au sustras o grămadă de lemne din depozitele de la marginea orașului, spuse Smiorcăilă, aruncîndu-i o privire șireată. Pesemne c-ai căpătat și tu ceva.

— Nu te privește cum am făcut eu rost de lemne. Dar, dacă-i așa cum spui, înseamnă că am luat lemnele de la bogătași, de la ăi care au prea multe. Mă, băieți, m-apucă pandaliile cînd vă văd așa. Vă plîngeți că degerați de frig și-n jurul vostru sînt lemne cîte vreți! Păduri întregi! De ce nu luați cu-mprumut un camion pentru o noapte, ca să-l încărcați cu lemne?

— Ar însemna să furăm, făcu Smiorcăilă. Doar știi ce-a pățit Jackson, ăla, care a fost prins. N-am chef să-nfund pușcăria.

— N-ai duce-o mai prost în pușcărie decît o duci acu. Eu, unul, aș risca să fiu pus la popreală, decît să las copiii să moară de frig.

— Are dreptate Tuciuriul, făcu Ernie Lyle. Trebuie să riscăm.

— Nu, n-are dreptate, protestă Smiorcăilă, eu, unul, n-am furat nimic toată viața mea și n-am de gînd să-ncep acum. Socot c-ar trebui să stăm de vorbă cu domnul Coulson, adăugă el, referindu-se la deputatul naționalist care ne „reprezenta" orășelul în Parlament.

— Ce rost are să ne ducem la Coulson? A mișcat el vreodată măcar un deget pentru noi, muncitorii? întrebă Tuciuriul, ridicîndu-se în picioare. Eu, unul, aș prefera să înghet decît să mă milogesc la el. La ultimele alegeri a venit la mine să mă cinstească. Eu stăteam în fața cabinei de vot și împărțeam listele cu candidații laburiști, cînd dumnealui a ieșit deodată din cabină, unde votase, firește, cu sine însuși, și mi-a spus: „Hai să bem ceva, Tuciuriule". „Nu beau cu oricine", îi zic. „Hai, Tuciuriule, că nu-s ranchiunos din fire", a stăruit el. „Ba, eu sînt", i-am răspuns. Ce idee! Să-i ceri lui Coulson!

Și Tuciuriul trase un scuipat, ca și cum ar fi vrut să scuipe pe numele lui Coulson. Apoi scoase din buzunarul de la șold o cutiuță de tutun și-și răsuci o țigară, cu mișcări sacadate, furioase.

— Dacă n-aveți destul curaj ca să șparliți niște lemne, treaba voastră, nu-mi pasă de voi: eu unul am lemne berechet!

— Eu zic să-ncercăm, își dădu cu părerea Ernie Lyle. Trebuie să facem focul în casă cu ceva. E drept că-i primejdios, dar fără foc nu se mai poate!

— Eu nu mă bag în afacerea asta, declară Smiorcăilă.

— Am mare nevoie de lemne, dar ideea ta e prea periculoasă, după părerea mea, Tuciuriule, rosti omul care-și pusese pe foc dușumeaua din closet.

— Tatăl nevestei-mi ne-a făgăduit niște lemne, minți un altul.

— Sînteți o șleahtă de fricoși, exclamă Tuciuriul, scîrbit la culme. Da' uite ce-am eu de gînd să fac: împrumut de la Bert Spargo camionul și mă duc să-l încarc cu lemne, dacă unul dintre voi vrea să vină cu mine. V-am mai spus că am lemne destule acasă, dar vreau să-mi opresc jumătate din încărcătură, ca s-o vînd; iar voi o să vă-mpărțiți între voi cealaltă jumătate.

Oamenii se uitară unul la altul plini de speranță, apoi toți, în afară de Smiorcăilă, se în-

toarseră cu fața spre Ernie Lyle. Acesta rosti atunci, cu șovăire în glas:

— S-a făcut Tuciuriule, merg eu cu tine.

— Să știți că n-o fac cu gîndul să v-ajut, adăugă Tuciuriul lovindu-și cu palma pieptul enorm, mă gîndesc numai la mine, să scot ceva bănișori din jumătatea pe care-o s-o vînd. Iar voi, băieți, să vă țineți pliscurile. Mă duc chiar în seara asta la Spargo să-i cer camionul, pe care eu și Ernie o să-l încărcăm mîine noapte.

Se întoarse deodată spre Smiorcăilă și-i spuse:

— Intri și tu în horă? Vrei și tu lemne?

— Știi bine că am mare nevoie, dar nu-mi trebuie lemne de furat, Tuciuriule.

— Nici în dar nu vrei să le primești? îl întrebă vlăjganul, apucîndu-l de guler cu mîinile-i noduroase și trîntindu-l la pămînt. Bine, dar să-ți ții gura, auzi? Dacă ne torni, să știi că-ți pun pielea pe băț.

— N-nu vă torn, o v-vorbă n-am să suflu, zău, Tuciuriule, crede-mă, băigui Smiorcăilă, speriat.

— Te sfătuiesc să nu sufli o vorbă, nici una, mîrîi Tuciuriul, dîndu-i drumul. Ia uite, se-ntoarce cartoful ăla bătrîn. Hai să punem mîna pe lopeți, fraților! Și-aveți grijă, nici o vorbă! Mîine o să vă dau de veste, din om în om.

In noaptea următoare, bruma învelise toată Valea lui Benson într-un giulgiu alb cînd, către ceasurile douăsprezece, Ernie Lyle porni cu pași repezi, înfundîndu-se pe străduța lăturalnică de la marginea orășelului, unde-și dăduse întîlnire cu Tuciuriul.



„Sper că n-o să întîrzie", se gîndea el, vîrîndu-și mai adînc mîinile-n buzunarele pardesiului și privind pe furiș peste umăr, prin aburul stîrnit de propria-i răsuflare.

Deodată auzi zgomot de pași și traversă grăbit strada. „Avea dreptate nevastă-mea, își zise el. Trebuia să fi rămas acasă. S-ar putea să fim prinși".

Chiar în clipa cînd ajunse la locul întîlnirii se pomeni cu un camion lîngă el și auzi vocea Tuciuriului care-i șopti, fără să oprească motorul:

— Urcă-te! Nu mai întreba ce greu mi-a fost să-l urnesc! Cred că bateria-i pe ducă.

Purta niște haine negre, decolorate, și o pălărie boțită, iar gîtul îi era înfășurat într-un șal roșu, uzat.

— Doamne, da-i frig, nu glumă, ce zici? adăugă Tuciuriul cînd Ernie fu lîngă el.

— Incotro? întrebă Ernie, în vreme ce rabla de camion se urnea, smucindu-se brusc la porunca mîinilor neîndemînatice de pe volan.

— Spre ferma lui moș Fleming, are el un țarc pe malul rîului, lîngă drum, cu vreo două mile mai sus. Țarcul ăla-i plin de lemne faine.

— Dar știi bine ce fel de om e moș Fleming! Casa lui e numai la o milă depărtare de țarcul ăla, peste deal, și moșul n-ar pregeta să ne-arunce-n temniță dac-ar pune laba pe noi.

— N-apucă el să pună laba pe noi, iar dacă vine cumva să-și vîre nasul în treburile noastre îl arunc în gîrlă, zise Tuciuriul, rîzînd de propria-i glumă, dar Ernie nu păru de loc amuzat.

Tuciuriul începu să fredoneze, fals, o romanță duioasă, în vreme ce Ernie se uita speriat la volanul ce tremura în mîinile lui, care se străduiau să cîrmească mașina hodorogită printre hîrtoapele drumului desfundat.

„Tuciuriul e și el speriat, de bună seamă, deși se preface că nu-i. Ce mi-a venit să primesc să mă duc cu el? Dacă ne vede careva, înfundăm amîndoi pușcăria", se gîndea Ernie și, amintindu-și deodată de nevastă și de copil, aparenta nepăsare a Tuciuriului îl scoase din sărite.

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai fluiera, se burzului el. S-ar zice că mergem la o petrecere!

— Nu cumva ți-e teamă?

— Se-nțelege că mi-e.

— N-ai de ce. Află că-s prea deștept ca să mă tem de proștii din tîrgul ăsta, îl liniști Tuciuriul începînd din nou să fluiere.

Apropiindu-se de destinație, camionul trecu pe-un podeț de peste rîu; bulumacii podețului scrîșniră cu un zgomot care i se păru lui Ernie un bubuit de tunet și-l făcu să se chircească pe banchetă, de parcă s-ar fi temut că noaptea însăși are ochi și urechi; de fapt, cea mai apropiată așezare omenească se afla abia la vreo trei sferturi de milă.

Ajunseră în sfîrșit la poarta țarcului. Ernie o deschise cu o grabă deznădăjduită.

— Ce-i placarda aia de pe copacul de colo? murmură el, suindu-se iar în camion. Uite, lîngă farul din stînga.



Tuciuriul se dădu jos și, ridicînd puțin una din apărătoarele roților, proiectă lumina farului asupra placardei cu pricina, atîrnată într-un copac înalt. Apoi citi destul de tare:

„Cei care vor încălca această proprietate vor fi deferiți justiției. Cei care vor fura lemne vor fi aspru pedepsiți. Din ordinul lui John Fleming".

Fără să scoată un cuvînt, Tuciuriul apucă un topor din spatele camionului, scuipă pe muchia lui și începu să izbească în copacul cu placarda; era un eucalipt înalt și rămuros, tocmai bun pentru a face din el lemne de foc. Ernie ședea în camion și asculta, împietrit de spaimă, izbiturile toporului ce spintecau aerul rece.

Tuciuriul se întoarse curînd, își lăsă pălăria, fularul și haina pe banchetă, apoi ocoli spre spatele camionului și scoase un ferăstrău.

— Hai să stingem lumina, zise el, și stinse farurile mașinii. Il putem doborî și pe întuneric.

— Cred c-ar fi mai bine să ne-ntoarcem acasă, Tuciuriule, altfel pun mîna-n foc că au să ne prindă.

— Vezi-ți de treabă, n-au să ne prindă dacă lucrăm repede. Și încetează cu tremuriciul ăsta, pentru Dumnezeu! Mă trec fiori cînd te văd cum dîrdîi.

Ernie își scoase în silă pardesiul și, după ce se obișnui cu întunericul, trecu la celălalt capăt al ferăstrăului. Incepură amîndoi să tragă la ferăstrău, al cărui scrîșnet părea a-i spune lui Ernie:

„Intrăm la zdup, intrăm la zdup..."

Tremura de frică, și din pricina asta nu prea avea spor.

— N-ai decît să stai călare pe ferăstrău, dar măcar ține-ți sus picioarele, rîse Tuciuriul, scuipîndu-și în palme și gîfîind cu zgomot.

Ernie nu-i răspunse, ci urmă să tragă la ferăstrău, spunîndu-și în gînd :

„Au să ne-audă cei de la fermă, și moș Fleming o să cheme poliția și-o să ne-nhațe. Tuciuriul e prea neserios, din păcate. Avea dreptate nevastă-mea, nu trebuia să m-amestec în treaba asta. Oricum e mai bine să isprăvim cît mai degrabă".

Și se apucă să tragă vîrtos la ferestrău, ca să facă față ritmului impus de tovarășul său, astfel încît copacul era aproape retezat acum.

— Cred că ajunge, zise Tuciuriul, pipăind trunchiul.

Aprinse apoi farurile și, după ce urni cu oarecare greutate camionul, îndreptă lumina spre copac.

— Încă puțin, zise el.

Peste cîteva clipe copacul se prăbuși pe pămîntul reavăn, despicînd în două noaptea.

— Dumnezeule, murmură Ernie, o să răsune pînă-n oraș !

De peste deal, dinspre ferma lui Fleming, se auzi un lătrat.

— Adu repede și celălalt topor, comandă Tuciuriul. Să tăiem toate crăcile uscate și să umplem degrabă camionul. Hai, nu mai fi așa nervos !

— Nu-s de loc nervos, Tuciuriule, vreau doar s-ajung acasă. Dar sînt sigur c-au să ne-nhațe.



— Cin' te vede n-ar putea spune dacă tremuri de frig sau de frică. Ești o cobe ce nu s-a mai pomenit ! Hai, dă-i bătaie și nu te mai văita atîta !

Munciră de zor, vreme de aproape un ceas ; Ernie cu o furie deznădăjduită ce-l împingea să se ia la întrecere cu Tuciuriul. Acesta se opri, în cele din urmă, și-și șterse cu brațul fruntea nădușită :

— Și placarda asta e bună de pus pe foc, zise el și, smulgînd-o de la locul ei, o azvîrli în camion ; Ernie păru să nu bage de seamă.

Le era cald și nădușeau, în ciuda aerului rece al nopții. După încă vreo oră, camionul era încărcat vîrf. Tuciuriul legă lemnele cu o frînghie groasă, și acum, spre bucuria lui Ernie, erau gata de plecare. Dar motorul refuza să răspundă la apelurile Tuciuriului, care învîrtea de zor manivela, înjurînd de mama focului, în vreme ce Ernie scruta cu teamă întunericul.

— E rece ca un hoit, fir-ar al dracului, iar bateria e goală, mîrîi Tuciuriul. Trebuie să întoarcem camionul și să-l lăsăm să lunece la vale.

Începură să împingă camionul ; Tuciuriul ținea cu o mînă volanul și cu cealaltă împingea. Iar cînd camionul începu să se miște mai repede, sări la volan ca să-l manevreze. Rabla hodorogită o luă razna printre copaci, peste cioturi și vreascuri ; în cele din urmă, motorul se porni, întîi șovăitor, apoi cu putere, cînd Tuciuriul apăsă pe accelerator ; camionul descrise o jumătate de cerc și ieși pe poartă.

Ştergînd din cînd în cînd parbrizul umezit de bruma nopţii, Tuciuriul conducea în tăcere maşina. Abia cînd ajunse la marginea oraşelului cufundat în beznă şi linişte, izbucni într-un rîs brutal, nestăpînit.

— Ce naiba te-a apucat? De ce rîzi? îl întrebă Ernie.

— Tare-aş vrea să văd ce mutră o să facă bătrînul ăla mîine dimineaţă, cînd o să vadă ce s-a ales de copacul lui, răspunse Tuciuriul, apoi adăugă, încetînd să mai rîdă: Primul transport îl ducem la locuinţa lui Anderson. Şi nu uita, jumătate din lemne le opresc pentru mine, ca să le vînd, nu ca să-mi încălzesc oscioarele.

Coti pe o străduţă dosnică, aproape nelocuită, şi opri camionul în faţa casei lui Anderson.

— Ai grijă să nu fim văzuţi, îi şopti Ernie.

— Nu-i nici o primejdie. E trecut de două noaptea şi tîrgoveţii ăştia se culcă o dată cu găinile.

Fără să oprească motorul, stinseră farurile şi începură să arunce lemnele peste gard. Deodată, la o fereastră se aprinse o lumină, şi înainte de-a se stinge, o faţă se ivi îndărătul perdelei.

— Ajunge, murmură Ernie. Nu uita că jumătatea asta de încărcătură trebuie s-ajungă la cinci oameni.

— Încă doi buşteni, ca supliment, zise Tuciuriul, azvîrlind în curte doi buşteni mari. Acuma Anderson n-o să mai fie nevoit să-şi bage pe foc scîndurile din closet!



Trecură pe la alte trei case, la care Tuciuriul lăsă cîte un „supliment" de doi buşteni, peste porţia obişnuită. Părea netulburat, ca de obicei, cît despre Ernie, nervozitatea lui de pînă atunci cedase locul dorinţei de a isprăvi cît mai repede treaba. Deodată, însă, exclamă, zărind o siluetă prin beznă:

— Cine-o fi ăla? Nu cumva noul comisar de poliţie?

— Da' de unde, îl linişti Tuciuriul, privind prin geamul din spatele cabinei şoferului. E Clarrie Simpson, care se-ntoarce acasă de la brutărie. N-o să bage de seamă. N-are destulă minte ca să-şi frămînte creierii!

— Ne-o fi văzut...

— Crezi că-i în stare să vadă pe întuneric? Mă, da' fricos mai eşti!

— Am să răsuflu uşurat numai cînd m-oi vedea iarăşi în patul meu, după ce-o să ducem restul de lemne la casele noastre. Da' chiar şi-atunci am putea fi descoperiţi.

În loc de răspuns, Tuciuriul începu din nou să fluiere, de data asta o veche baladă irlandeză. Cufundat în gînduri, coti maşina greşit pe străduţa îngustă din spatele casei lui Ernie şi marginea camionului se frecă, cu zgomot, de gard.

— Fii atent, Tuciuriule, vrei să scoli vecinii?

— Nu s-ar scula ei nici de-ai opri maşina în faţa casei lor şi-ai dărîma poarta, răspunse el, oprind camionul lîngă gardul casei lui Ernie, drept într-o băltoacă îngheţată.

— Ai şi aruncat mai mult de jumătate din încărcătură, Tuciuriule.

— Nu-i nimic, doar ți-am spus că am destule lemne acasă. Pe cînd voi, ăștialalți, ați muri de frig dacă v-aș lăsa fără lemne.

Și Tuciuriul aruncă în curtea din spatele casei lui Ernie o grămadă de butuci.

— Ajunge pentru mine!

— Lasă, ai dreptul la ceva mai mult decît ceilalți băieți. Doar ai venit cu mine!

Și Tuciuriul mai azvîrli, cu destulă ușurință, doi bușteni uriași. Apoi adăugă:

— Ce-ar fi să iei și placarda asta? Și aruncă în curte și placarda ruptă. O să-ți prindă bine mîine dimineață. Și-acu, mergem la mine acasă să lăsăm ce-a mai rămas. E cazul să ne grăbim, ca să terminăm pînă se luminează de zi. P-ormă te-aduc înapoi pîn-aici și mă duc să-i dau camionul lui Spargo.

Trecînd pe Strada Mare, Tuciuriul opri lîngă casa unei pensionare bătrîne:

— Pun pariu că baba asta nenorocită n-a mai făcut foc în sobă de săptămîni de zile. Ce-ar fi să-i lăsăm și ei cîteva lemne?

— N-o să-ți rămînă mai nimic pentru vînzare, observă Ernie.

— Magazia mea e plină, iar în camion au mai rămas destule lemne, ce contează cîteva în plus sau în minus?

Și Tuciuriul aruncă trei bușteni mari în mijlocul unei grădinițe îngrijite, plină de flori; deodată, ușa din față se deschise și în pragul ei apăru o femeie căruntă, îmbrăcată în pijama, care ținea în mînă o lampă cu gaz.



— Cine-i acolo? întrebă ea cu glas șoptit, tremurător, apoi, pricepînd parcă despre ce-i vorba, suflă în lampă și închise ușa.

— Dumnezeule, da' știu că i-am cășunat o spaimă! rîse Tuciuriul. Ei, acu o să aibă și ea cu ce să se-ncălzească, barem un foc, dacă nu un bărbat!

Și rîse zgomotos, ca de obicei, de propria-i glumă.

— Zău că nu te-nțeleg, Tuciuriule. Mie mi-e o frică de mor, iar ție îți vine a rîde. Hai, cară-ți restul de lemne acasă și du-mă înapoi.

Camionul coti pe strada unde stătea Tuciuriul, dar farurile slabe își aruncară lumina asupra cocioabei în care locuia îndărătnicul acela de Connors, zis Smiorcăilă, împreună cu nevastă-sa și cu cei trei copii ai lor.

— Pun pariu că Smiorcăilă sforăie acolo și n-are habar de isprava noastră. Și nici măcar în dar n-ar primi vreun lemn!

— Nu-i băiat rău la suflet, încercă Ernie să-i ia apărarea.

— Ba are un suflet de turnător, ascultă ce-ți spun eu, a votat cu naționaliștii, ai uitat?

— Nu e sigur, Tuciuriule. Și-apoi, unde-am ajuns noi, dac-am votat pentru laburiști?

— Are-un suflet de turnător, îți spun eu. Da' ce-s de vină copiii lui și nevastă-sa? Pun pariu că mor de frig, nenorociții! Ce-ar fi să le lăsăm ceva lemne?

— Păi, nu ți-au mai rămas decît vreo șase bușteni cu totul!

— Ți-am tot spus că magazia mi-e plină de lemne, îl repezi Tuciuriul, trăgînd camionul

lîngă casa lui Smiorcăilă. Şi-apoi, am şi bani destui: sîmbăta trecută am cîştigat ceva la curse.

Se apucară, aşadar, să descarce lemnele; nimeni nu se arătă în cocioaba aceea.

Cînd ieşiră din uliţă Tuciuriul izbucni:

— Măcar de-ar arde de viu cu lemnele alea!

— Acuş se face ziuă, spuse Ernie, în clipa cînd camionul se opri în faţa casei bătrîneşti a Tuciuriului.

— In cîteva secunde am isprăvit, zise el, coborînd repede. Au mai rămas doar vreo doi-trei buşteni, îi arunc în grădiniţă şi gata!

Ar fi mai bine să-i duci în curtea din dos: dacă-i laşi în grădiniţa din faţa casei s-ar putea să-i vadă careva, şi-atunci au să ne dea de urmă. Hai că te-ajut şi eu.

— N-am nevoie, ce crezi că-s slăbănog ca tine?

— Buştenii-s grei, lasă-mă să te-ajut.

— Ţi-am zis că n-am nevoie!

In ciuda protestelor lui Ernie, Tuciuriul se îndreptă spre spatele camionului şi, opintindu-se, apucă un buştean mai mare sub un braţ, alţi doi ceva mai mici sub celălalt şi porni, clătinîndu-se, pe alee.

In vreme ce Ernie aştepta, cea dintîi geană de lumină se ivi pe bolta nopţii geroase.

„Curios om mai e şi Tuciuriul ăsta, îşi spunea el. Mă-ntreb dacă o fi avînd vreun lemn în magazia aia?“

## NOUL COMISAR

Sergentul Sterling, noul comisar de poliţie din Valea lui Benson, îşi luă în primire slujba într-o zi de vineri, în toiul iernii.

După cină, îşi lustrui cureaua şi cizmele, în timp ce drăgălaşa lui soţie, Barbara, îi pregătea uniforma. Apoi făcu un duş, ceea ce-i îngădui să-şi admire trupul în oglinda din baie. După cîteva exerciţii de gimnastică se îmbrăcă, admirîndu-şi de astă dată uniforma în lunga oglindă ovală din dormitor; nu-i venea să-şi dezlipească ochii de pe cele trei trese ce-i străluceau pe braţ. In cele din urmă îşi sărută nevasta pe obraz şi ieşi pe o uşă laterală.

In timp ce străbătea aleea betonată dintre locuinţa lui şi comisariat, zări pe gazon doi indivizi cu boccele — semnul distinctiv al şomerilor.

— Ce faceţi aici? îi întrebă el cu asprime în glas.

— Il aşteptăm pe sergentul Flaherty, răspunse unul dintre şomeri.

— A plecat şi nu se mai întoarce, îi informă Sterling. Căraţi-vă de-aici, altfel pun să vă-nchidă!

— Păi, aşteptăm să primim ajutorul de şomaj, zise celălalt individ, ridicîndu-se posomorît.

— Ajutoarele se dau joi...
— Da, dar sergentul Flaherty...
— Știu eu că dumnealui obișnuia să vă plătească ajutorul de șomaj în orice zi, ca pe urmă să vă aresteze și să vă țină la căldurică, pe cheltuiala statului, pînă ce vă îndurați să părăsiți orășelul...
— Dar noi îngrijeam de grădina dumnealui...
— Să știți că s-au dus timpurile alea, declară Sterling. Veniți joia viitoare și să nu vă mai prind prin orășel pîn-atunci. Altminteri vă arestez pentru vagabondaj!
Cei doi șomeri își luară boccelele și o porniră spre celălalt trotuar al Străzii Mari.
Sergentul Sterling deschise poarta cu grilaj și cercetă grădina și gazonul din fața comisariatului, flancat la dreapta de clădirea judecătoriei și la stînga de aceea a închisorii. „Va să zică așa lucra Flaherty", își spunea el în gînd. Ei bine, s-a isprăvit cu toate matrapazlîcurile și găinăriile astea! Din pricina lor, Valea lui Benson ajunsese un stat în stat, orășelul cu cel mai mic număr de procese și cel mai mare număr de contravenienți din Australia, locul de pelerinaj al tuturor șomerilor sătui să tot caute de lucru. Sterling primise un raport amănunțit despre Valea lui Benson și despre sergentul Flaherty, precum și instrucțiuni de a face ordine în orășel; în caz de reușită i se promitea, vag, o avansare în grad.
Sergentul Sterling închise poarta și o luă la stînga, depărtîndu-se de centru. Își gîndise pînă în cele mai mici amănunte intrarea în scenă: va debuta astă-seară, cu puțin înainte de închiderea magazinelor, cînd mai toată populația orășelului va fi pe străzi, dornică să vadă ce hram poartă noul comisar. N-au să aștepte mult să-i afle intențiile, își spunea el trecînd prin fața farmaciei cu un pas ostășesc, destul de stîngaci, prin care încerca să înlocuiască mersul degajat, liber, al fostului atlet-profesionist.



Sterling practicase cu succes multe sporturi, oprindu-se în cele din urmă la alergări; îl întrecuse cu o lungime de-un picior pe redutabilul Tim Banner în semifinala pentru titlul de campion mondial. Ca mai toți atleții victorioși, Sterling trăise exclusiv pe plan fizic, neglijîndu-și facultățile mintale; nici prin gînd nu-i trecuse că s-ar putea ca, odată și-odată, cariera lui sportivă să se sfîrșească. Dar într-o bună zi se pomenise cu respirația îngreuiată și cu pasul mai scurt; începînd din acea zi nu mai putuse să mizeze și nici să cîștige pariurile pe care le punea pe sine însuși. Pînă la urmă se retrăsese cu prea puține fonduri ca să poată începe vreo afacere și fără altă calificare decît aceea de fost campion.
Pregătindu-se temeinic, trecuse cu chiu cu vai examenele de intrare în rîndurile poliției, care tocmai avea nevoie, după recentele scandaluri, de elemente cinstite, nepătate, demne de încredere. Muncind cu același zel pe care-l arătase altădată în atletism, Sterling se înălțase rapid la rangul de sergent și dobîndise postul de șef al poliției din Valea lui Benson.
Poate că i se păruse numai că tinerelul slab, îmbrăcat în alb, de pe treptele farmaciei, i-ar fi

aruncat o privire ursuză, dar cînd ajunse în dreptul frizeriei lui Shea, nu mai avu nici o îndoială asupra ostilității comentariilor unui grup întreg de pierde-vară, așezați pe marginea șanțului.

— Ai văzut ce cap are? îl întrebă cu glas tare Arty MacIntosh pe Tuciuriu. Parc-ar fi un cap de dulău.

— Se zice c-ar fi fost campion la alergări, spuse Tuciuriul. Pun rămășag c-o să aibă curînd nevoie de tenișii lui speciali.

Ernie Lyle și Anderson (cel cu picioarele subțiri ca niște bețe de chibrit își dădură cu părerea despre „lege în general“ și despre noul sergent în particular. Apoi Connors, zis Smiorcăilă, care stătea ceva mai departe de ceilalți, spuse, ștergîndu-și nasul:

— Eu cred că s-ar putea să fie un om cumsecade.

— Eram sigur c-ai să ții cu el, mîrîi Tuciuriul. Uiți că-i polițist și c-a fost trimis aici ca să „curețe“ orășelul?!

— Am spus doar că s-ar putea să fie un om cumsecade, ca sergentul Flaherty.

— S-ar putea, dar s-ar putea și invers. Cît despre bătrînul Flaherty, era un escroc fără pereche.

— Ne plîngem de Flaherty că-i necinstit, dar acum o să ne plîngem de sergentul cel nou, că-i prea cinstit, comentă Arty MacIntosh. Ar fi greu de spus ce e mai bine, cînd e vorba de polițiști.

Sergentul Sterling prinse doar cîteva frînturi din această discuție edificatoare. Oricum, era



obișnuit cu tradiționala atitudine a majorității australienilor față de apărătorii legilor lor, atitudine de prudență amestecată cu dispreț. Avea o nevastă frumoasă și doi copii pe care trebuia să-i crească, făcînd din ei niște cetățeni respectabili, așa că nu simțea nevoia să aibă prieteni în afara poliției.

Trecuse de garaj și de stația de pompieri și se gîndea că va trebui să pună capăt exercițiilor pe care aceștia le făceau alergînd cu tulumbele lor în plină Stradă Mare: era și periculos, și împotriva legii! Pompierii îl urmăriră din ochi pînă la capătul Străzii Mari, care se prelungea de fapt dincolo de colina înaltă acoperită de-o pădurice de ulmi. Sergentul traversă strada, în dreptul lojii masonice în fața clădirii căreia se descărcau tocmai niște butoaie de bere. Sterling își întipări în minte acest detaliu. Nefăcînd parte din nici o lojă și din nici o biserică, își închipuia că va putea să aplice legea fără teamă și fără sprijinul nimănui.

Soarele se scufundă brusc dincolo de colinele pleșuve din zare. Sergentul Sterling ajunsese acum în dreptul atelierului de fierărie al lui moș Edmonds. Acesta pufăia ca foalele vechii sale forje, gata să-și dea și el duhul o dată cu moartea meseriei lui. În privirea piezișă pe care i-o aruncă sergentului se citea deslușit ura: bătrînului îi plăcea tare mult să dea pe gît o bere la ori și ce oră din zi sau din noapte.

Sterling trecu pe lîngă o mulțime de prăvălii, apoi prin fața Casei Magistraților. În colț, un grup de golani începură să chiotească și să zbiere de la o distanță prudentă. Da, va trebui să

curme actele de vandalism ale acestor spărgători de felinare.

Pașii atletici ai lui Sterling îl purtară în inima Străzii Mari; ajuns aici se simți ca un soldat trimis în recunoaștere, în spatele liniilor inamice.

— Bună-seara, domnule sergent, îl întîmpină, cu amabilă condescendență, fermierul Fleming, pășind peste șanț de-a dreptul din luxoasa lui limuzină; purta o pălărie largă cît una din pășunile numeroaselor sale turme de oi, dar nu destul de largă pentru a-i da un aer demn.

— Bună-seara, domnule, răspunse sergentul.

— Bine-ai venit în Valea lui Benson, domnule sergent. Avem mare nevoie de un comisar cinstit și energic.

— Vă mulțumesc, domnule. E mașina dumneavoastră?

— Da.

— Nu e bine parcată.

— De douăzeci de ani o parchez așa.

— Regulamentul prevede că mașinile trebuie parcate în unghi drept cu trotuarul.

— E prima oară cînd aud de un asemenea regulament, se burzului Fleming.

— Regulile n-au prea fost respectate pe-aici, domnule, dar va trebui să schimbăm situația. Orașul are o șosea destul de largă, deși nu prea lungă. Și-apoi, chiar ulmii de pe Strada Mare impun o astfel de parcare.

Fermierul rămase pe gînduri. El fusese primul care se zbătuse să obțină mutarea lui Flaherty din orășel și se simțea dator să-l sprijine



pe noul comisar, dar nu se așteptase să fie tocmai el cea dintîi victimă a acestuia.

Fermierul Fleming era un om care prețuia legea și o respecta: legea menținea ordinea existentă, îi apăra proprietatea precum și dreptul de a ipoteca și de a arenda, de a angaja și a concedia. Legea îi constrîngea pe lucrători și pe șomeri, îi silea să plătească dobînzi și chirie și să-și vîndă forța de muncă la prețuri fixe, ori de cîte ori era nevoie de ei. Fleming înțelegea, vag, toate astea și era încredințat, grație instinctului de autoconservare atît de puternic la oamenii bogați, că lumea din jurul lui era cea mai bună dintre lumi, protejată de cea mai bună dintre legi.

De aceea se și ridicase împotriva lui Flaherty; prea era necinstit! De necinstea lui se grăbiseră să profite cîrciumarii și patronii birourilor de pariuri clandestine, cu toată clientela lor de vagabonzi. Legile privitoare la băuturi și la pariuri nu-l priveau pe Fleming. Cînd voia să bea, o făcea la el acasă, iar cînd avea chef să joace, se ducea la bursă sau la hipodromul din Flemington.

Și iată că, acum, regulamentul privitor la parcarea mașinilor părea să se ridice împotriva lui!

Flaherty era un om stricat din fire, un bețivan șmecher, care-și găsise prieteni printre bețivii și jucătorii de noroc din orășel. El îngăduise ca legile să fie încălcate, pe de o parte pentru că primea șperțuri, iar pe de alta, pentru că avea o însușire rar întîlnită la polițiști și incompatibilă cu slujba lor: era un om mi-

los din fire. Nici el singur n-ar fi putut spune unde anume sfîrşea mila şi începea necinstea. Legile privitoare la speculă, la abuzul de băutură şi la jocurile de noroc erau literă moartă în Valea lui Benson. Orice abatere măruntă putea să treacă neobservată, cu sau fără ajutorul mitei ; pentru pedepsirea prea numeroşilor huligani tineri ajungea cîte un picior în dos, ori cîte o urecheală, iar pentru reglementarea problemelor sexuale ale adolescenţilor, chiar şi a cazurilor de corupere de minore, se recurgea la o discuţie cu părinţii respectivilor.

Legea ajunsese bătaia de joc a tuturor, încît, în cele din urmă, diferite categorii de cetăţeni începură să se plîngă. Domnul Fleming şi ceilalţi fermieri se simţeau ameninţaţi de invazia şomerilor şi a vagabonzilor care năvăliseră în orăşel, atraşi de pomenile sergentului Flaherty. Il porecliseră „Pe sub mînă", fiindcă obişnuia să le facă personal fişele de ajutor, fără a le pune vreo întrebare, şi să le treacă apoi pe sub mînă poliţistului de la biroul din spatele lui. Se povestea că, o dată, cîţiva şomeri, vrînd să-i tragă o păcăleală, îi spuseseră în loc de numele lor adevărate numele unor campioni celebri de crichet, iar el le trecuse în fişe, fără să zîmbească, apoi întrebase dacă se găsea acolo şi şeful echipei din care făceau parte respectivii campioni...

Pieţele, malurile rîului, curtea poliţiei şi chiar celulele închisorii deveniseră, în felul acesta, adăposturi vremelnice pentru sute de şomeri, iar cetăţenii orăşelului, temîndu-se de străini şi de vagabonzi, începuseră să atribuie acestor musafiri nepoftiţi tot soiul de crime reale şi imaginare, cerînd stăruitor să se ia măsuri împotriva lor.

Dispariţia unor oi, pusă de Fleming pe seama localnicilor, deşi făptaşii nu fuseseră dovediţi, din pricina incapacităţii sau a complicităţii lui Flaherty, a fost ultimul cui bătut în sicriul acestuia. Fleming nu putea răbda una ca asta : crimele împotriva proprietăţii erau cele mai grave şi nu trebuiau tolerate.

Transferarea lui Flaherty îi dăduse lui Fleming un sentiment de putere şi de satisfacţie, care-i îngăduia acum să-şi stăpînească furia în faţa obrăzniciei noului comisar de poliţie.

— Maşina e bine parcată, hotărî el.

— Mă tem că nu, domnule, îl înfruntă Sterling.

— Dumneata ştii cine sînt eu ?

— Nu despre asta e vorba. Vă rog să parcaţi maşina la locul cuvenit.

Fleming nu ştia ce să facă. Era multă vreme de cînd nu-i mai poruncise nimeni, în afară de cîrcotaşa-i nevastă. In cele din urmă porni încet spre maşină ; Sterling îi arătă unde trebuie să o parcheze, apoi plecă, spunîndu-i foarte politicos, „bună-seara".

— Numele meu e Fleming, domnule sergent, îi strigă din urmă fermierul. Trebuie neapărat să stăm de vorbă. Am să-ţi fac o vizită luni dimineaţa la comisariat.

— Prea bine, domnule.

Din nefericire pentru Sterling, singurul martor al acestei ciudate scene în care Fleming fusese obligat să respecte legea, s-a nimerit să

fie Laurie Digditch, care o urmărise amuzat prin fereastra biroului său, astfel încît faptul nu a fost consemnat de către istoricii locali în cronica războiului dus de noul sergent împotriva populației din Valea lui Benson.

Felinarele de pe stradă se aprinseseră, iar noaptea începuse să coboare repede peste orășel ca sub impulsul unui reflex condiționat.

Sergentul Sterling trecu de clădirea poștei, care nu era situată chiar la stradă, avînd în față un monument al eroilor căzuți în război, și ajunse în dreptul cooperativei, unde fanfara locală se pregătea să-i delecteze pe cetățeni cu un program muzical. In jurul muzicanților se strînsese o mulțime de oameni. Sergentul rămase ceva mai încolo, cu brațele încrucișate.

— Bună-seara, domnule sergent, i se adresă capelmaistrul, un omuleț cu nasul în vînt, și-și ridică brațele pentru a-i chema la ordine pe muzicanți. O să începem o compoziție originală, scrisă special pentru serbările de luna viitoare. Un, doi, trei...

Muzicanții răspunseră prompt, intonînd în ritm de marș :

*„In Valea lui Benson, băieți !*
*V-așteaptă plăceri cu duiumul, —*
*Veniți să petreceți, de vreți*
*Să știți ce gust bun are scrumul..."*

Un vechi marș englezesc, parodiat de foarte mulți înaintași, stătea la baza compoziției capelmaistrului, al cărui talent muzical era pe măsura taxelor modeste plătite de elevii săi



pentru îndoielnica onoare de a-i învăța să cînte la diverse instrumente de suflat.

Sergentul Sterling ascultă, cuviincios, pînă ce chiar și urechea lui neexersată și nepricepută înțelese că la mijloc era ceva mai mult decît stîngăcia unor muzicanți amatori. Un tinerel caraghios, cu părul roșu, sufla în corn cu atîta putere, de-ți spărgea timpanele. Picton-roșcovanul, căci el era, învățase repede să cînte din corn pe cheltuiala maică-si, o văduvă săracă și naivă, care-și închipuise că în felul ăsta golanul o să aibă o ocupație și n-o să se mai țină de rele.

Capelmaistrul continuă să bată tactul, pînă cînd își ieși din fire : cu fața lividă se repezi spre roșcovan, dînd să-l lovească cu bagheta, dar puștiul o rupse la fugă, cu capelmaistrul pe urmele lui și, trecînd pe lîngă magazinele cooperativei, se făcu nevăzut pe ulița fabricii de lactate.

Sergentul Sterling ar fi vrut să demonstreze oamenilor că era încă un bun alergător, dar își urmă drumul domol, pînă cînd ajunse în fața hotelului „La stejarul regesc". Don Watson, un fost jucător de fotbal din Melbourne, care la bătrînețe (vîrstă ingrată pentru atleți) era silit să facă meseria de pîndar, își părăsi postul de observație de lîngă șanț, pentru a-i avertiza pe băutori de apropierea primejdiei.

Sterling își aminti că hotelul „La stejarul regesc" era principalul bîrlog al infractorilor. Se opri la colț și cercetă drumurile ce duceau spre clădire, gîndindu-se cum ar putea să opereze o descindere acolo. După ce se încredință că

această fortăreață a jucătorilor și băutorilor clandestini nu era de fel inexpugnabilă, sergentul traversă o stradă lăturalnică, unde niște elevi tocmai jucau bile, în fața unei gherete cu dulciuri.

— Ce faceți aici ? îi luă el la rost.

— Jucăm bile, îi răspunse deschis unul dintre băieți.

— N-aveți voie să jucați bile pe stradă.

— N-avem voie ?

— Păi, jucăm în fiecare vineri seara.

— N-o să mai jucați, de-aici înainte.

Băieții păreau dornici să-l înfrunte ; un lungan începu să învîrte o bilă mare între degetul gros și arătător.

— Hai, cărați-vă de-aici, le porunci sergentul. N-aveți voie să jucați asemenea jocuri în plină stradă !

Și își aținti privirile asupra fiecăruia dintre ei, pe rînd, pînă cînd băieții o luară la fugă, intimidați.

Sterling își urmă drumul, într-o dispoziție pașnică. Trecînd pe lîngă terenul de „golf în miniatură" observă că era destul de prost îngrijit, ceea ce i se păru a fi un punct bun în favoarea orășelului : la Melbourne sportul acesta prilejuise numai buclucuri. Sergentul nu știa însă că locuitorii din Valea lui Benson neglijau acest sport din cu totul alte considerente decît dorința de a evita încurcături : pur și simplu n-aveau încredere în „ideile noi", și nu voiau să practice un sport prea costisitor.

Ajungînd la capătul centrului comercial al orășelului, Sterling traversă strada și porni înapoi, pe celălalt trotuar. In dreptul Palatului meseriilor cîțiva tineri ședeau pe trepte, înghesuind în mijlocul lor două fete necoapte, pe care le pipăiau cu fervoare. Sterling își aminti că, potrivit statisticilor, Valea lui Benson avea cel mai mare număr de mame nemăritate din întreg statul Victoria ; se simțea ispitit să opereze cîteva arestări, dar renunță, aducîndu-și aminte că pornise la drum doar cu gîndul de-a face o recunoaștere menită să-i dezvăluie forța și pozițiile inamicului.

Trecînd prin fața Consiliului municipal, sergentul își aminti de domnul Tye, secretarul consiliului, cu care fusese sfătuit să ia legătura : poate că-l va convinge să ia parte și el la discuția cu domnul Fleming.

Urmîndu-și drumul, sergentul Sterling se pomeni sub un gard înalt de lemn care împrejmuia un teren viran, și, în aceeași clipă, auzi clinchetul unei monezi ce se rostogolea pe trotuar. Se scotoci prin buzunare, numărîndu-și banii la lumina slabă a unui felinar. Trăind exclusiv din salariu, sergentul trebuia să fie foarte grijuliu cu banii. Ciudat lucru, își spuse, puteam să jur c-am auzit căzînd o monedă ; o fi fost pesemne un șiling...

Scăpără un chibrit și se aplecă spre trotuar.

Care din doi a fost mai uluit, sergentul sau Picton-roșcovanul, cînd privirile li se încrucișară, printr-o crăpătură a gardului, e greu de spus. După ce fugise de bagheta capelmaistrului, golanul se refugiase pe maidanul acesta, împreună cu un prieten, și se porniseră pe un joc familiar golanilor din Valea lui Benson :

aruncau cîte un gologan în fața unui trecător, iar cînd acesta se apleca să-l ridice ieșeau la iveală și i-l cereau înapoi.

Uimit, roșcovanul o luă la sănătoasa, iar sergentul Sterling se cățără pe gard și se avîntă pe urmele fugarului.

Picton-roșcovanul era un alergător de temut cînd îl urmărea vreunul dintre numeroșii săi dușmani, dar cum Sterling fusese cîndva alergător profesionist, izbuti să-l ajungă din urmă, profitînd de o eroare tactică săvîrșită de golan, care, după ce traversă Strada Mare, se înfundă pe ulița bine luminată a fabricii de lactate. Sergentul își înhăță victima chiar pe terenul din fața secției unde lucra Tom Rogers; acesta intrase în schimbul de noapte și supraveghea tocmai încărcarea cutiilor cu lapte praf.

In clipa în care sergentul lua numele și adresa roșcovanului, Tom Rogers auzind zgomot ieși afară. Purta o cămașă de flanelă și pantaloni de doc, iar obrajii îi erau palizi, după atîția ani de lucru în aburul fierbinte al fabricii de lactate.

— Ce s-a-ntîmplat, domnule sergent? întrebă el.

Cînd află despre ce era vorba, exclamă mirat:

— Atîta tot? Păi jocul ăsta-i vechi de cînd orășelul, îl joacă toți copiii, ai să te obișnuiești cu el.

Pînă să răspundă sergentul, roșcovanul se și smulsese din strînsoarea mîinilor lui și o luase la sănătoasa.

Descumpănit, Sterling renunță să-l urmărească. După ce-i spuse lui Tom Rogers un politicos „bună-seara" se depărtă, întipărindu-și bine în minte trăsăturile intrelocutorului său: cine știe, poate va fi nevoie...



Reîntors pe Strada Mare, sergentul o traversă din nou și merse pînă-n dreptul magazinului universal „Ambler". Va să zică ăsta-i magazinul unde-și trimitea Flaherty pomanagiii cărora le împărțea cu atîta ușurință bonuri de ajutor! Va avea el grijă ca această risipă să înceteze.

Sergentul Sterling trecu de chioșcul pentru difuzarea ziarelor, apoi de brutărie, dîndu-și seama că e urmărit de privirile curioase sau ostile ale cetățenilor. Cînd ajunse la colțul unei străzi laterale, se opri în fața unei farmacii ce se învecina cu clădirea „Grand Hotelului". Nu strica să cerceteze și sistemul de apărare al acestui local, care, fără să fie un locaș de perdiție ca „Stejarul regesc", ascundea totuși un tripou.

Deodată, coborînd de pe trotuar, sergentul Sterling se pomeni aruncat în aer de o bicicletă ce trecea în mare viteză. Roata din față îi sfîșie pantalonii, iar unul din mînerele ghidonului îl lovi zdravăn în coapsă. Ridicîndu-se repede, sergentul porni în fugă pe urmele ciclistului, care se înfundase pe o străduță lăturalnică. Izbuti, în ciuda cizmelor lui greoaie, să-l ajungă din urmă și, făcînd un salt desperat pentru a apuca șaua bicicletei, îl opri pe fugar.

Sergentul Sterling ar fi cules cîteva aplauze în rîndurile cetățenilor pentru pedepsirea lui Picton-roșcovanul, dacă ar fi reușit să găsească în regulamentele poliției vreun paragraf împo-

triva jocului „cu gologanul". Dar cînd îl amendă pe Alan Green pentru că mergea fără far la bicicletă, făcu un pas greșit. Green se întorcea tocmai dintr-un antrenament în vederea cursei cicliste Melbourne—Ballarat, despre care scriau toate ziarele.

Sergentul Sterling ajunse în sfîrșit acasă, unde nevastă-sa îi făcu o fricțiune și-i cîrpi pantalonii rupți.

— Ce-ai pățit ? îl întrebă ea îngrijorată, pe un ton afectat : voia să joace rolul nevestei ideale a polițistului cinstit, ca în filmele americane pe care le văzuse.

— M-a trîntit un ciclist care mergea fără faruri, o lămuri el.

De obicei nu-i spunea nimic despre munca lui. Nevastă-sa ținea la el și-l admira, iar el o iubea pentru că se știa admirat. Îi plăcea acest gen de relații, care-l scuteau de obligația de a-i da socoteală nevestei-si despre viața lui, dar iată că acum simțea nevoia să-și descarce sufletul.

— Cred c-a făcut-o dinadins, Barbara !

— Vai, exclamă ea, fii atent !

— Am să fiu atent, îi făgădui el, și-o sărută pe gît.

Avea poftă să se culce cu ea, iar Barbara răspundea totdeauna cu promptitudine. Dar acum gîndurile lui zburau aiurea.

Așadar dușmanul a deschis focul ! își spunea. Va trebui să dezlănțui un atac masiv asupra dușmanului, înainte ca acesta să-și poată mobiliza toate forțele.



A doua zi, sîmbătă dimineața, sergentul Sterling porni devreme la serviciu. Planul lui de bătaie era gata înainte de sosirea gardianului Lawton, poreclit „Fiindcă veni vorba". Dar nu-i comunică acestuia mai mult decît ce se cuvenea să știe : la centru i se spusese că Lawton era complice cu Flaherty în afacerile pe care le făcea cu *bookmaker*-ii și cu cîrciumarii.

Ieșiră amîndoi din comisariat și porniră în inspecție pe Strada Mare — o inspecție ce se soldă cu douăzeci și șase de procese-verbale pentru încălcarea regulilor privitoare la parcare : unsprezece limuzine, două camioane, douăsprezece faetoane pentru transportul laptelui și o șaretă. Conducătorii tuturor acestor vehicule rămaseră cu gura căscată.

Reîntors la comisariat, sergentul Sterling îi spuse gardianului :

— Azi după-masă operăm descinderi la agențiile de pariuri.

— N-o să-i putem prinde, îl asigură Lawton. Și, fiindcă veni vorba, au niște pîndari grozavi. Pîn' să pui mîna pe vreunul, ceilalți au și fost avertizați telefonic, înainte de-a putea s-ajungi la ei. La fel se-ntîmplă și cu vînzările de băuturi după închiderea localurilor. Fiindcă veni vorba, domnul Flaherty a raportat de zeci de ori despre asta la centru. Cel mai bine-ar fi să așteptăm și să cerem să ni se trimită de la centru o echipă de agenți îmbrăcați în civil.

— Sigur, iar pînă-atunci, ăia au să prindă de veste...

— Nu cumva... nu cumva vreți să spuneți că...

— Vreau să spun un singur lucru, și anume că trebuie să mă ajuți să curăț acest orășel de infractori, zise Sterling scoțînd dintr-un sertar un dosar. Am aici numele tuturor agenților clandestini de pariuri.

Lawton participă fără entuziasm la discuția despre agenții clandestini de pariuri. Metodele lui Flaherty i se păruseră mult mai convenabile. Acum se vedea pus în situația de a-și cumpăra singur berea cea de toate zilele. S-a sfîrșit cu bacșișurile agenților de pariuri, cu balurile organizate „în scopuri caritabile" și cu așa-numitele „razii" ale poliției. S-a sfîrșit cu bunăvoința localnicilor față de el. Căci, fiindcă veni vorba, un gardian nu poate trăi din leafa lui...

— In regulă, încheie Sterling. Eu fac o descindere la cîrciuma lui O'Connel din Dillingley, iar dumneata te duci în sala de biliard a „Stejarului regesc" și pui mîna pe Palmer, băcanul, care operează acolo.

Sergentul se ridică și adăugă, cu subînțeles :

— Și vezi, nu uita : fără menajamente ! Sînt ferm hotărît să înlătur orice piedică și pe oricine va sta în calea legii și ordinii din acest orășel.

— Prea bine, dar ăia sînt greu de prins, stărui Lawton, hotărîndu-se în sinea lui să obțină transferul în altă localitate, înainte de a nimeri și el în pușcărie.

— Jumătate din plîngerile trimise la centru de către cetățenii din Valea lui Benson sînt în legătură cu pariurile clandestine, urmă Sterling.

— Sînt niște încuiați...



— Nu-i vorba numai de încuiați. Se plîng o mulțime de mame și soțiile celor care-și pierd la curse pînă și ajutorul de șomaj.

— Mi se pare că astăzi nici nu se fac pariuri, zise Lawton, în doi peri.

— Ba sînt atît de lacomi de bani, că nu scapă ei nici o zi. Iar noi o să-i atacăm înainte ca dumnealor să poată prinde de veste.

Lawton porni cu pași șovăitori pe Strada Mare. Rămas singur, Sterling descuie seiful de oțel și scoase de-acolo niște haine și ghete vechi, cu care se îmbrăcă. In locul căștii de polițist își puse o pălărie ponosită, își lipi sub nas o mustață falsă și ieși, sărind gardul curții din dos a comisariatului. O porni apoi pe străduța aceea lăturalnică, spre podul de peste rîul Dillingley. Nu-l recunoscu nimeni cînd intră în cîrciuma lui Danny O'Connell. Comandă un țap de bere, pariă chiar cu Danny zece șilingi pe favoritul cursei cu obstacole și apoi îl arestă pe cîrciumar, fiindcă avea o agenție clandestină de pariuri.

In vremea asta, gardianul Lawton se apropia de „Stejarul regesc" cu sufletul sfîșiat de două simțăminte contradictorii : teama de Sterling și speranța că Palmer, agentul clandestin de pariuri, s-a evaporat.

Dar Palmer, supranumit „măicusa" pentru că locuia împreună cu maică-sa pe care o alinta cu vorba lui sîsîită, îl întîmpină chiar în pragul barului său.

— Ia zi-i, frăsioare, ăla are de gînd să facă o descindere ? îl întrebă el, agitat.

Palmer era mic de stat și avea o față caraghioasă, cu buza de sus țuguiată în așa fel deasupra celei de jos, încît semăna c-un cioc de pasăre de pradă. Ca responsabil al băcăniei cooperativei, Palmer trăia tot timpul cu spaima că-și va pierde slujba dacă va fi arestat; această spaimă nu-l părăsise nici în perioada domniei sergentului Flaherty. Dar lăcomia lui de bani era atît de mare, încît îl împingea să păcătuiască și sub privirile crunte ale noului comisar.

— Descindere, spui? replică Lawton. Păi, de ce crezi c-am venit la dumneata? Fiindcă veni vorba, ai ceva buletine de joc?

— Nu mă chinui, frăsioare, gemu Palmer. Vrei să-mi pierd sluzba?

— Dacă nu te amendez, mi-o pierd eu pe-a mea.

— Doar te plătesc de-atîsia ani!

— S-au schimbat lucrurile, frățioare! Sterling ăsta-i un nebun.

Vestea că O'Connel și Palmer au fost amendați se lăți ca un foc într-o pădure. Ceilalți agenți clandestini de pariuri își încetară activitatea în ziua aceea și-și luară măsuri duble de precauție pentru sîmbăta următoare; acestea nu le folosiră însă la nimic, într-atît de mult se pricepea Sterling să-și deghizeze înfățișarea și într-atît de schimbat părea să fie Lawton, care devenise peste noapte un gardian incoruptibil. Nu trecu mult și toți agenții clandestini de pariuri se pomeniră impuși la amenzi, iar cîrciumarii și unii dintre clienții lor fură de asemenea amendați pentru vînzare și consum de băuturi în afara orarului permis.



Oamenii începură să-l înjure pe noul comisar. Nu numai cei care pariau sau beau, ci chiar cei care nu-și puteau îngădui un asemenea lux. Faptul că domnul Tye fusese și el amendat în plin hotel „Bridge", unde-și lua ca de obicei porția de băutură după partida de biliard dintre echipele locale, nu-i consola prea mult pe oameni. Bețivanii încercaseră în zadar să scape. Iar Arty MacIntosh, care-l luase peste picior pe domnul Tye, strigîndu-i în gura mare: „Nu mai bei un păhărel, stimabile?" fusese arestat pentru „scandal".

Următoarele victime au fost cicliștii. Numai puțini dintre ei aveau faruri la biciclete; și mai puțini aveau „ochi de pisică" la roata din spate. Sterling și Lawton păreau că stau la pîndă îndărătul fiecărui copac, astfel încît, în cele din urmă, toți contravenienții au fost amendați.

Măsurile luate împotriva agenților de pariuri nu făcură decît să sporească participarea cetățenilor la manifestările duminicale ale sportului național australian. Cît despre jucătorii de zaruri, își mutară sediul chiar pe platoul ce domină Valea lui Benson, ca să poată zări de la distanță apropierea unor nelegiuiți ca Sterling sau Lawton. O rețea întreagă de străji postate în toate părțile îl împiedică timp de trei săptămîni pe noul comisar să-i prindă pe infractori: ori de cîte ori sosea în mijlocul lor îi găsea bătînd mingea alene.

Într-a patra duminică, plantonul de lîngă șosea zări silueta unui om care alerga la deal, îmbrăcat în tricou, pantalonași scurți și cu tenișii în picioare. Privindu-l pe alergătorul acela

caraghios, cu ochelari, mustață și o expresie chinuită, dar stoică, specifică maratoniștilor de profesie, plantonul își spuse: „Mulți idioți mai sînt pe lumea asta!"

Alergătorul trecu și pe lîngă al doilea rînd de pîndari, apropiindu-se de jucătorii de zaruri fără a trezi nici o umbră de îndoială. Croindu-și drum printre ei, i se adresă astfel unuia care ținea în mînă două monede de cîte un penny:

— Hai, dă cu banul, amice!

Sergentul Sterling, căci el era, îi arestă pe cei doi jucători și pe „casierul" lor, confiscîndu-le și banii, în chip de „corpuri delicte".

In curînd Sterling îl prinse și pe Picton-roșcovanul, tocmai cînd acesta lega un sac ud peste coșul sălii de biliard a „Asociației australienilor neaoși".

Sterling cuceri, ce-i drept, simpatia fermierilor Fleming și Digditch, dacă nu și pe aceea a celorlalți cetățeni, arestîndu-l pe vestitul Dave O'Keefe pentru furt de oi.

Oamenii începură să-l suspecteze că nu-i în toate mințile, iar bănuielile li se adeveriră curînd, cînd sergentul își îndreptă atenția asupra „aleii îndrăgostiților", o alee de pe malul rîului Dillingley, frecventată cu asiduitate de tinerii îndrăgostiți și chiar de către cei mai puțin tineri, care nu înțelegeau să se lipsească de una dintre puținele plăceri ce le rămăsese în această viață. Sergentul arestă vreo șapte perechi, inclusiv fiica dezmățată a unui director de bancă, ceea ce nu-i spori cîtuși de puțin popularitatea.

După ce isprăvi cu oamenii, sergentul trecu la cîinii din localitate, pentru a-și încerca și



asupra lor metodele; îi închise pe cei fără autorizație în curtea de păsări, rămasă goală după plecarea lui Flaherty, care-și vînduse găinile înainte de a părăsi orășelul.

Cetățenii stăteau la pîndă și dezbăteau toate aceste grozăvii, nereușind să se pună însă de acord între ei. Aproape fiece arestare făcută de Sterling găsea cîte un sprijinitor, ici-colo. Pastorii protestanți și de alte rituri condamnau jocurile de noroc și bețía, așa că aplaudau măsurile luate împotriva cîrciumarilor și a agenților clandestini de pariuri. Cetățenii care aveau mașini susțineau măsurile luate împotriva cicliștilor prinși fără faruri. Iar cei, foarte puțini la număr, care socoteau că dragostea e un păcat aplaudau arestările operate pe „aleea îndrăgostiților". Mulți erau de acord cu arestarea lui Dave O'Keefe. Nu numai Fleming, ale cărui oi fuseseră furate, dar și alți cetățeni socoteau că Dave merita să fie pedepsit — pentru că își omorîse nevasta în urmă cu cîțiva ani: erau siguri de asta, cu toate că Dave îi ascunsese atît de bine cadavrul, încît nici întreaga poliție a statului Victoria nu fusese în stare să-l găsească, fapt care pleda în favoarea lui. Totuși, oamenii îl suspectau de această crimă, mult mai de neiertat decît jefuirea unui chiabur ca Fleming, care nu ducea lipsa cîtorva sute de oi. Soția lui O'Keefe fusese o femeie nevinovată: cu ce drept o omorîse?

Cît despre Picton-roșcovanul, toată lumea era de acord că sosise vremea ca pezevenghiul să fie pus la punct de către cineva. La fel și cu arestarea lui Connors, zis Smiorcăilă: oamenii

se mirau cum de nu fusese arestat atîția ani de zile un bețivan care se tîra în patru labe...

Dar un tiran sfîrșește totdeauna prin a uni victimele pe care le oropsește, dacă nu între ele, măcar împotriva lui. Sergentul Sterling nu făcea excepție de la această regulă.

Revoltați de atitudinea noului comisar — care dintr-un exces de zel îi urmărea fără crutare pe datornici, evacuîndu-i de pe pămînturile primite în arendă — micii fermieri sfîrșiră prin a se uni cu muncitorii, care tunau și fulgerau împotriva lui, mai ales după ce închisese sediul Asociației șomerilor, sub cuvînt că acoperișul clădirii era găurit și n-avea scară de incendiu, așa cum prevedea legea privitoare la igiena și securitatea clădirilor publice.

Sergentul se bucură însă de sprijinul neprecupețit al bogătașilor, în fruntea cărora se aflau Fleming, Tye și Digditch. Dar și aceștia încetară să-l sprijine din clipa cînd Sterling, căruia nu-i ajungea că-l amendase pe Tye pentru consum clandestin de băutură, îi prinse pe Laurie Digditch și pe alți oameni de afaceri într-o descindere făcută la „Grand Hotel", după un dineu al Camerei de Comerț; apoi îl arestă pe feciorul lui Fleming pentru încălcarea regulilor de circulație, cînd băiatul nimeri cu mașina în trotuar, trecînd în viteză colțul Străzii Mari, spre strada Dillingley.

Sterling săvîrși încă două erori fatale: operă o descindere la clubul francmasonilor, arestînd pe cîțiva dintre cei mai influenți membri pentru consum de băuturi spirtoase într-un local neautorizat. A doua eroare a fost o descindere nocturnă la clubul catolic, în urma căreia l-a amendat pe pastorul Bailey, ca patron al acestui club, unde tocmai avea loc un campionat de *euchre*[1]. Și astfel, catolicii, care ar fi putut să-i fie aliați, îi deveniră dușmani.

Dacă-i mai rămăsese cumva vreun prieten în orășel, și acesta îl părăsi în clipa în care sergentul îl arestă pe marele Darby Munro, una dintre personalitățile marcante din Valea lui Benson. Era prea de tot!

Toată lumea îi spunea Darby Munro, el însuși se recomanda în felul acesta, dar Darby Munro era, de fapt, numele unui celebru jocheu australian, cu care cetățeanul acesta n-avea nici în clin nici în mînecă, deși pretindea că i-ar fi frate. Vorbea într-una despre frații și surorile lui, cu toate că nimeni nu-l văzuse vreodată în tovărășia lor și nu auzise de vreo vizită sau măcar de vreo scrisoare primită din partea lor. Individul nu ieșise niciodată din Valea lui Benson, unde se pripășise Dumnezeu știe cum și cînd — poate că se născuse acolo. Nimeni nu-i cunoștea vîrsta. Darby Munro lucra la cei mai cărpănoși fermieri care-i plăteau întreținerea și cîțiva gologani de buzunar, ca unui cerșetor. Din cînd în cînd, Munro se îmbăta criță. Umbla totdeauna în niște haine jerpelite și avea o barbă încîlcită și slinoasă. Numai unghiile îi erau curate, pentru că avea obiceiul să și le roadă.

Concetățenii făceau haz pe socoteala lui și povesteau fel de fel de anecdote în care el fi-

---

[1] Joc de cărți răspîndit în Statele Unite, Australia etc.

gura ca personaj principal. Unii spuneau că-i o raritate, ca o bancnotă de două lire. Era, oricum, cel mai bătrîn cetățean al orășelului, mascota lui și principalul număr de atracție pentru turiști.

Darby Munro era o legendă. Iar o legendă nu poate fi arestată și pusă la popreală...

Tribunalul din Valea lui Benson e o clădire impunătoare, din piatră cenușie, durată de pușcăriașii care au colonizat Australia, parcă anume pentru a simboliza neomenia oamenilor față de semenii lor.

Sosind în această localitate, pe care-o onora foarte rar cu prezența lui, judecătorul de ocol constată că sergentul Sterling luase inițiativa judecării unui proces pentru furt de oi, și a altor o sută și unsprezece procese mai mici, de resortul tribunalelor districtuale. In toți cei zece ani ai domniei sergentului Flaherty avuseseră loc mai puține procese.

Oamenii certați cu legea încearcă de obicei să-i ocolească rigorile. E ceea ce se străduiau să facă și cetățenii din Valea lui Benson, unde aproape nici o familie nu scăpase de urgia justițiară a sergentului Sterling. La prima întrebare pe care și-o pusese toți: „Ar putea fi oare sergentul convins să renunțe la darea în judecată?“ numai fermierul Fleming avu îndrăzneala să forțeze un răspuns afirmativ, cerîndu-i pe față sergentului să-și retragă acuzațiile împotriva lui Fleming-junior. Sterling refuză însă, avertizîndu-l pe fermier că, dacă va stărui, va fi acuzat de încercare de corupere a unui om al legii în exercițiul funcțiunii. Bătrînul fermier



rămase perplex. Făcuse demersuri să-l înlăture pe Flaherty tocmai pentru că acesta avea obiceiul să-i scutească pe alții, în chip fraudulos, de rigorile legii, dar își închipuise că el personal și cei din preajma lui vor rămîne la adăpost de aceste rigori, în vreme ce Sterling le-ar fi aplicat altora.

Fleming socotea că este nevoie de un polițist cinstit, capabil să refuze „oamenilor de rînd“ foloasele democrației (și, ca să fim drepți, Sterling era capabil de așa ceva) ; sau, dacă nu se putea găsi un polițist cinstit, atunci măcar unul necinstit dar dispus să închidă ochii ori de cîte ori vreun cetățean respectabil săvîrșea vreo eroare „neînsemnată“. Flaherty făcea parte din această ultimă categorie, dar, din păcate, dădea o interpretare prea elastică noțiunii de „respectabilitate“.

La a doua întrebare pe care și-au pus-o — dacă să-și ia un avocat sau nu — majoritatea cetățenilor au răspuns negativ. Ei își dădeau seama de importanța apărării, dar știau totodată că avocatul local, Nicholson zis „cel sprinten“, nu prea avea practică juridică și nu cîștigase pare-se niciodată un proces. Dave O'Keefe se hotărî așadar să se apere singur, așa cum procedase totdeauna, chiar cînd acuzația fusese de „omor“; căci își închipuia, pe bună dreptate, că furtul unor oi era mai degrabă o distracție tradițională decît o crimă — distracție care stătuse de altfel la temelia averii fabuloase a familiei Fleming. Printre puținii care apelară totuși la domnul Nicholson

„cel sprinten“ se numărau domnii Tye și Digditch.

Avocatul Nicholson ajunsese să fie singurul simpatizant și sprijinitor al sergentului Sterling. In viața lui nu-i mersese atît de bine ca acum. Și se bucura la gîndul că în curînd va avea un public larg, în fața căruia va putea să se desfășoare, și că va cîștiga și ceva bani, pe deasupra.

Apropiindu-se de poarta tribunalului, avocatul văzu cu plăcere că mulțimea de spectatori și împricinați îi face loc să treacă. Era singurul cetățean care părea să nu simtă nici un pic de teamă în fața legii, de aceea oamenii îl respectau.

Fermierul Fleming consultase un avocat din Melbourne, căci era hotărît să-i servească o lecție lui Sterling. El și fiu-său se simțeau acum solidari cu concetățenii lor, cum nu mai fuseseră de la marele pîrjol ce mistuise desișurile australiene. Ii unea din nou o primejdie comună.

Gardianul Lawton deschise ușile scîrțîitoare ale tribunalului și mulțimea pătrunse în sălile friguroase și sumbre, unde, cu numai un secol în urmă, oamenii puteau fi biciuiți pentru „crime“ mult mai neînsemnate decît cele ce-i aduceau acum aici pe strănepoții lor.

Nicholson „cel sprinten“ luă loc, alături de sergentul Sterling, la masa din fața pupitrului rezervat magistratului. Acesta intră în sală printr-o ușă separată. La un semn al gardianului Lawton, Curtea se ridică în picioare și rămase așa, pînă cînd magistratul, un individ



scund, cu o căutătură vicleană a ochiului stîng, care privea cam cruciș, se așeză pe jilțul său din spatele pupitrului, potrivindu-și cu grijă poalele robei negre și destul de jerpelite.

Procesele intentate agenților clandestini de pariuri fură judecate înaintea celorlalte. Dintre toți *bookmaker*-ii, numai Palmer sîsîitul își luase un avocat. Alți trei nici nu catadicsiseră să se prezinte în instanță, bizuindu-se pe vechea și încercata axiomă a tagmei lor: prima oară capeți doar o amendă, numai a doua oară riști să fii arestat...

Danny O'Connell hotărîse să se apere, fiind recidivist.

Nicholson „cel sprinten“ începu prin a sublinia poziția socială a împricinatului Palmer. Dar magistratul îl întrerupse, tăios:

— Cu atît mai mult, domnule Nicholson, clientul dumitale ar fi trebuit să dea un exemplu bun. Avem mărturia gardianului Lawton că a găsit buletine de pariuri asupra împricinatului.

— Excelență, stărui avocatul, cu un aer lingușitor propriu odiosului Uriah Heep[1] și celor din tagma lui, vă rog să-mi îngăduiți să vă spun, cu tot respectul ce vi-l port, că un om cu poziția socială a clientului meu n-ar putea să...

— N-ar *trebui*, vrei să zici, îl întrerupse sergentul Sterling pe un ton la fel de solemn și lipsit de umor ca al unui procuror public. Dovezile sînt limpezi și de netăgăduit.

---

[1] Personaj secundar din romanul *David Copperfield* al lui Charles Dickens; ascunde, sub o înfățișare umilă și smerită, o ticăloșie fără margini.

Palmer protestă, pretinzînd că la mijloc era o confuzie :

— Gardianul o fi găsit la altcineva buletinele de pariuri...

— Bravo, sîsîitule, îl felicită Arty MacIntosh din sală.

— Linişte ! strigă magistratul.

Palmer fu condamnat la plata unei amenzi de cincizeci de lire, fiind avertizat totodată că, în caz de recidivă, va înfunda puşcăria.

Danny O'Connell intră în boxa acuzaţilor, dar refuză să presteze jurămînt sau să depună mărturie, sub cuvînt că religia lui îl împiedica să spună minciuni — de aceea va fi de ajuns să facă o simplă declaraţie, precum că Sterling îi ceruse să-i dea vreo zece sticle de bere... Fu condamnat totuşi la amenda de cincizeci de lire, plus avertismentul respectiv. La fel, ceilalţi *bookmaker-i,* care nu se înfăţişaseră în instanţă.

Urmă la rînd Atkins, un individ care una-două spunea : „Dacă nu mă-nşel".

— Dacă nu mă-nşel, începu el cu voce tare, fie că ai un avocat sau nu, şi fie că te înfăţişezi sau nu în instanţă, ori depui sau nu jurămînt, tot una este, dacă nu mă-nşel...

Incurajaţi de vorbele lui Atkins, intrară în arenă şi cîrciumarii. Danny O'Connell mai făcu o declaraţie fără prestare de jurămînt, şi anume că oamenii care consumau băuturi în barul lui erau locatari ai hotelului, înscrişi în registrele acestuia.

— Pretinzi, va să zică, îl întrerupse Sterling, pretinzi că domnul Tye, secretarul Consiliului municipal, ar fi în stare să-şi petreacă noaptea



în hotelul dumitale, cînd are o casă atît de frumoasă în apropiere ?

Danny fu amendat să plătească încă cincizeci de lire şi avertizat solemn că, în caz de recidivă, va fi reclamat la Oficiul de brevete. Aceeaşi ameninţare fu repetată şi altor patru cîrciumari, care se speriară că s-ar putea să li se confişte brevetele. Se sperie pînă şi Bung Manners, care refuzase să-şi recunoască vreo vină.

După pauza de prînz urmă o adevărată defilare de ciclişti prinşi fără faruri, şi fiecare dintre ei fu amendat, după ce-şi recunoscu vinovăţia. Deodată, Atkins provocă o întorsătură comică, prin vorbele pe care le rosti ca răspuns la o întrebare a magistratului :

— Nu-s vinovat, dacă nu mă-nşel, şi-o să vă arăt de ce.

— Tăgăduieşti că bicicleta dumitale n-avea faruri nici în faţă, nici la spate ? îl întrebă magistratul.

— Nu tăgăduiesc, dar vreau să vă povestesc cum s-a întîmplat toată pacostea, insistă el aruncînd o ocheadă plină de viclenie. Cînd am auzit că noul comisar, aci de faţă, umblă, dacă nu mă-nşel, după ăi care n-au faruri la biciclete şi le face proces-verbal, m-am dus la magazinul universal, dacă nu mă-nşel „Amblers" îi spune, şi am cerut nişte faruri, dar ştiţi ce mi-au răspuns ? N-am văzut de ani de zile un far, aşa mi-au răspuns...

Această apărare ingenioasă, deşi absurdă, stîrni hohotele de rîs ale celor din sală. Dar Atkins urmă, peste rîsetele celorlalţi :

— Şi vă jur că, dacă nu mă-nşel, m-am dus de-acolo în alte trei prăvălii...

Clipind din ochiul teafăr, magistratul îl achită pe Atkins şi suspendă şedinţa.

A doua zi dimineaţa, fu judecat Alan Green, prin care sergentul Sterling voia să dea un exemplu şi o lecţie celorlalţi ciclişti. Green intră în boxă cu o alură sportivă, elegantă, care-l dezarmă pe magistrat, determinîndu-l să-l achite spre bucuria bătrînului Green. Urmă procesul intentat Asociaţiei şomerilor, reprezentată prin Tom Rogers. Acesta părea cel mai elegant bărbat din sala tribunalului, deşi n-avea în garderoba lui decît un costum, o cămaşă, o cravată şi o pereche de pantofi ; dar se pricepea să dea o înfăţişare demnă acestor vechituri, tot astfel cum se pricepea să dea greutate argumentelor lui. Tom Rogers începu să demonstreze că era vorba de o atitudine părtinitoare şi, profitînd de lipsa de experienţă a sergentului Sterling, îl luă la întrebări :

— Nu cumva te aşteptai să găseşti săli de şedinţe şi cantine pentru şomeri în palate de felul aceluia în care locuieşte domnul Tye, secretarul Consiliului municipal ?

— Nu pricep cum poate cineva vorbi despre părtinire, cînd însuşi domnul Tye a fost chemat în această instanţă ? întrebă, nu fără rost, Sterling, amintindu-şi că primise instrucţiuni, încă la Melbourne, să stăvilească „agitaţia roşie“ din oraşel.

— Jumătate din clădirile oraşelului ar putea fi închise în baza aceleiaşi legi, urmă Tom Rogers.



— Bravo Tom, nu-l lăsa ! exclamă Arty MacIntosh.

— Scoteţi-l afară pe omul acela, porunci magistratul.

Gardianul Lawton se grăbi să execute ordinul :

— Fiindcă veni vorba, nu e voie să zbieri în timpul şedinţei...

În boxa acuzaţiilor fu adus Picton-roşcovanul, care avu o comportare execrabilă : ori de cîte ori întîlnea privirea vreunui amic izbucnea în rîs, bătîndu-şi joc de instanţă.

— Pari să iei cam uşor lucrurile, îi spuse magistratul enervat.

— Aveţi dreptate, răspunse roşcovanul, care, deşi fricos de felul lui, era în stare de cele mai mari năzdrăvănii în prezenţa amicilor săi. Zău, dom'le magistrat, daţi-mi şi mie vreo şase luni, ca să mă fac băiat serios !

Ceilalţi golani izbucniră într-un rîs homeric.

Magistratul, de obicei îngăduitor faţă de minori, îl condamnă pe roşcovan la o lună într-o casă de corecţie, ceea ce-i sili pe amicii lui să rîdă cam galben.

Urmă la rînd feciorul fermierului Fleming. Fiind un adept fanatic al regulilor de circulaţie şi ignorînd cu desăvîrşire situaţia locală, magistratul îl condamnă la o lună închisoare şi-i anulă permisul de şofer. Bătrînul Fleming se făcu alb ca varul, dar înghiţi găluşca.

După pauza de prînz, sala deveni neîncăpătoare pentru mulţimea de oameni ce se înghesuiau să asiste la dezbateri, căci se zvonea că lucrurile vor lua o întorsătură senzaţională. În-

tr-adevăr, se întîmplase ceva neobișnuit: fusese adus în instanță Darby Munro. Concetățenii lui nu se așteptau să-l vadă, deoarece sergentul Sterling îl trimisese la Melbourne, într-un „cămin de dezintoxicare a bețivilor". Se alcătuise chiar un comitet pentru readucerea lui în Valea lui Benson. Puțini dintre cei de față îl recunoscură pe Darby în individul bizar, fistichiu îmbrăcat, care intră în boxă. Purta o haină albastră (donată de un ilustru centru înaintaș al echipei de fotbal „Carlton" din Valea lui Benson), niște pantaloni de crichet enormi, o pereche de pantofi de piele alb cu maro și o pălărie rotundă, de pai. Abia cînd începu să-și mănînce, nervos, unghiile îl recunoscură cu toții. O salvă de urale răsună atunci în sală.

— Bravo ție, Darby! îi strigă Sparko, omul cu-o mie de înjurături pe buze. Unde mă-ta ți-e fratele?

Gardianul Lawton îl evacuă din sală pe Sprako, astfel încît sergentul Sterling putu să-și înceapă rechizitoriul împotriva lui Darby Munro.

— Avînd în vedere toate acestea, încheie el, l-am trimis pe împricinat într-un cămin pentru alcoolici, în propriul său interes. Cu toate acestea văd c-a izbutit să scape de-acolo și că s-a întors în orașul nostru, unde a început din nou să comită delicte de beție și vagabondaj.

— Pentru ce ai fugit din căminul acela? îl întrebă magistratul.

— Care cămin? îngînă Munro, aruncînd priviri speriate în jur și mîncîndu-și unghiile cu frenezie.



— Scoateți pălăria aia de pe cap, îi porunci magistratul, iar Darby se grăbi să și-o scoată. Știi prea bine despre care cămin e vorba,— căminul unde te-a trimis sergentul Sterling. De ce-ai fugit de-acolo?

— Prea erau mulți bețivi, răspunse Darby după o matură chibzuință.

În hohotele de rîs ale asistenței, Darby Munro fu achitat și dat în grija Armatei Salvării...

Valea lui Benson se uni așadar împotriva noului comisar de poliție. Pînă și fermierul Fleming, cu sufletul plin de obidă și de rușine din pricina pățaniei fiului său, aruncat în închisoare ca un pușcăriaș de rînd, ajunsese să mărturisească amicilor săi, Tye și Digditch, că nu mai putea răbda ca sergentul Sterling să rămînă în fruntea poliției orășelului. Dar cetățenii nu se mulțumeau doar să vorbească.

Chiar și cei care aveau mijloace refuzau acum să plătească amenzile la care fuseseră condamnați, astfel încît, în curînd, închisoarea de pe lîngă comisariat deveni neîncăpătoare, iar sergentul Sterling fu nevoit să ceară locuri pentru deținuții săi în penitenciarul din capitală. Cererea lui fu însă respinsă, așa că deținuții rămaseră tot acolo. Nevasta sergentului nu mai dovedea muncind zi și noapte ca să-i hrănească și să le spele așternutul. În cele din urmă, Sterling trebui să dea drumul mai tuturor deținuților, înainte ca aceștia să-și fi ispășit pedepsele.

Mașina hingherilor cutreierase toate străzile, pînă ce nu mai rămăsese în orășel nici un cîine

de pripas. Toți fuseseră aduși în curtea comisariatului și vîrîți în țarcul de păsări, care gemea acum de potăi lătrătoare.

Tuciuriul, care ținea la cîinii lui, făcu rost de bani și veni să-i scoată, plătind taxa cuvenită. El se folosi de prilej pentru a-și bate joc de sergent, care asista la identificarea javrelor.

— Cățeaua asta neagră e Barbara, spuse el, iar sergentul Sterling tresări la auzul numelui nevesti-si. E o cățea afurisită și periculoasă, așa cum o vezi.

Sergentul își strînse pumnii și, o clipă, Tuciuriul avu impresia că Sterling vrea să-l lovească. Totuși urmă, netulburat:

— Iar jigodia aia cafenie e Afganul, așa am botezat-o, și mușcă, fir-ar a naibii...

Telefonul lui Sterling începu să zbîrnîie zi și noapte: sergentul era chemat pentru fel de fel de delicte imaginare, iar aceste alarme false îl înnebuneau.

Cîrciumarii, *bookmaker*-ii și rișcarii încercau prin toate mijloacele și tertipurile să-și reia activitatea clandestină, dar Sterling era vigilent. Ajutat de cîțiva detectivi veniți din capitală, el aruncă în închisoare doi *bookmaker-i* și un rișcar și obținu anularea brevetului pentru patronul „Grand Hotelului".

Picton-roșcovanul, reîntors cu o aureolă de erou din casa de corecție unde fusese trimis, plănuia să se răzbune.

— Curcanule, îi strigă el într-o seară sergentului, ești un curcan tîmpit, un curcan tîmpit!



Cu aceste cuvinte își luă călcîiele la spinare. Era prima etapă a unui plan diabolic. Provocarea asta îi convenea sergentului, pentru că de la o vreme purta pantofi ușori, așa că putea să-l fugărească pe Picton. Porni, așadar, după el pe străzile întunecoase. Picton sări un gard, și, străbătînd în fugă curtea bisericii anglicane, se înfundă în curtea imensă a școlii catolice, așezată pe-o movilă. Sergentul porni după el, aventurîndu-se pe un teren cu totul necunoscut. Picton ieșise în cîmp deschis, urmîndu-și drumul pe întuneric. Deodată însă luna răsări de după un nor, ceea ce îl făcu să înjure. Ajutat de lumina lunii, Sterling izbuti să-l ajungă din urmă pe fugar, de care nu-l mai despărțeau acum decît vreo douăzeci de pași. Deși sleit de atîta alergătură, Picton izbuti, cu un efort deznădăjduit, să se strecoare pe sub un gard de sîrmă ghimpată.

Deodată Sterling zări apa canalului de irigație, care strălucea în bătaia lunii. „Acuși pun mîna pe el, își spuse gîfîind. Nu-mi mai poate scăpa!"

În timp ce sergentul se tîra pe sub sîrma ghimpată i se păru că golanul sare peste canal. Cînd se ridică din nou pe picioare, îl zări pe celălalt mal.

— Fă-te'ncoa, curcanule, îi strigă roșcovanul, hai și prinde-mă dacă poți!

Și începu să țopăie și să se strîmbe în fel și chip la sergent, strigîndu-i într-una: „Curcanule, curcanule..."

Sterling măsură din ochi lățimea canalului — să tot fi avut vreo douăzeci de picioare —

dar nu observă scîndura pe care trecuse dincolo roșcovanul. Era o săritură cam grea, dar își spunea că dacă golanul acela spălăcit reușise, o să reușească și el : doar luase parte la atîtea campionate și competiții de atletism !

Se dădu înapoi cu cîțiva pași, ca să-și ia avînt și să doboare astfel recordul mondial la săritura în lungime,— și asta în puterea nopții, peste un canal plin de apă murdară și noroioasă !

— Curcanule ! îl întărîta roșcovanul, cu o satisfacție diabolică.

Sergentul își puse casca pe jos și, luîndu-și vînt, făcu un salt uriaș în beznă, dar nimeri bineînțeles în mijlocul apei murdare și se scufundă.

Roșcovanul așteptă să-l vadă apărînd la suprafață, căci se gîndea c-ar fi mare tîmbălău în tîrg dacă un asemenea personaj important s-ar fi înecat...

Singurul sport pe care sergentul Sterling nu-l practicase niciodată era înotul. Simțind că se îneacă, se sili din răsputeri să iasă la suprafață, apoi se scufundă din nou în mîlul ce-l trăgea la fund. Roșcovanul o zbughi înapoi spre oraș ca să ducă vestea cea bună.

Sterling apăru încă o dată la suprafață, se zbătu să iasă din mîl, dar se scufundă din nou. Gluma roșcovanului era cît pe ce să se sfîrșească tragic. Sergentul s-ar fi stins din viață, dacă îndelungata-i experiență în materie de autodisciplină nu l-ar fi trezit. Gîndindu-se că la numai cîțiva pași mai încolo se întindea uscatul, își scoase capul din apă și respiră adînc, apoi



începu să-și miște încet brațele și picioarele, biruindu-și sfîrșeala, spaima și ispita de a se lăsa pradă stihiei.

Picioarele i se înfundară din nou în mîl, dar se sili din răsputeri și izbuti să-și înfrîngă dorința de a capitula. Se zbătea și se zvîrcolea ca o oaie ce încearcă s˘ iasă dintr-un șanț plin cu apă — întruchipare a voinței de a trăi, prezentă în orice făptură.

Sergentul ieși în cele din urmă din canal și se prăbuși pe uscat. Era însuflețit de un singur simțămînt : ura cumplită împotriva locuitorilor din Valea lui Benson. Bolnav și sleit de puteri se ridică și porni încet. Picioarele îi lipăiau în pantofii plini de noroi, iar hainele ude leoarcă i se lipiseră de trup. În timp ce străbătea un maidan, îndreptîndu-se către Strada Mare, auzi niște glasuri și se ascunse înapoia unor tufișuri. Nu trebuia să fie văzut în halul ăsta. Se ghemui la pămînt și rămase așa mai bine de-o oră, dîrdîind de frig și plin de obidă. Apoi se încumetă să alerge spre casă.

— Pentru Dumnezeu, ce s-a întîmplat ? îl întîmpină Barbara.

Închise ușa, intră repede în casă, apoi îi spuse gîfîind :

— Era cît pe ce să mă înec.

Barbara îl duse în baie și-l ajută să-și scoată uniforma terfelită și îmbrăcămintea de corp, apoi îi pregăti o baie fierbinte. Răbdase și ea destule insulte și înțepături ; le răbdase cu demnitate cîtă vreme soțul ei se arătase calm și stăpîn pe sine, dar în ultimele săptămîni Sterling se schimbase, devenise nervos și nu mai dormea.

Barbara îi duse în spălătoria din curte hainele murdare, ţinîndu-le cît mai departe de nasul ei fin: păreau să simbolizeze duşmănia ce-i impresura peste tot în acel orăşel.

Cînd se întoarse, auzi telefonul zbîrnîind. Ridică receptorul şi auzi un glas:

— Se îneacă cineva în canalul din spatele şcolii catolice!

Barbara Sterling alergă într-un suflet spre baie.

— Au să te omoare! exclamă ea. Trebuie să plecăm de-aici pînă nu te omoară!

Tribunalul districtual începu judecarea lui Dave O'Keefe, acuzat de furtul unor oi. Procesul atrăsese o mulţime de spectatori. După ce juraţii depuseră jurămîntul, oamenii începură să discute în şoaptă despre şansele pe care le avea Dave să fie achitat.

Furios şi hotărît să se răzbune pe cetăţenii orăşelului, sergentul Sterling era încredinţat că va cîştiga procesul. Nu cunoştea însă de loc mentalitatea juraţilor locali. Printre motivele ce-l făcuseră pe Flaherty să fie îngăduitor cu delicvenţii se număra desigur şi faptul că în Valea lui Benson nu se putea alcătui un juriu de oameni cinstiţi: doisprezece asemenea oameni erau greu de găsit!

Deşi obosit şi enervat, Sterling îşi susţinu foarte convingător acuzaţia: împricinatul avea în posesia lui cinci mii de oi şi mai toate purtau semnul lui John Fleming, deşi hoţul încercase, cu stîngăcie, să şteargă acest semn făcut cu fierul roşu. Sergentul înfăţişă juraţilor o piele de



oaie, „proba A". Apoi prezentă „proba B", nişte fiare pentru crestat semne, care fuseseră găsite în apa unei gîrle. În sfîrşit, „proba C" era o bucată de noroi, luată de pe copitele oii şi supusă la o analiză care dovedise că noroiul semăna leit cu acela de pe moşia lui Fleming.

Dave O'Keefe părea foarte blajin de data asta. Acest criminal înrăit, care zăcuse de trei ori la închisoarea din Melbourne, avusese prilejul să studieze acolo vechile coduri de legi şi să plănuiască noi crime.

Încercă să-l discrediteze pe Sterling, punîndu-i întrebări insinuante, menite să sugereze că sergentul ar fi luat mită de la nişte persoane necunoscute, dar magistratul îl întrerupse. Atunci, moş Dave îşi scoase „atuul".

— Cît de adîncă era apa gîrlei în care ai găsit „proba B"? îl întrebă el pe sergent, cu aerul unui avocat de profesie.

— Două picioare.

— Ai scos personal din apă uneltele pomenite?

— Da.

— Şi ţi-ai udat pantalonii?

Rîsete în sală.

— Nu.

— Eşti sigur?

— Sigur.

— Dar cum ai reuşit să nu te uzi?

— Mi-am suflecat pantalonii.

— N-ai vrea să ţi-i sufleci şi acum, pînă la acelaşi nivel?

— Ce rost au toate astea? întrebă magistratul.

— Dacă veți suspenda puțin ședința vă voi explica, excelență, răspunse cu dezinvoltură Dave O'Keefe.

Sergentul fu rugat să coboare. Cînd instanța se întruni din nou, Dave se adresă astfel sergentului :

— Ridică-ți te rog pantalonii pînă la același nivel la care i-ai suflecat în gîrlă în ziua aceea.

Deși simțea că i se întinde o capcană, Sterling își suflecă pantalonii atît cît îi îngăduiau manșetele strîmte și picioarele lui musculoase. Oamenii din sală începură să chicotească, iar magistratul îi amenință că-i evacuează. Dar cine se putea stăpîni văzînd în boxa martorilor bretelele și genunchii proeminenți ai sergentului? După evacuarea publicului din sală, Dave O'Keefe ceru un metru. Gardianul Lawton îi aduse unul, iar Dave începu să măsoare distanța dintre podea și pantalonii suflecați ai sergentului.

— Patruzeci de centimetri ! exclamă el triumfător. Tot mai pretinzi că nu ți-ai udat pantalonii ?

— Păi, eu... adică... bîigui sergentul.

Dave O'Keefe rîse cu gura pînă la urechi, dar triumful nu dură mult, căci magistratul repetă, în concluzie, acuzațiile aduse împotriva lui.

Jurații se retraseră, iar oamenii strînși în grupuri afară ajunseră la concluzia că Dave O'Keefe nu avea cum să fie scos basma curată nici măcar de către un juriu din Valea lui Benson. Jurații deliberară toată după-amiaza. Conform hotărîrii magistratului, fuseseră aleși niște cetățeni cinstiți și conștiincioși. Nici el nu știa ce anume discutau. Jurații nu pomeniră decît în treacăt de furtul oilor, socotit a fi o îndeletnicire locală, practicată de toți afară de Fleming, care n-avea de la cine să fure... Discutară în schimb pe îndelete despre misterioasa dispariție a nevestei lui Dave. Fusese oare omorîtă ? Dacă da, oare chiar Dave o omorîse ? Jurații deliberară vreo două ore, dar nu se putură pune de acord.

În cele din urmă Atkins „Dacă nu mă-nșel", care prezida dezbaterile, propuse o soluție de compromis :

— Uite ce zic eu, începu el clipind din ochi cu subînțeles. Dacă nu mă-nșel, e unii care spun că Dave și-a ucis nevasta, și alții care zice că nu. De-aceea eu zic să-l achităm. Stați nițel, ascultați-mă pîn-la capăt. Dacă nu mă-nșel, n-am terminat. Eu zic să-l achităm pe chestia cu oile, însă cu o condiție...

Jurații sfîrșiră prin a se pune în sfîrșit de acord asupra verdictului și intrară în sală, cu Atkins în frunte.

— Domnilor jurați, care este verdictul dumneavoastră ? îi întîmpină grefierul privindu-l pe Atkins. Este acuzatul vinovat sau nevinovat ?

— Nu este vinovat de furtul oilor, dar juriul recomandă clemență, anunță Atkins verdictul hotărît în unanimitate.

— Bine, dar nu se poate recomanda clemență în cazul unui acuzat socotit nevinovat, protestă magistratul, uimit.

— Dacă nu mă-nșel, nu m-ați înțeles, spuse Atkins și începu să-i explice, cu răbdare. Juriul recomandă clemență față de fermierul Fleming

și hotărăște ca oile să-i fie restituite lui, ca proprietarul lor de drept.

Această probă de jurisprudență, care-l lăsă perplex pe magistrat și-l revoltă pe sergent, stîrni entuziasmul publicului de la galerie.

Sparko declară sus și tare că era cel mai formidabil verdict de la cel pronunțat cu cîțiva ani în urmă într-un proces de siluire, în care siluitorul fusese achitat de juriu pentru că în fond fusese o luptă dreaptă, recomandîndu-i-se totodată să se împace cu siluita, sărutîndu-se...

În ziua următoare, Bung Manners, care suferea cumplit din pricina interzicerii jocurilor de noroc, se răzbună împotriva sergentului Sterling acordînd Asociației șomerilor dreptul de a folosi grajdurile din curtea hotelului „La stejarul regesc".

Tom Rogers, Col MacDougall, Ernie Lyle și Tuciuriul se apucară să amenajeze un sediu cît mai plăcut. Numai niște oameni conștienți că muncesc pentru propria lor cauză puteau mînui cu atîta elan ciocanul și mătura.

Într-o duminică după-amiază, Picton-roșcovanul le făcu o vizită sperînd să capete o strachină cu supă, căci era flămînd rău, ca mai toți cei ce se hrăneau cu vînt și cu pomenile acordate șomerilor.

— Ascultă, îi spuse Tom Rogers. Ai ocazia să faci și tu o treabă. Uite o bidinea, hai, ajută-ne la tencuit.

Picton se apucă bucuros de treabă și începu să văruiască, foarte grijuliu, scoțînd limba la fiecare lovitură de bidinea.



— Am isprăvit peretele ăsta, dom'le Rogers, zise el cu însuflețire după vreun ceas. Mai aveți și altceva pentru mine? Mi-a plăcut grozav!

Tom Rogers îi dădu să vopsească o ușă.

— Ca să vezi, îi spuse Tom lui Ernie Lyle. Dacă-i dau puștiului o treabă o face cum trebuie. Copiii ăștia n-au de lucru cînd termină școala, de-aceea ajung niște vagabonzi.

— Orînduirea socială e de vină, comentă dogmaticul Col MacDougall, în timp ce fixa pe perete o flamură cu lozinca: „Proletari din toate țările, uniți-vă".

— Da, criza cronică a capitalismului e de vină. Dar această criză va duce inevitabil la revoluția proletară.

Picton-roșcovanul era prea absorbit de prima muncă folositoare de care avea parte în viață ca să bage de seamă sosirea sergentului Sterling.

— Te-am prins! exclamă acesta apucîndu-l de ureche și răsucindu-i-o.

Sergentul nu uitase umilințele îndurate din partea vagabondului; fierbînd de furie, nici nu se mai gîndea să-și păstreze ținuta calmă și demnă. Roșcovanul țipă de durere și scăpă bidineaua pe jos. Sergentul începu să-l tragă de cealaltă ureche, pocnindu-l zdravăn.

— Dă-i pace băiatului, zise Tuciuriul, apropiindu-se repede.

— Vezi-ți de treabă, mîrîi Sterling, amintindu-și de pățania cu cîinii, și urmă să-l tragă de urechi pe roșcovan.

Toate umilințele îndurate în cele cîteva luni petrecute în Valea lui Benson păreau să explo-

deze în acest gest nestăpînit. Roșcovanul izbucni în plîns.

— Ți-am spus să-i dai pace băiatului, repetă Tuciuriul.

Rogers, Lyle și MacDougall se apropiară. Ernie luă de pe jos pensula și începu s-o șteargă de șorțul cu care se încinsese.

— Ascultă, urmă Tuciuriul. Ajunge! Ai să-i rupi urechea! Și-l apucă de braț pe sergent.

Roșcovanul se smulse atunci din strînsoarea sergentului și se așeză lîngă perete, plîngînd: masca de obrăznicie golănească îi căzuse de pe față, dezvăluind obrazul unui copilandru speriat.

— Nu pune mîna pe mine, zise Sterling, scuturîndu-și mîneca parcă de praf.

— Dacă ți-ai scoate uniforma, ți-aș arăta eu! mîrîi Tuciuriul.

— Lasă, că vă cunosc eu! bolborosi Sterling, orbit de furie. Sînteți niște lași, iar lașul sare totdeauna în apărarea fricosului.

Tuciuriul scrîșni din dinți și-și strînse pumnii. Sterling trecu pe lîngă el și începu să cerceteze grajdul transformat în sediu.

— Nu puteți deschide un club în localul ăsta, i se adresă el lui Tom Rogers, care-l urma îndeaproape. E impropriu pentru locuit.

— Impropriu! îl îngînă Rogers indignat. Atîția oameni locuiesc în niște cocioabe care nu-s bune nici pentru porci! In întreaga Australie găsești oameni care dorm sub poduri și copii care mor de foame, iar dumneata vii și...

— Nu puteți deschide un club aici, stărui Sterling, rece ca gheața acum.

— Incearcă să ne-oprești, replică Tom Rogers.



— Il cotonogesc! îi declară Tuciuriul lui Ernie, afară. Il cotonogesc, zău așa!

— Nu te poți lua la bătaie c-un polițist, îl preveni Ernie.

— Să se ia la bătaie? zise sergentul, apropiindu-se de ei. Păi, numai gura-i de el!

— Faci pe grozavul pentru că te știi în uniformă, șuieră Tuciuriul.

— Să nu te sinchisești de asta, zise sergentul și-și scoase casca și vestonul.

— Uite ce e, sergentule, i se adresă Tom Rogers. Intîi te-ai legat de un băiețaș fără apărare, și acum...

Roșcovanul veni lîngă el, plîngînd, și i se atîrnă de mijloc de parcă Tom Rogers i-ar fi fost tată.

— Șezi jos, băiete, și liniștește-te, îi spuse Tom părintește.

— Știu eu cum trebuie să mă port cu un tîlhar ca ăsta, bombăni Sterling, de parcă Tuciuriul ar fi întruchipat întreaga ticăloșie a orășelului. Și se întoarse în grajd, urmat de adversarul său.

— Foarte bine, spuse Tuciuriul. Dac-așa ți-e voia, poftim...

— O să te dea în judecată că l-ai atacat, interveni Tom Rogers.

Sterling și Tuciuriul se înfruntau, în mijlocul încăperii. Ceilalți se strînseră în jurul lor, ațîțați.

— Nu face una ca asta, Tuciuriule! se rugă Ernie Lyle. Ascultă-mă pe mine, o să iasă scandal, un scandal nemaipomenit...

Tom Rogers rosti, pășind între cei doi adversari :

— E o nebunie curată. Vino-ți în fire, ce Dumnezeu...

— Lasă-l, tună Col MacDougall, lasă-l să-i dea o lecție acestui lacheu al statului capitalist !

— Muncitorii n-au obținut niciodată nimic bătîndu-se cu cîte un polițist, replică Tom Rogers.

— O să te aresteze, fie c-ai să pierzi, fie c-ai să cîștigi lupta, încercă Ernie să-l convingă pe Tuciuriu.

— Mi-am scos uniforma, anunță Sterling, calm și încrezător în forțele lui, ca și cum ar fi fost în posesia unei arme secrete. Ajunge cu vorbele, hai la luptă !

Și se așeză în poziție de luptă, cu aerul unui om călit în multe bătălii și căruia îi place să se bată.

Tuciuriul ridică pumnii, în apărare. Furia îi trecuse, iar argumentele lui Tom și Ernie îi cam muiaseră hotărîrea. Începu să-l măsoare din ochi pe Sterling. „E cu zece ani mai tînăr ca mine și are o condiție fizică mai bună", își spuse. Și rămase în așteptare, mutîndu-se de pe un picior pe celălalt, cu pumnii strînși.

Sterling îi trase o directă cu stînga, izbindu-l în nas. Tuciuriul, orbit de furie, trecu atunci la atac, dar Sterling se feri de loviturile lui. N-avea rost să facă risipă de energie. Tuciuriul era un luptător înnăscut, dar lipsit de tehnică și-și dădea seama că are în față un adversar înzestrat cu o tehnică superioară.

Cei din jur priveau într-o tăcere înfricoșată.



Sterling îi mai trase în nas două directe ale stîngii, umplîndu-l de sînge și se retrase din nou, înainte ca Tuciuriul să poată contraataca.

Încurajat de încetineala reflexelor Tuciuriului, sergentul atacă iarăși cu stînga, apoi cu dreapta. Dar, cu o repeziciune uimitoare la unul atît de greoi ca el, Tuciuriul se răsuci pe călcîie și, lăsînd ca dreapta adversarului să-i atingă razant capul, îi trase un pumn nimicitor în plex, cu dreapta.

— Bravo, Tuciuriule ! exclamă roșcovanul, care se simțea din nou în apele lui. Dă-l gata, Tuciuriule !

Sterling se dădu înapoi, clătinîndu-se, dar își veni repede în fire și se apără cu stînga. Folosindu-se din plin de lărgimea încăperii, alerga de colo pînă colo, ceea ce-i silea pe spectatori să se ferească în lături. Tuciuriul îl urmărea îndeaproape, încercînd să-l provoace. Cînd sergentul își repezi pumnul stîng spre el, Tuciuriul se eschivă și replică numaidecît cu o figură de box clasică : o dreaptă în burtă și o stîngă în bărbie. În cele din urmă, Sterling se prăbuși pe podea.

— Bravo, Tuciuriule ! izbucni roșcovanul.

— Ți-e de ajuns ? îl întrebă Tuciuriul pe sergent, răsuflînd ușurat că meciul luase sfîrșit.

Sterling se ridică încet în picioare.

— Dă-te bătut, îl îndemnă Tuciuriul, rugîndu-l parcă să nu-l provoace la noi lovituri.

Deodată Sterling îl apucă pe Tuciuriu de încheietura mîinii drepte și, cu o perfectă mișcare de jiu-jitsu, îl trînti la pămînt. Tuciuriul

rămase cîteva clipe nemișcat, apoi se ridică într-un cot și spuse, cu mirare în glas:

— Ce-i asta, box sau trîntă?

— Într-o luptă orice e permis, îi răspunse Sterling.

Tuciuriul se ridică anevoie și se repezi la sergent, care-l înșfăcă iar, de data asta de gît, azvîrlindu-l pe podea. Tuciuriul părea năuc. Rămase așa, cu degetele înfipte în ceafă, mișcîndu-și cu greutate capul de la stînga la dreapta. Apoi se sculă.

Nu se mai repezi însă la Sterling, ci așteptă ca acesta să se apropie de el, cu brațele întinse, întocmai ca un luptător japonez. Sterling încercă să-l prindă încă o dată într-o figură de jiu-jitsu, dar Tuciuriul izbuti să se eschiveze și, împingîndu-l cu toată puterea spre perete, îi trase un pumn în burtă și doi în bărbie. Sterling se prăbuși fără cunoștință. Tom Rogers veni repede lîngă el și-i luă pulsul.

Cînd își veni în sfîrșit în fire, sergentul scutură din cap, se ridică încet în picioare și, luîndu-și casca și uniforma, ieși șontîc-șontîc pe ușă, fără să spună un cuvînt.

Trei săptămîni mai tîrziu, într-o vineri seară, un individ mătăhălos, îmbrăcat într-o uniformă de sergent prea strîmtă pentru trupul său dolofan, ieși din clădirea poliției și traversă Strada Mare.

— Uite-l pe Flaherty, exclamă Arty MacIntosh, adresîndu-se celor care ședeau lîngă el pe trotuarul din fața frizeriei lui Shea. V-am spus eu c-o să se întoarcă!



Flaherty era prea departe ca să audă vorbele lor. Mergea acum pe trotuarul celălalt, răspunzînd la cîte un salut și dîndu-și seama că era urmărit de privirile și șoaptele multora, ceea ce-l făcea să se simtă stînjenit, din motive ce nu-i erau limpezi nici lui.

Ajuns în fața sediului clubului „Asociația australienilor neaoși" fu întîmpinat de fermierul Fleming:

— Bine-ai venit din nou printre noi, sergentule. Sper că lecția servită ți-a folosit...

— Sper că și orășelul a învățat ceva, răspunse Flaherty, iritat de bucuria fermierului.

— Ai fost reprimit pentru o perioadă de probă, urmă Fleming. Ascultă povața unui om bătrîn: cinstea e cea mai bună călăuză...

— Mi s-a spus că Sterling era cinstit, replică Flaherty.

— Mai presus de orice, trebuie să veghezi la apărarea proprietății, urmă Fleming, fără să bage de seamă zeflemeaua celuilalt. Și ai grijă ca vagabonzii să nu dea tîrcoale orășelului.

Flaherty nu răspunse, ci-și urmă drumul. Se simțea și mai stînjenit parcă. În fața magazinului cooperativei se adunase fanfara. Deasupra ei, de-a curmezișul Străzii Mari, se întindea un arc de triumf, ridicat anume pentru vizitatorii de pe alte meleaguri. BINE-AȚI VENIT ÎN VALEA LUI BENSON, glăsuia pancarta atîrnată pe arc. Flaherty citi aceste cuvinte și rămase cu gura căscată. Capelmaistrul le făcu semn muzicanților, care începură să execute *Marșul*

*Văii lui Benson.* Pînă și Picton-roșcovanul cînta la corn fără să-și bată joc, socotind pesemne că Flaherty era, la urma urmei, un om cumsecade.

Sergentul se opri și ascultă politicos. Apoi își continuă drumul. În fața băcăniei cooperativei ședea, pe trepte, Palmer sîsîitul, cu un șorț alb pe pîntece.

— Ce mai faci, Ned ? îl întîmpină Palmer, aruncînd priviri speriate în jur. Am avut mult de furcă, știi, cu Sterling. M-a amendat la cincizeci de lire, iar pe patronul „Grand Hotelului" l-a băgat în pușcărie.

Flaherty se mărgini să-i ureze „bună seara" și-și văzu de drum.

Ajuns la „Stejarul regesc" îl zări pe Bung Manners la bar.

— Poftește-ncoa', îl întîmpină Manners. Mă bucur că te văd. Hai să bem un păhărel împreună.

— Nu, mulțumesc, zise Flaherty.

Bung Manners se răsuci încet pe scaun ca să-l privească pe sergent, iar cînd acesta nu se mai zări, scutură din cap, spunînd parcă : „Nu mai poți avea încredere în polițiști..."

Ajungînd la capătul centrului comercial al orășelului, sergentul traversă strada și o porni înapoi pe trotuarul celălalt.

În fața Palatului meseriilor, „Armata Salvării" se pregătea de zor să-și azvîrle din nou sămînța în pămîntul pietros al Văii lui Benson. Căpitanul „Armatei" tocmai îl îndemna pe Darby Munro să se pocăiască mărturisindu-și în public păcatele și făgăduind să se lase de beție.



Înainte de a capitula în fața acestei predici și a începe să se lepede de sine, bețivul îi aruncă o privire plină de speranță sergentului Flaherty.

— Domnule sergent, ce-ar fi să-mi găsiți ceva de lucru la ferma aia ?

— Vino la mine luni, Darby, îi răspunse sergentul.

După ce bețivul își deșertă în aerul rece al toamnei și în fața suavelor fete din „Armata Salvării" discursul îndelung repetat, fanfara intonă psalmul : *Mă voi spăla în sîngele mielului.*

Căpitanul, care cînta din corn, îi întinse lui Darby o tamburină. Fostul bețiv începu să bată în neștire tactul.

Cîțiva golani din bandă își făceau de lucru prin apropiere, așteptînd ca Picton-roșcovanul să termine de cîntat și să înceapă vreo șotie pusă la cale în cinstea plecării lui Sterling din orășel.

— Căpșună ! strigă unul, peste sunetele fanfarei.

Această aluzie la culoarea și forma nasului lui Darby Munro nu avu efect imediat. Atunci golanii se apropiară, strigînd și mai tare :

— Căpșună, Căpșună !

Darby se făcu roșu ca nasul său și o luă la fugă, cu o uimitoare agilitate, zbierînd :

— Golanilor, nemernicilor !

Banda se împrăștie în toate direcțiile. Darby îl urmări pe cel mai puțin agil dintre prigonitorii lui, care ateriză drept în brațele lui Flaherty.

— De cîte ori ți-am spus să nu mai fii obraznic ? îl întrebă sergentul.

— Nu-s eu vinovat, dom'le sergent, eu n-am făcut nimic, zău, răspunse prizonierul.

Flaherty îi dădu drumul chiar în clipa cînd Darby trecea gîfîind pe lîngă el. Vagabondul se opri însă la timp și-l pocni pe golan cu tamburina în scăfîrlie; puștiul se depărtă urlînd.

— Bine ți-a făcut, îi strigă din urmă Flaherty. O să te spun lui tac-tu!

Și sergentul intră în frizeria lui Silvie Shea.

— Un tuns, Ned? îl întîmpină frizerul, iar cînd sergentul se așeză pe scaun, adăugă încet: Se pregătește o partidă de pocher pentru duminică seara. Îți rezervăm un loc?

Cînd Flaherty ieși din frizerie, îi zări din nou pe Tom Rogers, Tuciuriul, Ernie Lyle, Anderson, zis „Chibrit", Col MacDougall și Arty MacIntosh, care ședeau pe trotuar în fața frizeriei.

— Imi pare bine de revedere, sergentule, îi strigă Arty, cu zîmbetul lui zeflemitor. Am avut un sergent prea cinstit și nu l-am putut răbda.

Flaherty își urmă drumul spre casă, fără să răspundă.

— E așa cum v-am spus eu, băieți, se adresă Arty celorlalți, ar fi greu de zis ce-i mai rău: un polițist cinstit sau unul necinstit...

— Muncitorii au nevoie nu de un polițist nou, ci de legi noi, se amestecă în vorbă Tom Rogers.

Orășelul părea acum pustiu și lugubru ca un cimitir; ceața se tîra în vale, iar felinarele licăreau prin ea ca niște ochi mistuiți de febră.

Undeva, un copil plîngea, parcă de foame.

## JUCATORUL

Ședea gîrbovit peste bancul cizmăresc, scos în veranda din spatele casei bătrînești, învăluită acum în pîcla amurgului de iarnă. Era un bărbat înalt, între două vîrste, vînjos, cu umerii lați. Avea părul nins înainte de vreme, dar sprîncenele-i stufoase îi erau încă negre. Capul său frumos contrasta cu înfățișarea generală. Purta o bluză jerpelită, niște pantaloni de doc și ciorapi negri; unul dintre ei era găurit la călcîi. Ghetele îi erau scîlciate, ca și încălțămintea pe care-o repara — încălțăminte de diferite mărimi și forme: pantofi de băieți și de fete și o pereche de ghetuțe de copil, căscate în față și tocite la călcîie. Neavînd talpă, cizmarul folosea căputele și tălpile unor ghete vechi.

Tocmai pusese un petic peste gaura unui pantof și, scoțînd din colțul gurii cîte un cui, îl bătea la locul cuvenit, cu dibăcie. Trebuia să sprijine cu cealaltă mînă bancul cizmăresc, care era scurt de-un picior și se clătina.

Deodată, din bucătărioara de la capătul verandei se ivi o femeie cu un castron mare, afumat, în mînă. Era jerpelită, dar avea totuși o ținută demnă și chiar o anumită grație, iar obrajii zbîrciți purtau urmele unei frumuseți trecute. Părul cărunt îi era înnodat la spate

într-un coc. Femeia mergea ușor aplecată, ca și cum ar fi dus o povară grea.

Trecînd peste șirul de pantofi, se îndreptă spre rezervorul de apă aflat chiar sub verandă și umplu castronul. Rezervorul părea rezemat de spatele casei. De jur împrejur, întreaga curte era plină de noroi și băltoace; numai veranda era înconjurată de o porțiune uscată, presărată cu cenușă și acoperită cu saci, pentru ca cei care intrau să aibă unde călca.

Bărbatul continuă să ciocănească vreme de cîteva minute, apoi se ridică, își întinse picioarele și se îndreptă spre mica bucătărie din capătul verandei; femeia frămînta acum aluat pe o masă care ocupa jumătate din încăpere.

— Cum merge ceasul, Winnie? o întrebă el.

— Azi dimineață a luat-o iar cu zece minute înainte.

— Intre timp o fi înaintat și mai mult, zise el, frecîndu-și mîinile lîngă soba încinsă. Un lucru bun are bucătărioara asta, ține cald iarna...

Ieși din bucătărie și porni spre ușa salonașului, o ușă fără clanță, care se deschidea spre verandă. Casa părea că se turtise și că strînsese ușa ca în clește. Trase de ea cu putere și ușa se deschise, trîntindu-se în urma lui. Pășind cu băgare de seamă prin încăperea întunecată, ajunse la fereastră și ridică puțin oblonul. Odaia era curată și îngrijită, deși pe masă se mai vedeau rămășițele prînzului. Două canapele și cîteva scaune completau mobilierul. Cărămizile căminului erau de un roșu decolorat, iar tapetele de pe pereți fuseseră cîrpite ici-colo cu petice de alte modele.



Se așeză pe un scaun, lîngă mașina de cusut, într-un colț al încăperii și, aranjîndu-și la urechi căștile unui radio cu galenă, începu să învîrtească butonul aparatului, ca să prindă un post.

Deodată ușa dinspre dormitor se deschise și în încăpere intră o fată tînără, înaltă și sfioasă, nici copil, nici femeie, conștientă însă de prefacerile ei lăuntrice. Incepu să strîngă farfuriile de pe masă, ciocnindu-le cu zgomot. Cizmarul își ridică privirile de pe aparat și-i spuse:

— Liniște, Meg, liniște, nu vezi că ascult radio? Incerc să prind rezultatele primei curse.

— Trebuie să strîng farfuriile, răspunse ea fără să-l privească.

— De obicei aștepți pînă prind postul. Stai nițel, ce Dumnezeu! Cîteva secunde.

Fata lăsă farfuriile și se întoarse în dormitor, bombănind:

— In casa asta nici să faci curat nu ești lăsată!

Cizmarul mai învîrti butonul aparatului timp de cîteva minute, apoi se așeză comod pe un scaun și, scoțînd din buzunar un carnețel cu scoarțe negre, îl deschise. In carnețel erau trecute, pe șase coloane, denumirile cailor de curse și alături, pe cîte două coloane, numele unor echipe de fotbal, cu scorurile respective în dreptul fiecăreia.

In bucătărie, femeia pregătea niște pesmeciori; umbla de colo pînă colo prin chichineața aceea, fredonînd un cîntec trist.

Cîteva minute mai tîrziu, omul ei apăru din nou în verandă, cu carneţelul în mînă. După ce făcu cîteva însemnări, îl vîrî la loc în buzunar, apoi se aşeză din nou la bancul cizmăresc.

Fata tot intra şi ieşea din salonaş, aducînd farfurii pe care femeia le spăla. Peste o jumătate de ceas, cizmarul începu iar să meşterească la aparatul de radio; după ce potrivi cu mare greutate butonul, ascultă vreo cîteva minute. Cînd se întoarse pe verandă, femeia tocmai se ducea spre rezervorul de apă, de data asta ca să umple un ibric. Întorcîndu-se, se opri în uşa bucătăriei şi-i spuse, cu glas stins:

— Va trebui să stai de vorbă cu Jim.

— De ce? Ce ispravă a mai făcut? întrebă el.

— S-a dus să vadă meciul de fotbal de pe arena Dillingley şi a cărat toţi copiii după el, afară de Meg şi de ăl mic. Îi vîră pe toţi înăuntru prin gard, fiindcă n-are bani pentru bilete, bineînţeles. Trebuie să vorbeşti cu el, Tom. Pe mine nici nu mă bagă în seamă.

— Mi-a spus că se duce la meci şi eu nici n-am încercat să-l opresc, Winnie.

— Bine, Tom, dar ai uitat ce-au păţit băieţii lui Jackson săptămîna trecută, cînd au fost prinşi? Comisarul ăsta nou e foarte sever.

— N-o să-l prindă pe Jim al nostru, fii pe pace! Lasă-i să se distreze puţin, Winnie. Copiii n-au altă distracţie; n-avem bani ca să-i trimitem la cinema sau să le cumpărăm jucării. Măcar la meci să se ducă!

Femeia rămase o clipă pe gînduri, apoi se întoarse la bucătărie; tăcerea ei părea o încuviinţare.



Pe măsură ce trecea vremea, cizmarul îşi vedea din ce în ce mai puţin de lucru şi stătea din ce în ce mai mult cu căştile la ureche. La un moment dat, fata veni din dormitor şi, întinzînd o pătură pe masă, începu să calce o rochie cu un fier încins.

— Ai răbdare, Meg, numai un minut, pînă prind postul, o rugă el.

— Las-o încolo, tată! Nu putem lăsa baltă toată treaba pentru că tu vrei să asculţi rezultatele meciurilor şi curselor!

— Primii trei cîştigători figurează pe două dintre buletinele mele, iar a patra cursă tocmai începe, replică el nervos.

— Am mai auzit povestea asta de multe ori, ripostă fata, dar, ascultătoare, întrerupse călcatul rochiei şi se întoarse în dormitor.

Peste cîteva minute cizmarul intră în bucătărie şi-i spuse nevestei-si:

— Ce-ai zice să bem un ceai, Winnie?

Acum părea vesel şi aţîţat la culme.

— Apa din ibric clocoteşte, iar pesmeciorii sînt aproape gata, îi răspunse ea, fără să-i ia în seamă tulburarea.

— O să fac eu ceaiul, zise cizmarul apucînd de pe poliţa căminului un ceainic mare cu gîtul spart.

Femeia deschise cuptorul şi scoase de-acolo o tavă cu pesmeciori cafenii, aburinzi. Cizmarul turnă ceai în ceşti, apoi se aşezară amîndoi la masă. Îşi unse puţin magiun pe un pesmecior.

— Niţel unt ar merge pe pesmeciorii ăştia calzi, nu-i aşa, Winnie? rosti el cu însufleţire.

— Ştii bine, Tom, că nu ne putem permite un astfel de lux, răspunse femeia cu mustrare în glas.

— Poate că săptămîna viitoare o să ne putem permite, replică el, scoţîndu-şi carneţelul din buzunar şi mestecînd prăjitura nervos.

— Cum adică ? întrebă ea, aspru.

— Păi, primii patru cîştigători sînt pe două dintre buletinele mele...

— Aha, făcu ea, fără interes.

— Sînt numai şase curse în total, urmă el, şi au ieşit cîştigători doar doi favoriţi. Am şanse serioase să particip la premiul cel mare.

— Chiar dac-ai cîştiga, ne-ar ajunge doar pentru plata datoriilor, zise ea, dar tot am rămîne pe lista celor care primesc ajutor de şomaj...

— Dacă ne plătim datoriile, putem căpăta din nou credit. Şi poate că obţin şi o slujbă undeva la oraş. O fi de lucru pe-acolo...

— Nu-i nimic de lucru la oraş, spuse ea, sorbind ceai din cană. Noii locatari ai casei de peste drum tocmai s-au întors de-acolo şi spun că nu se găseşte nimic de lucru. Cică mii de oameni crapă de foame la oraş.

— Oricum, n-ar strica să ne plătim datoriile, mai ales chiria. Proprietăreasa n-o să ne mai rabde multă vreme în casă dacă nu-i plătim. Lucrurile au să se aranjeze în curînd, situaţia o să se schimbe în bine, ai să vezi. Azi dimineaţă m-am întîlnit cu un tip de la oraş şi mi-a zis că situaţia o să se-ndrepte, chiar aşa mi-a zis. Iar dacă ne plătim datoriile, sîntem nişte oameni făcuţi.



— Sigur c-ar fi bine să le plătim, aşa nu se mai poate, oftă femeia.

— S-ar putea să-mi iasă toţi caii cîştigători, Winnie, şi-atunci o să ne plătim toate datoriile şi-o să ne rămînă şi ceva bani pe deasupra.

— Da, dacă ai să cîştigi premiul de o sută de lire, replică ea, cu acelaşi glas indiferent.

— Cu puţin noroc trebuie să cîştig, declară el vîrîndu-i carneţelul sub nas. Uită-te şi tu. În astea două buletine am patru cîştigători. Am pariat pe acelaşi cal în buletinele pentru ultima cursă, aşa că dacă iese şi ăsta...

— Da, s-ar putea să cîştigi, dacă ai noroc, Tom. Mai ales dacă iese şi calul pe care ai pariat la ultima cursă, rosti ea, studiind buletinele şi părînd subit, pentru prima oară după multă vreme, interesată de cursele de cai.

El o privea întrebător, ca şi cum ar fi încercat să-şi dea seama dacă interesul ei era real sau prefăcut.

— Ceasul n-a luat-o mai mult înainte, zise el, sorbind ultima înghiţitură de ceai. E tot numai cu zece minute înainte faţă de ora exactă de la radio.

Şi se întoarse din nou în salonaş. Trecînd pe lîngă fata care tot mai călca, îi spuse :

— Meg, dacă vrei, în bucătărie te-aşteaptă un ceai cu pesmeciori.

Fata ieşi, iar el începu din nou să învîrtească, răbdător, butonul aparatului.

Mama şi fiica îşi băură în tăcere ceaiul de după-amiază, pînă cînd cizmarul intră valvîrtej în bucătărie, agitîndu-şi carneţelul :

— A cîștigat, Winnie, cu patru lungimi ! exclamă el.

Fata rămase indiferentă, dar maică-sa păru să se însuflețească.

— Dumnezeule, strigă ea, s-ar putea să fi cîștigat într-adevăr, Tom ?

Interesul ei, vădit sincer acum, îi făcu plăcere.

— Vezi, Winnie, am calculat totul, pînă-n cele mai mici amănunte. O să plouă, mi-am spus, așa că am pariat pe caii obișnuiți să alerge pe o pistă noroioasă. Buletinele de fotbal nu mi-au ieșit niciodată ; balonul ud încurcă toate socotelile. Dar la curse e altceva. Am acum cinci cîștigători, pe două buletine.

Abia își putea stăpîni emoția.

— Ești sigur că n-ai făcut nici o greșeală în buletine ?

— Sigur. Totdeauna le controlez de două ori.

Femeia părea mai potolită, se vedea că încearcă să-și frîneze speranțele.

— Am șanse mari, Winnie. Niciodată n-am fost atît de aproape de premiu ca acum. Dacă iese cîștigător măcar unul din caii mei, trebuie să m-aleg și eu cu ceva, poate chiar cu toată suta de lire !

Băgînd de seamă lipsa ei de interes, adăugă :

— Trebuie să primim și noi ceva, Winnie, dacă iese cîștigător vreunul din cai. Măcar cinci lire de-am cîștiga, tot ne-ar ajuta să achităm o parte din chirie.

— Se prea poate, răspunse femeia calmă, dar nu uita că se poate și invers, adică să nu cîștigi nimic.



— E adevărat, totuși cineva tot o să cîștige astăzi ! Ia mai toarnă-mi o cană de ceai pe chestia asta.

Cizmarul își turnă singur ceai în cană și muie un pesmecior. De ațîțat ce era simțea nevoia să vorbească într-una. Cuvintele îi curgeau cu nemiluita din gură :

— Melasa asta se potrivește grozav cu prăjiturile tale, Winnie. E delicioasă. Am de gînd, dacă cîștig, să-mi cumpăr niște piese noi pentru rabla aia de aparat. Nu se mai aude aproape de loc, sunetele se pierd. Și mă mai bate un gînd : copiii ar putea să meargă în fiece sîmbătă la meci, plătindu-și biletul. Și la cinema or să se poată duce, din cînd în cînd. Și noi la fel, Winnie. Chiar, gîndește-te la un film bun, poate o comedie muzicală, îți plac filmele cu muzică, nu-i așa ? Și-o să ne achităm și datoriile, toate datoriile, și tot o să ne mai rămînă destui bani ! Am să-i spun proprietăresei de la obraz tot ce cred despre ea, să vezi ce-o s-o mai frec !

— Nu mai vinde pielea ursului din pădure, tată, îl întrerupse fiică-sa, cu blîndețe în glas ; el îi aruncă o privire mustrătoare, apoi se întoarse cu fața spre nevastă-sa.

— Potolește-te, Tom.

Cizmarul îi dezmierdă mîna zbîrcită, spunîndu-i :

— Mă duc să potrivesc aparatul, ca să nu-mi scap rezultatele. Îmi pare bine c-am pariat pe caii ăia deprinși s-alerge pe o pistă noroioasă.

Și cizmarul se îndreptă spre salonaș, închizînd ușa în urma lui.

Fata își goli cana cu ceai, apoi reflectă :

— N-are rost, cred, să mai calc pînă nu se termină cursa. Mă duc la doamna Lyle să văd cum mai stă cu puloverul pe care mi-l lucrează.

Fata se ridică de pe scaun și ieși din casă, în curticica din spate, de unde trecu, printr-o spărtură a gardului de lemn, în curtea vecină.

Femeia rămase nemișcată la masă, cu ochii ațintiți asupra ușii ce dădea în salonaș. Stătea țeapănă, cu trunchiul aplecat înainte, cu mîinile încleștate de marginea mesei ; în fața ei se găseau o cană cu ceai pe jumătate goală și un pesmecior din care nu apucase să muște decît o dată.

În salonaș, cizmarul își potrivise căștile la urechi și aștepta, ciocănind cu un capăt de creion în carnețelul deschis de pe genunchi. Deodată, tresări și se îndreptă din spate, cuprins de o neliniște ce-i încorda toți mușchii. Cu dinții încleștați și cu ochii jucîndu-i în fundul capului urmărea vocea care bîzîia în căști.

Femeia nu-și lua ochii de pe ușa salonașului, ca și cum ar fi fost hipnotizată de ea. Abia cînd auzi pașii cunoscuți, dincolo de ușă, se mișcă puțin, destinzîndu-și trupul. Ușa se deschise și în pragul ei se ivi cizmarul. Umbla cu capul aplecat și se ferea să privească spre nevastă-sa ; străbătînd veranda, veni lîngă bancul cizmăresc și îngenunche alături.

Femeia se ridică încet și începu să mute ceștile și farfurioarele spre marginea mesei. Apoi scoase din dulăpiorul de lîngă ușă o bucată de carne și se apucă s-o bată, pentru cină. Gesturile ei aveau ceva mecanic.



Omul cu păr cărunt scoase un pumn de cuișoare din cutia de tinichea și le vîrî în colțul buzelor. Apoi, potrivind un cuișor pe talpa unui pantof rupt, îl pocni zdravăn cu ciocanul. Cuiul se îndoi, iar omul încercă să-l tragă afară :

— Lua-l-ar dracu' de cui afurisit ! mîrîi el.

În glasul lui nu era pic de mînie. Numai deznădejde...

## CÎND SANDY MITCHELL A CÎȘTIGAT LA LOTERIE

Nu s-a pomenit vreodată ca un muncitor să-și rezolve problemele cîștigînd la loterie. Ba, dimpotrivă, un cîștig la loterie aduce numai belele. Iată-l de pildă pe bătrînul Sandy Mitchell. Pe vremea cînd a cîștigat lozul cel mare cu singurul bilet de loterie pe care-l cumpărase vreodată, criza economică era în toi. O ceată întreagă de șomeri, printre care și subsemnatul, obișnuiam să bem cîte un păhărel la „Stejarul regesc", faimosul han din Valea lui Benson. Bineînțeles cînd aveam ceva bani, ceea ce se-ntîmpla destul de rar.

Moș Sandy nu făcea parte din ceata noastră. Era unul dintre acei oameni morocănoși, care nu-și găsesc locul într-o bandă de băutori care se respectă, așa că n-avea alți tovarăși de chef decît muștele. De fapt, pîn-a cîștigat la loterie, nici n-a avut vreodată un prieten, în afară de nevastă-sa, dar se spunea că nici ea nu prea avea o părere bună despre dînsul.

Ceata noastră era una dintre cele mai bătăioase ce se puteau găsi într-un orășel de provincie, în acea perioadă de foamete cumplită, a anilor treizeci. Dac-ar fi fost după noi, am fi doborît numaidecît orînduirea capitalistă, fără alte arme decît lozincile revoluționare și cîntecele de luptă muncitorești.



Printre noi se afla bunăoară Col MacDougall Bătrînul Col fusese pe vremuri membru al „Asociației Internaționale a Muncitorilor" — I.W.W.[1] — dar decăzuse după ce aceasta își încetase activitatea. Curînd după aceea îi muri și nevasta, ceea ce îl răscolise și mai mult, încît căzuse în patima beției. Săracul de el, sfîrși prin a se tocmi argat la „Stejarul regesc" !

Mai era printre noi unul, pe nume Bluey Armfield. Fusese jocheu și alergase mult în cursele cu obstacole, rupîndu-și, încet-încet, mai toate oasele. Călărise, cred, toți caii din Australia, pînă cînd, gîrbovit de bătrînețe, ajunsese să curețe grajdurile la o fermă a unuia Solomon Solomons, mare *bookmaker* și antreprenor, cu domiciliul la marginea Văii lui Benson. Caii ăstuia o duceau mult mai bine decît șomerii din localitate.

Ceata noastră mai cuprindea și oameni ca Tuciuriul, Ernie Lyle, Arty MacIntosh și Atkins „Dacă nu mă-nșel".

Ori de cîte ori vreunul dintre noi făcea rost de ceva bani, toți membrii bandei beau cîte un păhărel, ba chiar mai multe, căci bătrînul Bung Manners devenea subit generos și ne dădea pe veresie, așa cum obișnuiesc cîrciumarii, cînd vederea banilor trezește în ei speranța unor vremuri mai bune. Speranțele lui erau însă în scă-

[1] *International Workers of the World (I.W.W.)* — organizație mondială a muncitorilor industriali, înființată la Chicago (S.U.A.) în 1905 și dominată de elementele anarho-sindicaliste din mișcarea muncitorească americană. Deși a condus numeroase greve, a eșuat în încercarea ei de a organiza o mișcare muncitorească viguroasă.

dere, iar setea noastră în creştere, într-o după-amiază cînd, fără veste, ne-am pomenit cu moş Sandy Mitchell în cîrciumă. Tocmai cîştigase lozul cel mare: cinci mii de lire, şi ne anunţă vestea cu glas liniştit.

Se înţelege că i-am adus omagiile noastre zgomotoase. Pînă la urmă Arty MacIntosh a propus, peste glasurile celorlalţi:

— Evenimentul se cuvine udat, dragă Sandy...

L-am udat din belşug, pînă la închiderea localului. Moş Sandy era o stîrpitură de om, cu pielea zbîrcită şi cu o voce tărăgănată şi tristă. Se vedea cît colo că era bucuros să intre, graţie neaşteptatului său cîştig la loterie, în ceata noastră care, oricum, era preferabilă singurătăţii petrecute în tovărăşia muştelor. Cît despre noi, n-avusesem nimic împotriva lui; şi la urma urmelor, nu era om rău, ba dimpotrivă, avea să se dovedească a fi om de treabă.

Am început să-i dăm cu toţii sfaturi cum să-şi cheltuiască banii. In primul rînd trebuia, fireşte, să-şi cumpere o casă, dar el a obiectat că acum, la bătrîneţe, n-avea nici un rost să se mute din casa veche în care trăise toată viaţa. Era o locuinţă modestă, dar numai bună pentru unul ca el.

Bluey Armfield îl sfătui stăruitor să-şi cumpere un cal de curse, unul de soi, pe care el, Bluey, să-l călărească la marele campionat naţional de pe hipodromul din Flemington; am paria cu toţii pe el şi-am cîştiga astfel destui bani ca să ne scăldăm în bere pînă la capătul zilelor noastre... Dar moş Sandy n-avea încredere în cursele de cai, aşa că propunerea lui Bluey căzu baltă.

Atunci Col MacDougall îi sugeră lui Sandy Mitchell să facă o donaţie Asociaţiei şomerilor. Moş Sandy era doar şomer de ani de zile, de aceea se învoi să doneze o sută de lire, pe care-i şi scoase din buzunar. Cu acest prilej, se vădi că bătrînul împărţise cîştigul cu nevastă-sa, rămînînd numai cu o jumătate din cele cinci mii de lire, şi că purta aceşti bani asupra lui, deoarece nu avea încredere în bănci. Col luă aşadar cele zece bancnote de cîte zece lire şi porni numaidecît cu ele la sediul Asociaţiei şomerilor, unde i le înmînă personal lui Tom Rogers: se temea, pasămite, ca setea să nu-i înmoaie principiile...

Tuciuriul îi istorisi apoi lui moş Sandy nişte poveşti cutremurătoare despre familiile cele mai sărace din tîrguşorul nostru, astfel încît bătrînul, înduioşat, hotărî să le împartă acestora altă sută de lire — cîte cinci sau zece de fiecare familie. La un moment dat, după ce bătrînul golise mai multe pahare, profitînd de starea lui, i-am propus şi eu ceva: să-şi trimită la Universitatea din Melbourne cei patru feciori. Această idee a fost luată în discuţie şi cercetată pe toate feţele, timp de cîteva ceasuri, pînă cînd argumentul lui Col MacDougall, că educaţia universitară ar putea să facă din cei patru băieţi nişte filfizoni şi nişte trădători ai clasei muncitoare, îl sili pe moş Sandy să-mi respingă propunerea bine intenţionată.

In încheierea dezbaterilor, Tuciuriul spuse:

— Cel mai bine ar fi să depui cîte o sută de lire pe numele fiecăruia dintre ei, pînă la majorat, cînd au să-şi poată face singuri educaţia.

Propunerea lui fu acceptată, aşa că moş Sandy se duse numaidecît la notar, care întocmi toate formele legale cuvenite. (Avea să-şi petreacă restul zilelor încercînd în zadar să capete înapoi cele patru sute de lire trecute pe numele feciorilor săi...)

A doua zi, pînă la închiderea localului, moş Sandy reuşise să cheltuiască aproape cinci sute de lire din cîştig, ceea ce era o performanţă destul de serioasă. Ii rămîneau totuşi încă vreo două mii, în bancnote de cîte zece lire: o sumă frumuşică, la urma urmelor.

In următoarele şase săptămîni l-am ajutat cu toţii să facă o risipă de bani cum nu mai pomenise istoria omenirii de la căderea Romei încoace.

Fiecare muritor are unele calităţi ascunse, ce nu se dezvăluie decît în împrejurări extraordinare. La fel şi Sandy Mitchell. Ajungea să-şi umple burdihanul cu cîteva halbe de bere, ca să devină alt om, să istorisească anecdote şi să cînte, cu glas de privighetoare, cîntece bătrîneşti de toată frumuseţea. Banda noastră, alcătuită acum din vreo zece oameni, se înfăţişa în fiecare dimineaţă la „Stejarul regesc" şi, din clipa cînd acesta îşi deschidea porţile şi pînă la ora închiderii, ne petreceam ziua acolo, bînd sau jucînd biliard. Cînd ni se făcea foame, ne duceam peste drum la dugheana italianului Luigi, unde mîncam peşte cu cartofi prăjiţi; Luigi venise de curînd din Melbourne şi-şi închipuia că preferinţa ce o arătam produselor lui avea o oarecare acoperire în buzunarele noastre. După închiderea cîrciumii ne retrăgeam cu toţii în cămăruţa lui Col, situată într-o casă de raport, pe o altă stradă; în fiece noapte îi scandalizam pe vecini şi pe proprietăreasă cu vorbele şi cu cîntecele noastre gălăgioase. Uneori beam bere, alteori şampanie, pentru variaţie.

Moş Sandy ne povestea mereu cum îşi rezolva nevastă-sa problema cheltuirii părţii ei de cîştig: cumpărase o mulţime de alimente şi haine pentru copii, o haină de blană, o maşină de spălat, un răcitor şi, nu se ştia din ce pricină, un pian mare, în valoare de peste şapte sute de lire. (Am auzit mai tîrziu că, pentru a-l curăţa, dumneaei obişnuia să arunce asupra lui cîte o găleată de apă clocotită; se înţelege că pianul a suferit mult şi pe dinăuntru, dar Sandy spunea că nu contează, deoarece nimeni nu ştia să cînte la pian pe-acolo...)

Doamna Mitchell avea un asemenea talent de economistă, încît, potrivit calculelor noastre, izbutise să cheltuiască într-o singură săptămînă cu vreo cincizeci de lire mai mult decît însuşi Sandy, care nu-şi pierduse nici el timpul de pomană. Totuşi, bătrînul îşi cheltuia banii cu ceva mai multă înţelepciune, investindu-i mai cu seamă în băuturi şi-n aperitive; cel puţin aşa definea Arty MacIntosh înţelepciunea.

Peste şase săptămîni am putut constata că Sandy Mitchell nu mai avea decît vreo mie de lire. Drept care am convocat urgent o şedinţă în apartamentul lui Col MacDougall.

— Trebuie să întreprindem ceva pentru a pune capăt crizei economice în care se zbate moș Sandy, zise cu gravitate Col, după ce dădu pe gît o halbă de bere. I-au mai rămas doar o mie de bătrîne. Situația e foarte serioasă.

Sandy își apără cu fermitate politica economică :

— Nevesti-mi nu i-au mai rămas decît patru sute de lire. Și-a cumpărat o mașină de cusut electrică, o colivie cu doi papagali, o rochie de model parizian și o șaretă cu un cal, ca să aibă cu ce să se ducă după cumpărături. N-are de ce se plînge...

Col stărui că tendința deflaționistă trebuie stăvilită.

— Eu, unul, își dădu părerea Bluey Armfield, socot că ar trebui să cumpărăm un cal de curse — știu eu unul grozav. O să-l călăresc chiar eu, pînă-n iulie cînd are loc campionatul național. Cunosc ca-n palmă hipodromul din Flemington. O să trăim împărătește de-aici înainte și n-o să fim nevoiți să muncim niciodată. O să scrie și-n ziare : SENZAȚIONALA REVENIRE A LUI BLUEY ARMFIELD ! CIȘTIGATORUL ULTIMEI EDIȚII A CAMPIONATULUI NAȚIONAL !

Sandy se încăpățînă să spună însă că pariurile și jocurile de noroc erau incompatibile cu religia lui, deși nu voia să dea în vileag care anume religie îi robise sufletul. Bluey scutură trist din cap la gîndul că o prejudecată religioasă îi spulberă un astfel de prilej.

Arty MacIntosh propuse ca Sandy să cumpere dugheana lui Luigi, ceea ce ar fi însemnat pește cu cartofi prăjiți pe gratis ; eventual, Luigi



putea rămîne ca salariat al lui Sandy, care în felul acesta n-ar mai fi trebuit să muncească.

Col MacDougall se împotrivi, sub cuvînt că asta ar însemna exploatarea muncii altuia, ceea ce nici un muncitor cinstit n-ar putea să admită.

Incepusem să-mi fac griji din pricina lui moș Sandy, de aceea am propus ca banii să fie depuși numaidecît la bancă. Propunere mai nelalocul ei nici că se putea găsi !

— N-am încredere în băncile alea, protestă Sandy. Ce fel de socialist ești, băiete ? Uite, eu sînt un simplu creștin și n-am să-i las pe zarafi să-mi intre în templu !

Se făcură și alte propuneri, toate soluțiile posibile fură luate în considerație, afară de una singură, aceea de a înceta să bem.

In cele din urmă Sandy spuse, clătinînd grav din cap :

— Domnul a dat, Domnul a luat. In viața mea n-am fost atît de fericit ca acum. Cînd am mai stat eu atîta la taclale despre politică, și cînd am mai spus atîtea anecdote și-am mai cîntat atîtea cîntece vechi ? Nimeni nu mai scrie în zilele noastre asemenea cîntece, ca pe vremuri...

Și începu să cînte, cu o voce subțire și spartă, un vechi cîntec popular australian, la care ne-am alăturat cu toții într-un cor frenetic. Era un cîntec din perioada colonială — îi și zicea *Colonistul sălbatic*, așa că vreme de nu știu cîte ore am tot hoinărit prin văi și cîmpii, alături de acel vagabond liric, care preferase să cutreiere că-

lare Australia decît să trăiască în sclavie, ca un ocnaş cu lanţuri la picioare.

Am cîntat aşa pînă la miezul nopţii, uitînd cu desăvîrşire de situaţia financiară a lui moş Sandy.

In sîmbăta următoare, către seară, proprietăreasa lui Col ne-a poftit pe toţi, inclusiv pe popularul ei chiriaş, afară din respectabila-i casă. Această invitaţie ne-a umplut de indignare şi n-am părăsit casa decît după ce Col i-a declarat proprietăresei că nu dă doi bani pe talentele ei de gospodină şi se va muta numaidecît în „palatul" de deasupra cafenelei Emu.

Ne-am dus de-a dreptul la dugheana lui Luigi, dar acesta se afla în pat, ca un cetăţean respectabil ce era. Trezit din dulcele-i somn, italianul se învoi să ne lase să folosim odaia din dos a apartamentului său pentru şedinţele noastre. Ii plăcea pasămite şi lui să bea cîte o halbă în tovărăşia unor astfel de oameni veseli şi mai ales distinşi...

Peste o săptămînă, mai exact în seara duminicii următoare, ne aflam încă acolo. Se vădi că Luigi fusese un vechi socialist, care fugise din Italia pentru a scăpa de teroarea lui Mussolini. Inchizîndu-şi dugheana, petrecea alături de noi, cîntînd în răstimpuri cîte o canţonetă napolitană sau *Bandiera Rossa*. Din cînd în cînd ne prăjea peşte şi cartofi, numai pentru noi, căci alţi muşterii nu mai voia să aibă.

In fiece zi Bluey Armfield şi Arty MacIntosh dădeau o raită pe la „Stejarul regesc" pentru a face rost de muniţie proaspătă şi veneau de-acolo încărcaţi cu saci şi cu lăzi, ca să evite cheltuie-



lile de transport. In fiece noapte sau ori de cîte ori simţeam nevoia să ne odihnim dormeam pe rînd în patul ospitalier al lui Luigi.

Auzind despre „dezbaterile" noastre, mulţi localnici setoşi începură să bată la uşa italianului şi să ceară a fi primiţi în banda noastră, care astfel se mări considerabil. E drept că MacDougall punea tuturor nişte condiţii severe, căci nu oricine se putea alătura unei organizaţii atît de selecte:

— Eşti pentru revoluţia proletară? întreba el pe fiece nou solicitant.

Un răspuns negativ se solda cu o palmă din partea Tuciuriului; un răspuns afirmativ stîrnea aplauze furtunoase în cinstea noului venit, care se împărtăşea astfel din lumina adevărului.

Peste încă o săptămînă banda noastră număra douăzeci şi cinci de „revoluţionari" şi vreo trei creştini, adunaţi laolaltă. In duminica aceea, pe la şapte şi jumătate seara, bietului Col MacDougall începu să i se năzare că petrecerea noastră e o şedinţă a Internaţionalei muncitorilor. El ne ţinu un lung discurs despre necesitatea organizării şi educării proletariatului şi despre păcatele clasei stăpînitoare. Apoi se întoarse cu faţa spre Bluey Armfield şi spre Arty MacIntosh şi exclamă:

— A sunat ceasul revoluţiei! (Iar noi l-am crezut pe cuvînt, în clipa aceea.) Ea va izbucni chiar în Valea lui Benson! Vom ocupa primăria şi staţia de poliţie şi vom împrăştia sămînţa revoltei de-a lungul şi de-a latul întregii Australii. Fraţii Armfield şi MacIntosh vor ocupa

stația de poliție astă-seară la orele opt. Primiți această sarcină periculoasă, fraților?

— Primim, răspunseră cu voce gravă cei doi.

— Iar dacă stîlpii orînduirii capitaliste vor opune rezistență armată, folosind ciomege sau pistoale, suprimați-i prin forță, luați-le cu asalt arsenalul și pregătiți celulele închisorii și lanțurile pentru capitaliștii pe care-i vom aresta pînă-n zori. Restul armatei noastre se va strînge în ordine de bătaie în fața acestei clădiri istorice și va porni la atac spre sediul primăriei. Frații noștri de peste mări vor veni cu noi. La luptă, fraților!

Ne-am repezit cu toții de-a valma în stradă, iar Bluey și Arty au pornit în romantica lor misiune justițiară. Ceilalți ne-am aliniat soldățește sub comanda lui Col, și, cu toate că picioarele ni se cam clătinau după atîtea săptămîni de beție, eram gata să pornim la atac.

După ce se încredință că armata lui era așezată în cuvenita ordine de bătaie, Col ne îndemnă încă o dată să nu cedăm în lupta cu exploatatorii și cu lacheii lor, de teapa inginerului Tye, secretarul Consiliului municipal, apoi ne conduse spre clădirea primăriei.

Mărșăluind, cîntam în cor *Drapelul Roșu*, dar tocmai cînd dădeam colțul, ne ieși în față „Armata Salvării", care se îndrepta spre locul ei de adunare, ca în fiece duminică seara. In fruntea „salvatorilor" pășeau două fetișcane în uniformă, purtînd o flamură pe care se putea citi: „Isus mă iubește". Mărșăluiau în ritmul unei tobe și al cîtorva cimbale.



Col nu voia să se abată din drum, astfel încît rîndurile noastre se amestecară curînd cu cele ale „salvatorilor", drept în mijlocul străzii. Comandantul „armatei" rivale nu era altul decît Ambler, băcanul care distribuise pachețelele cu alimente pe vremea cînd se mai dădea așa-zisul ajutor de șomaj. Cînd îl zări, Col MacDougall îi strigă, rupînd rîndurile:

— Nu ți-e rușine să stai cu pălăria în mînă în timp ce aceste tinere doamne poartă ditamai flamură?

Și, spunînd acestea, încercă să smulgă din mîna uneia dintre fete un capăt al flamurei. Fata se sperie, dar rezistă eroic, însuflețită de elanul ei religios. Dar nici Col nu se lăsă mai prejos și, uitînd de atacul asupra primăriei, apucă flamura împreună cu Atkins. „Armata Salvării" bătu în retragere.

Cînd cele două armate își strînseră din nou rîndurile, se văzu că alcătuiau o singură oaste, care mărșăluia în aceeași direcție, fiind animată firește de țeluri diferite. In fruntea ei pășeau Col și Atkins, purtînd flamura pe care scria că Isus îi iubește, și se îndreptau în cu totul altă direcție decît primăria.

Armata „revoluționară" a lui Col MacDougall se amestecase așadar cu fetele și flăcăii din „Armata Salvării". Oamenii noștri își jucau cu aplomb noul lor rol, dar ceilalți păreau cam speriați. Numai Darby Munro era cît se poate de calm: fusese adus la adunare cu promisiunea că i se va da de mîncare și ceva îmbrăcăminte dacă va mărturisi în public că-i un păcătos inveterat, ceea ce îi venea destul de ușor, pentru că

nu-l costa nimic, nici măcar o nouă pată pe conștiință.

Fiind convins că Isus nu putea iubi pe niște sărăntoci ca Atkins și Col, băcanul cel bogat încercă să le smulgă din mîini flamura, dar Col îl împinse cu indignare, strigîndu-i :

— Acum, după ce doi domni ți-au arătat cum trebuie să te porți cu doamnele, ai dori, firește, să duci flamura, dar e prea tîrziu. Prea tîrziu te pocăiești pentru păcatele tale, hoțule și exploatatorule !

Oamenii își urmară drumul prin mijlocul Străzii Mari. Col și Atkins începură din nou să cînte *Drapelul Roșu*, iar noi ceilalți ne alăturarăm. Atunci Ambler porunci oamenilor din fanfara „Armatei Salvării" să cînte un imn. Trecătorii se opriră uimiți să privească bizara manifestație, alcătuită din două grupuri distincte, ce se sileau din răsputeri să cînte unul mai tare decît celălalt :

*„Orice-ar avea cei răi și lași de spus,*
*Noi vom purta drapelul roșu sus..."*

*„Înainte, ostași ai lui Cristos, la luptă,*
*Cu crucea lui Isus..."*

Răgușisem cu toții cînd alaiul ajunse în fața capelei „Armatei Salvării". Col ne pusese să cîntăm tot repertoriul de cîntece muncitorești, inclusiv *Internaționala*, iar Luigi, după ce renunțase să ne mai convingă c-ar trebui să luăm cu asalt primăria, ne cîntase *Bandiera Rossa*.



Am intrat așadar în capelă, unde Col și Atkins înfășurară cu grijă flamura, de parcă ar fi fost un steag roșu ; două fete le-o luară din mîini și o puseră pe podina din spatele amvonului. Noi ne-am așezat în băncile din fund, iar „salvatorii" — în băncile din față. Băcanul Ambler se sui pe podină ; lanțul ceasului de buzunar îi tremura pe pîntecele enorm, dar cu toate că inima i se făcuse cît un purice, băcanul vădea un curaj nemaipomenit.

— Nu vom tolera un scandal în casa Domnului ! începu el, iritat.

— Iar noi nu-i vom tolera pe exploatatori, răcni Col MacDougall.

Darby Munro își începu discursul învățat pe de rost, despre păcatul beției, dar fu întrerupt de huiduielile celor din fund și de aplauzele șovăitoare ale celor din primele rînduri.

Atunci Ambler se ridică din spatele amvonului și spuse :

— Dacă muncitorii ar bea mai puțin, ar avea mai mulți bani...

Ceea ce era adevărat, măcar în cazul lui Sandy Mitchell, dacă nu și în cazul nostru...

— Muncitorii ar duce-o mai bine dacă voi, ăștia din „Armata Salvării", n-ați fura încălțămintea și hainele pe care le primiți ca donații și nu le-ați vinde ! zbieră Tuciuriul.

După ce Ambler ținu o predică despre urmările nefaste ale jocurilor de noroc și mai ales ale pariurilor hipice, predică întreruptă din cînd în cînd de protestele pițigăiate și mînioase ale lui Bluey Armfield, Col MacDougall se ridică, anevoie, în picioare și spuse :

— Aş dori să pun o întrebare: este sau nu un păcat să treci un om pe lista neagră şi să-l împiedici să capete o slujbă?

Era o aluzie la încercarea recentă a autorităţilor de a-l ostraciza pe Tom Rogers.

Băcanul roşi, tuşi de cîteva ori, apoi porunci „salvatorilor“ să cînte un imn, pe care cei din primele rînduri îl intonară numaidecît, cu mare avînt.

Atunci Atkins le spuse tovarăşilor săi, pe un ton plictisit:

— Dacă nu mă-nşel, ne pierdem vremea de pomană aici. Mai bine să-i lăsăm să-şi salveze sufletele şi să plecăm.

In clipa aceea se apropie de noi o fată cu un talger, o fată curajoasă şi plină de iniţiativă. Moş Sandy Mitchell, mişcat pesemne de atîtea predici şi imnuri, scoase din buzunar cîteva bancnote şi le puse pe talger. Fata mai-mai că se prăbuşi la picioarele donatorului, dar îşi veni repede în fire şi fugi de-acolo taman la timp, căci Col se şi repezise cu mîna întinsă ca să apuce banii.

Ajunşi afară, am ţinut un consiliu de război. Col ne vorbi pe îndelete despre puterea nefastă a bisericii.

— Să nu ne mai abatem de la ţelul nostru, fraţilor — încheie el. Să luăm cu asalt primăria, aşa cum înaintaşii noştri francezi au luat cu asalt Bastilia!

Deodată se întoarse şi privi în jur:

— Unde-au dispărut Bluey şi Arty?

— I-ai trimis să ocupe staţia de poliţie, îi aminti cineva.



— Adevărat, şi bine-am făcut, dar s-ar putea să aibă nevoie de întăriri. Haidem fraţilor, pe baricade!

Lungul marş spre staţia de poliţie ne trezi din nou vechea sete, vindecîndu-ne de mahmureala atîtor săptămîni de beţie, dar zdruncinîndu-ne moralul. Totuşi Col intră bătăios în staţia de poliţie şi-l întrebă pe gardianul Lawton dacă detaşamentul „armatei revoluţionare a proletariatului“ nu ocupase încă sediul poliţiei.

— N-am nici o idee despre aşa ceva, răspunse gardianul, dar ştiu că acum vreo oră au venit aici doi beţivani şi-au făcut tărăboi.

— Unde se află acum? întrebă Col.

— Intr-o celulă, unde vrei să fie? Şi-s cu cătuşe la mîini, se-nţelege. Fiindcă veni vorba, au să cam capete şase luni de închisoare pentru treaba asta. Au tăbărît pe mine, ticăloşii, dar eu i-am arestat, şi-acum au să fie judecaţi pentru ameninţări şi insulte aduse poliţiei şi pentru beţie...

Intre timp cîţiva dintre noi se strînseseră în jurul lui Col.

— Cerem eliberarea prizonierilor politici! zbieră Col.

Moş Sandy Mitchell înaintă spre gardian şi-i spuse, arătîndu-i un pumn de bancnote:

— O să plătesc cauţiunea.

In clipa aceea sergentul Flaherty intră în încăpere, venind dintr-o odăiţă din fund. Auzind vorbele lui moş Sandy, îi spuse:

— La ora asta nu se mai primeşte nici o cauţiune. Veniţi mîine dimineaţă.

— Îți pot oferi și dumitale cincizeci de lire, îi spuse bătrînul, întinzîndu-i discret cinci hîrtii a cîte zece lire.

— Pentru Dumnezeu, scoateți-ne de-aici, se auzi vocea lui Arty MacIntosh dintr-o celulă de alături.

Atît sergentul cît și gardianul se uitau cu jind la bani, dar Flaherty sfîrși prin a spune:

— Ieșiți afară de-aici, altfel vă închid și pe voi!

— Cred că au dus o luptă eroică, exclamă Col, scuturînd din cap.

— N-are rost să discuți cu un polițist, își dădu cu părerea Atkins. Dacă nu mă-nșel, de aici începe înțelepciunea.

După ce-am mai zăbovit puțin, ne-am retras pe trotuarul din fața poliției.

— Ne întoarcem la dugheana lui Luigi ca să ne regrupăm forțele, declară Col în aplauzele noastre, căci „revoluția“ încetase provizoriu să ne mai intereseze și simțeam nevoia să bem sau măcar să dormim.

Reîntorși în dugheana italianului, ne-am „regrupat“ în odaia din fund și am deschis o duzină de sticle. Pe la miezul nopții, înarmîndu-ne cu picioarele scaunelor lui Luigi, eram cu toții gata să pornim la atac pentru eliberarea prizonierilor. Dar Luigi ne opri, cu un argument plin de înțelepciune:

— Mai bine să-i lăsăm să doarmă acolo și să-i eliberăm pe cauțiune mîine dimineață.

A doua zi dimineața, după ce ne-am înviorat puțin gîtlejurile, Col, Sandy și cu mine ne-am dus la stația de poliție, dar cauțiunea ne-a fost



din nou refuzată. Bluey și Arty, purificați și limpeziți de o noapte petrecută la închisoare, fură judecați și condamnați la cîte șapte zile de închisoare.

Cît despre noi, ceilalți, am continuat să bem, sleind din ce în ce fondurile lui moș Sandy. E drept că nevastă-sa își menținu avantajul, cumpărînd un aparat nou de radio, niște rochii scumpe, un acordeon și două tablouri ale faimosului pictor australian Arthur Streeton.

— Unde naiba vîrîți toate obiectele astea? îl întrebă într-o zi cineva pe moș Sandy.

— A, nici nu mă mai pot mișca în casa aia afurisită. Noroc c-am petrecut așa de strașnic, altfel mi-aș blestema zilele c-am cîștigat la loterie...

Cam în ziua cînd Bluey și Arty au ieșit din închisoare s-a isprăvit și petrecerea noastră, o dată cu banii lui moș Sandy Mitchell. Și astfel lucrurile au reintrat în normal. Cei doi pușcăriași au fost sărbătoriți ca niște martiri, cu ultimele cinci lire ale bătrînului.

Cu ani mai tîrziu, Sandy Mitchell avea să-mi spună că nu regretă nimic:

— Domnul a dat, Domnul a luat... Și-apoi, au fost cele mai frumoase trei luni din viața mea!

Numai Col MacDougall repeta într-una că am avut ghinion: cică „revoluția“ ar fi putut să izbucnească în noaptea aceea, dacă nu ne-ar fi ieșit în cale dobitocii ăia din „Armata Salvării“...

## IN ASTFEL DE MOMENTE...

— Atunci, ne-am înţeles. Tuciuriul şi Ernie pleacă mîine seară la Melbourne, ca să ia parte la demonstraţia de joi.

Cu aceste cuvinte, Tom Rogers încheie şedinţa, uitîndu-se la ceas şi închizîndu-şi carneţelul. Era un bărbat înalt şi lat în umeri, cu părul alb dar cu sprîncenele negre. Purta un costum vechi, însă curat, cu cravată neagră la gulerul de celuloid.

Cei cinci oameni care-l ascultaseră se ridicară şi aşezară la loc scaunele, lipindu-le de pereţii sălii de şedinţe a Palatului Meseriilor. Apoi ieşiră afară, în aerul răcoros al nopţii de primăvară, şi porniră agale pe străduţa din spatele clădirii de piatră cenuşie.

Cînd ajunseră sub un felinar se opriră, iar Tom Rogers se adresă lui Ernie Lyle şi Tuciuriului, strîngîndu-le cu căldură mîinile:

— Noroc. Aşteptăm raportul vostru la viitoarea şedinţă.

Şi, strecurînd doi şilingi în palma Tuciuriului, adăugă:

— Asta-i tot ce am.

Cu aceste cuvinte porni mai departe, mistuindu-se în întunericul nopţii.

— Văd că Tye lucrează încă, spuse Col MacDougall arătînd spre o fereastră luminată a primăriei, a cărei clădire se învecina cu Palatul Meseriilor.

— Da, lucrează cu secretara lui, cu Barbara, spuse cu subînţeles Tuciuriul.

Şi ar fi urmat să discute, pe îndelete, despre păcatele reale şi imaginare ale domnului inginer Tye, secretar al Consiliului municipal, dacă, în clipa aceea, nu s-ar fi ivit Connors, zis Smiorcăilă, care tocmai ieşea din sala de biliard.

— Aţi hotărît să trimiteţi delegaţi la manifestaţie? întrebă el.

— Da, eu şi Tuciuriul o să plecăm, îi răspunse Ernie Lyle.

— Aveţi de gînd să săriţi în trenul de marfă? mai întrebă Connors, ştergîndu-şi nasul cu dosul palmei.

— Nu, o să călătorim cu motorul, în vagonul de clasa întîi, răspunse Tuciuriul.

— Noul şef de gară a zis că nimeni n-are voie să sară în tren, fără bilet.

— Nu zău, chiar aşa a zis? pufni Tuciuriul.

In clipa aceea, din primărie ieşi Tye, jovial, împreună cu secretara lui, şi-i întrebă, sarcastic:

— Ce faceţi aici? Pregătiţi revoluţia?

— Am o listă neagră cu cîteva nume, pentru ziua cînd va izbucni revoluţia, îl înfruntă Tuciuriul.

— Am onoarea să vă salut, domnule Tye, i se adresă Anderson zis „Chibrit", care era politicos pînă şi cu duşmanii.

Tye deschise portiera maşinii în faţa secretarei, care se urcă înăuntru. Connors o întinse grăbit.

— Hai acasă, amice, e timpul să mergem la culcare, îi spuse Tuciuriul lui Ernie Lyle. Mîine noaptea n-o să prea avem prilejul să închidem ochii.

Cei doi plecară. Rămași singuri, Anderson și Col MacDougall începură să sporovăiască. Anderson, care nu prea fusese de acord cu ideea ca Asociația șomerilor locali să trimită delegați la marșul din Melbourne, spuse:

— Din păcate Tuciuriul e cam prea iute din fire...

— S-ar putea să fie nevoie de oameni ca el la manifestația aia, răspunse Col MacDougall, autorul propunerii de a se trimite delegați. Ne vedem duminică seară la club, adăugă el și trecu peste drum, ca să intre pe ușa din dos a „Stejarului regesc", sperînd să găsească barul încă deschis și pe cîrciumar într-o dispoziție generoasă.

Se prea poate ca Asociația șomerilor din Valea lui Benson să nu fi făcut cea mai bună alegere, dar cîmpul ei era limitat. Tom Rogers, președintele asociației, ar fi fost desigur mai potrivit, dar pe el nu-l puteau trimite, pentru că nu mai era șomer: își recăpătase slujba la fabrica de lactate, ca spălător de cutii. Anderson, zis „Chibrit", era un casier exemplar și se pricepea să organizeze loterii, concerte și campionate de *euchre* pentru strîngerea de fonduri, dar avea o prejudecată împotriva mitingurilor de masă. Col MacDougall, secretarul asociației, ar fi putut să fie, cu zece ani în urmă, un excelent delegat la orice adunare muncitorească. Fusese membru al Internaționalei Muncitorilor,



în perioada de avînt a acesteia, dar căzuse în patima beției după pierderea nevesti-si, care se prăpădise în timp ce el zăcea la închisoare pentru agitație politică. Col lucrase ca argat la „Grand Hotel", dar ajunsese, cu timpul, din pricina beției, pe lista celor care primeau ajutoare de șomaj. Fiind foarte rareori treaz, Col nu mai era omul de altădată. La ședința lunară a asociației propusese să se trimită delegați la Melbourne, dar membrii de rînd întîmpinaseră fără prea mult entuziasm această propunere, arătîndu-se interesați numai cînd Sparko Sparks declară că Tuciuriul ar fi singurul cetățean capabil să plece la Melbourne și să se întoarcă fără a avea nevoie de bani de drum. Și tot Sparks afirmase că, acolo unde mergea Tuciuriul, trebuia neapărat să meargă și Ernie Lyle, care se ținea ca umbra de el.

Și astfel, în puterea nopții aceleia din primăvara anului 1931, într-o miercuri, Ernie Lyle păși pe străduța lăturalnică unde-și dăduse întîlnire cu Tuciuriul — undeva, la marginea orășelului. Mergînd tiptil blestema în gînd luna, care-i lumina trupul înfășurat într-un pardesiu vechi; pe umăr îi atîrna o raniță. Deodată auzi pași apropiindu-se și traversă grăbit strada, apoi se strecură într-o fundătură, privind speriat în urmă. „De ce naiba mă nimeresc tocmai eu să fiu dobitocul care-l însoțește pe Tuciuriu? se întreba el. Are dreptate nevastă-mea: s-ar putea să fim prinși cînd sărim în mărfar sau s-o pățim la manifestația aceea..."

Ajunse pe strada străjuită de ulmi care ducea din orășel spre rîu. Luna se uita chiorîș la el,

printre crengile și frunzișul copacilor, părînd să-și rîdă de spaimele lui. Ernie își aduse aminte de noaptea aceea geroasă, cînd, mort de frică, se dusese să-l întîlnească pe Tuciuriu ca să fure lemne. Ce rost avea să se teamă și-acum la fel ca atunci ? Doar n-aveau de gînd să fure nimic. Se duceau la Melbourne să ia parte la o manifestație. Nu cumva se temea c-ar putea fi arestat pentru călătoria clandestină cu trenul ? Sau se temea poate de „gura lumii" ?

Ajungînd la podul Dillingley, se întoarse cu fața spre orășel, care se așternea la celălalt capăt al văii ; părea posomorît orășelul, ca și cum ar fi luat parte la suferințele pricinuite locuitorilor săi de marea depresiune.

Sau poate se temea de mentalitatea îngustă, provincială a săracilor din Valea lui Benson, care preferau să pătimească în tăcere, refuzînd să acorde încredere pînă și acelora care se luptau pentru interesele lor ? Își dădea limpede seama că nimeni nu se sinchisea de demonstrația aceea, în afară de Col MacDougall, care era cam pe altă lume, și Tom Rogers, care devenise independent și imun la critică, neîmpărtășind sentimentul de vinovăție colectivă a acestui orășel, capabil să-și verse furia pe oricine îndrăznea să se depărteze de la regulile de comportare stabilite. Da, numai Col și Tom, și poate Sparko Sparks, deși acesta din urmă nu prea lua nimic în serios ; numai ei trei se sinchiseau de manifestația aceea. Cît despre Tuciuriu, nimeni nu știa ce gîndește. Nici măcar prietenii săi cei mai intimi.



Ernie Lyle era cufundat în gînduri, cum nu mai fusese de mult. Care era pricina temerilor lui ? Nu putea să priceapă. Scutură din umeri și porni mai departe, cu pași hotărîți, pe drumul ce ducea spre cimitir.

Și peste un secol toate vor fi neschimbate, se consolă el, fatalist. O să fim cu toții oale și ulcele, sub aceste lespezi albe, și numai pinii ăștia au să ne jelească !

— Bum ! strigă Tuciuriul, ieșind la iveală de după un copac. Era fără pălărie și-și trecuse curelele rucsacului peste pardesiu.

Ernie simți că-i sare inima din piept.

— Te-am speriat, așa-i ? rîse Tuciuriul.

— Nu cine știe ce ! Ce-ai acolo ? îl întrebă Ernie arătînd spre rucsacul Tuciuriului, din care ieșea la vedere un bidon cu mîner de sîrmă și cu două bețigașe.

— Niște grăsime pe care-am luat-o din curtea din dos a măcelăriei lui Viner.

— La ce-ți trebuie ?

— Ai să vezi.

— Unde-o să sărim în tren ? Noul șef de gară a hotărît pare-se că mărfarele să meargă cu șaizeci de mile pe oră.

— O să-l prindem la deal, între stîncile alea.

— Ce ne facem însă cu inspectorii care-așteaptă acolo ? Aia controlează toate trenurile înainte să coboare spre orășel.

— Ai grijă de rucsacul meu, îi tăie vorba Tuciuriul. Mă duc să dau o raită prin împrejurimi. Sper că afurisita aia de lună o să-mi lumineze calea !

Şi, după ce-şi lăsă sacul jos, se depărtă, făcîndu-se nevăzut după un tufiş. Ernie se aşeză cu spatele rezemat de un copac. O cucuvaie începu să ţipe lugubru. Apoi, dinspre orăşel, se auzi fluieratul şi pufăitul unei locomotive. Vine mărfarul, gîndi Ernie. Ce-o fi făcut Tuciuriul ? Ernie se simţi cuprins deodată de o irezistibilă dorinţă de a fugi înapoi în patul lui, lîngă trupul cald al nevestei. Aducîndu-şi însă aminte de nevastă-sa şi de nădejdile ucise ale căsniciei lor, de copilul bolnav şi de mobila sărăcăcioasă, de mîncarea inconsistentă şi de dispreţul copios rezervat de cetăţenii „respectabili“ săräntocilor, se simţi năpădit de furie. Dar spaima îi cuprinse din nou sufletul în clipa cînd, cu vreo cincizeci de metri mai încolo, chiar deasupra lui, se ivi umbra mătăhăloasă a trenului, care ieşise din strîmtoare. Mărfarul trecu de ascunzătoarea lui şi dispăru după o curbă, dar Ernie auzi pufăitul locomotivei care frîna. Apucînd cureluşele raniţei, Ernie stătea gata de fugă. Deodată crengile tufişului trosniră, vestind întoarcerea zorită a Tuciuriului.

— Sînt doi inspectori colo sus, spuse acesta pe nerăsuflate. Au oprit trenul ca să caute pasageri clandestini. Ar fi bine să ne grăbim.

Şi, spunînd acestea, îşi luă sacul.

— U-unde-o să-să-sărim, Tuciuriule ? bîigui Ernie.

— Cînd o s-o ia la deal, spre stîncile alea.

— Bine, dar tot o să meargă în viteză ! N-ar fi mai bine să ne urcăm în el cît stă pe loc ?

— Vezi-ţi de treabă ! Inspectorii ăia au să ne dea o mînă de ajutor să ne urcăm şi un



ciomag în cap. Uite, acum ai să vezi, în sfîrşit, la ce-i bună grăsimea pe care am luat-o din curtea lui Viner. Luăm fiecare cîte un beţigaş şi ungem şinele cu grăsime, pînă la deal.

— Eu zic c-ar fi mai bine să ne-ntoarcem acasă, Tuciuriule, murmură Ernie. Altfel, nimerim sigur la puşcărie.

— Haide, hai, doar am fost aleşi delegaţi ! Nu mai cobi atîta, îl repezi Tuciuriul şi porni fuga spre calea ferată.

Ernie se ridică cu o grabă desperată şi porni pe urmele siluetei întunecate a prietenului său, luminată de razele lunii. Tuciuriul se strecură printre sîrmele ghimpate ce străjuiau calea ferată ; Ernie îl urmă în grabă.

În depărtare, dincolo de curbă, locomotiva şuieră, iar ecoul zăbovi în vale şi între pereţii de stîncă ai trecătorii.

— Repede, ia asta, îi spuse Tuciuriul şi-i întinse unul dintre beţigaşe, pe care-l muiase în grăsimea din bidon. Tu unge partea asta.

Tuciuriul se aşeză de-a curmezişul şinei şi începu să o ungă cu grăsime. Ernie încălecă pe cealaltă şină, dar mîinile îi tremurau aşa de tare, că prăpădea o grămadă de grăsime. După ce unse vreo cîţiva metri din şina lui, Tuciuriul auzi pufăitul locomotivei mărfarului, care venea încet dinspre curbă, şi se grăbi să treacă în locul lui Ernie, pentru a-i desăvîrşi opera începută.

— E primul serviciu pe care măcelarul Viner îl face clasei muncitoare, grăi Tuciuriul cînd sfîrşi treaba, aruncînd la vale bidonul cu gră-

sime și bețigașele. Apoi, punîndu-și sacul în spinare, îi spuse lui Ernie:

— Hai, repede, o să ne-ascundem înapoia acestor tufișuri, pînă se-oprește mărfarul.

Ernie se pitulă lîngă Tuciuriu în iarba udă; inima îi bătea să se spargă, în timp ce privea locomotiva care venea din ce în ce mai repede la vale, ca un monstru scuipînd fum și scîntei. Uriașele-i roți păreau să cînte: „Intrăm la zdup, intrăm la zdup!..."

Cînd locomotiva ajunse în dreptul lor, pufăind abur din măruntaiele-i fierbinți, Tuciuriul își duse mîinile pîlnie la gură și strigă:

— Lasă c-o să încetiniți voi, feciori de lele ce sînteți!

Vocea lui fu acoperită de zgomotul infernal al roților care scrîșneau pe șinele unse. Cabrîndu-se ca un uriaș cal-robot, trenul se opinti și în cele din urmă se opri locului. Tuciuriul se ridică în picioare și privi spre vagoanele cele mai apropiate.

— Vino, Ernie, îi șopti el.

Și aruncîndu-și sacul într-un vagon descoperit, se cățără ca o maimuță. Ernie se sili din răsputeri să se urce pe urmele Tuciuriului, dar rămase agățat cu mîinile de marginea vagonului. Trenul se smuci și porni din nou. Picioarele lui Ernie se bălăbăneau, izbindu-se de peretele vagonului. Tuciuriul îl apucă de turul pantalonilor, îl trase înăuntru și se trînti lîngă el.

Trenul se smucea și se opintea ca un automobil rămas fără benzină, pînă cînd roțile locomotivei prinseră partea neunsă a șinelor și



izbutiră astfel să se urnească. În curînd gonea prin trecătoare, în direcția orășelului, mărindu-și din ce în ce viteza. Tuciuriul și Ernie se pomeniră azvîrliți pe o prelată care acoperea niște obiecte tari.

Trenul trecu în goană prin gara Văii lui Benson și aburcă Dealul lui Anthony. Cînd ajunse pe platoul din creștetul dealului, locomotiva încetini viteza; se mai potolise și zgomotul, acum se auzeau doar vîntul și uruitul cadențat al roților. Fumul locomotivei ascundea în răstimpuri luna.

— Mă întreb pe ce naiba om fi stînd? zise Tuciuriul ridicîndu-se încet și tîrîndu-se spre un colț al vagonului, de unde putu să dea la o parte o poală a prelatei. Se strecură apoi sub prelată și nu i se mai văzu decît fundul. Ernie îl auzi cum scapără un chibrit.

Deodată îi zări din nou capul.

— E plin de caramele, îi strigă Tuciuriul lui Ernie, dar vîntul îi spulberă cuvintele în noapte.

— Ce-ai zis?

— Caramele! urlă Tuciuriul. Am nimerit într-un vagon plin cu caramele! Avem o baftă grozavă!

Și spunînd acestea, îi întinse o cutie rotundă de tinichea, cu o etichetă verde. Apoi Tuciuriul dădu la o parte prelata și începu să împingă cutiile spre capătul din față al vagonului. Părul lui negru și lung îi flutura în vînt.

— Vino-ncoace, Ernie. O să mutăm cutiile ceva mai încolo, și o să întindem prelata aici, în chip de saltea.

După ce sfîrşiră treaba, Tuciuriul îşi puse la căpătîi sacul ; Ernie făcu la fel, cu rucsacul lui. Tremura de frig şi de atîta încordare.

— Eram sigur că n-ai să-ţi aduci nici o pătură, îi spuse Tuciuriul, aruncîndu-i una din cele două pături pe care şi le luase cu el.

Ernie se înfăşură în pătura aceea veche şi se simţi ceva mai bine. Tuciuriul îşi scoase din buzunar un briceag şi începu să taie capacul cutiei de tinichea.

— Serveşte o caramea, prietene, îl îmbie el pe Ernie, întinzîndu-i cutia deschisă. Ernie luă fără entuziasm o caramea. Tuciuriul îşi alese şi el una şi, scoţîndu-i cu prefăcută delicateţă poleiala, pe care o azvîrli peste marginea vagonului, începu s-o mestece cu zgomot.

— Ştii, zise el îngîndurat, ultima oară cînd am mîncat o caramea a fost înainte de a mă căsători. Mă întorsesem din război şi o întîlnisem pe Winnie, cu care obişnuiam să mă duc în fiece vineri seară la balul de la Palatul meseriilor. Îi cumpăram de fiecare dată cîte o cutie cu caramele. Era un vechi obicei de-al meu să cumpăr fetelor caramele. Eram levent cu gagicile.

Tuciuriul rîse ca de obicei de propria lui glumă, Ernie nu părea însă de loc amuzat. Se trîntise pe jos, dar era la fel de încordat. Înfăşurat în pătură, asculta neliniştit şuierul vîntului şi zgomotul cadenţat al roţilor de tren. Stătea la pîndă, ca şi cum s-ar fi temut că în orice clipă ar putea să apară în vagon vreo doi inspectori, să le dea la cap cu bastoanele lor



şi să-i azvîrle jos din tren, ca să-şi frîngă gîtul. Auzise de asemenea cazuri.

— Ce ne facem dacă au să controleze din nou vagoanele? se pomeni el întrebînd.

— Cît timp merge trenul, sîntem la adăpost, îl linişti Tuciuriul, luînd o altă caramea. Dar dacă vezi că încetineşte viteza în chip suspect, sari afară, fără să stai la gînduri.

Se aşternu tăcere, iar Ernie se alătură atacului sistematic dezlănţuit de Tuciuriu asupra cutiei cu caramele. Legănat de ritmul egal al roţilor de tren, Ernie căzu într-o dulce reverie. Ce ciudat lucru! îşi spunea. Te pomeneşti deodată într-un tren care merge la Melbourne, pentru a participa la o manifestaţie despre care nu ştii nimic. Asculţi uruitul roţilor de tren şi te uiţi la lună, pe urmă nu mai bagi în seamă nici uruitul, nici luna, pentru că te gîndeşti la lume, la cer. Am fost la Melbourne numai de două ori, la campionatele de fotbal, dar n-am petrecut nici o noapte în afara Văii lui Benson. Valea lui Benson e pentru mine întreaga lume. Parcă n-ar exista nici măcar Melbourne sau Sidney, darămite Londra, Parisul sau Moscova. Parcă pe pămînt n-ar trăi alţi oameni decît concetăţenii mei din Valea lui Benson. Şi cînd te gîndeşti că pe lume sînt şi oameni de alte culori şi cu alte graiuri! Acum o fi ziuă în unele locuri, iar prin altele te pomeneşti că ninge, chiar în clipa asta. N-am văzut niciodată zăpadă. Nu mă gîndesc nici măcar la semenii mei risipiţi de-a lungul şi de-a latul statului Victoria; mii dintre ei au să ia parte la manifestaţia aceea. Poate că unii au sărit, ca şi noi,

clandestin, într-un tren de marfă! Ciudat lucru: oameni pe care nici nu-i cunoşti ar putea acţiona la fel ca şi tine, din aceleaşi motive...

Deodată se auzi fluieratul ascuţit al locomotivei, şi trenul îşi încetini viteza. Ernie se ridică într-un cot:

— Parcă s-ar opri, Tuciuriule!

— Linişteşte-te, a încetinit numai, ca să treacă peste un pod cam şubred.

Ernie îl privi chiorîş pe Tuciuriu, care şedea, calm, picior peste picior, ca şi cum ar fi fost la el acasă, în patul lui. Mesteca liniştit o caramea şi se uita la lună, îngîndurat. Cu trupul vînjos învelit în pătură, cu gîtul puternic înfăşurat într-o eşarfă roşie, cu buzele groase şi senzuale, cu fruntea lată, cu părul negru şi cîrlionţat, cu faţa bătută de vînturi şi cu uriaşele-i ghete tălpuite cu bucăţi de cauciuc dintr-o anvelopă veche, Tuciuriul părea întruchiparea forţei şi calmului. La ce s-o fi gîndind el acum? se întreba Ernie. De ce-o fi făcînd tot ce face? Crede cumva în manifestaţia asta şi ştie măcar despre ce-i vorba? Foarte rar l-am auzit vorbind despre politică; de obicei vorbeşte aşa cum şi bea, de dragul prietenilor, sau ca să-i ocărască pe cîţiva duşmani, de teapa lui Tye sau a lui Fleming, a noului comisar de poliţie sau a celor care votează cu naţionaliştii. Să fie oare chiar atît de curajos cum încearcă să pară?

— Tuciuriule!...

— Da.

— La ce te gîndeşti?

— E nevoie de creier ca să gîndeşti...



— Pentru numele lui Dumnezeu, la ce te gîndeşti în clipa asta?

— Te-ar pufni rîsul dacă ţi-aş spune.

— N-o să rîd.

— Ştii la ce mă gîndesc? zise Tuciuriul ridicîndu-se în picioare.

— Nu, nu ştiu, spune-mi...

— Mă gîndesc c-a sosit momentul să mai iei o caramea.

Şi-i întinse cutia.

— Serveşte-te şi tu, îi răspunse Ernie, luînd în serios gluma.

— Nu mai pot nici să mă uit la ele. Curios lucru, de luni de zile sînt mai mult sau mai puţin flămînd. Cît despre caramele, cred că de zece ani n-am mai pus vreuna în gură. Dar acum, cu atîtea caramele în jur, n-aş putea înghiţi nici măcar una. Cred că aşa se întîmplă şi cu bogătaşii de teapa lui Tye sau a lui Fleming: nici ei nu-s în stare să mănînce mai mult decît de trei ori pe zi şi să doarmă în mai multe paturi. Nu-s în stare să-şi cheltuiască toţi banii. Vai de capul lor, cînd stau să mă gîndesc.

Ernie ridică din umeri şi nu răspunse. Tuciuriul se tîrî pînă la marginea vagonului şi privi afară.

— Ar fi bine să ne facem bagajele, zise el. Acuşi-acuşi ajungem la Footscray[1].

Îşi pregătiră sacii de drum şi aşezară la loc prelata, peste cutiile cu caramele. Stăteau încovoiaţi, din pricina vîntului puternic.

[1] Suburbie a oraşului Melbourne.

Tuciuriul ridică de pe jos cutia pe care-o deschisese:

— Văleu, am halit aproape o jumătate din cutie. La urma urmelor, de ce nu? Nu sîntem și noi niște oameni politici, în felul nostru? Dacă regulile jocului ar fi respectate, ar trebui să călătorim cu rapidul, într-un vagon de clasa întîi, cu permis aurit. Numai că în vagoanele de clasa întîi nu se servesc caramele pe gratis...

Își vîrî mîna în cutie și luă niște caramele.

— E păcat, Ernie, să le lăsăm. Umple-ți buzunarele.

Incepură amîndoi să-și umple cu caramele buzunarele pardesielor. Cînd cutia se goli, Tuciuriul își vîrî mîna sub prelată și mai scoase o cutie, pe care o deschise. Își umplură buzunarele pantalonilor și hainelor, apoi Tuciuriul începu să-și îndese caramele în cămașă.

— Ia cît mai multe, prietene, copiii or să creadă că-i crăciunul, zău așa.

Ernie se luă la întrecere cu Tuciuriul; în curînd amîndoi aveau hainele burdușite cu caramele. Tuciuriul aruncă două cutii goale peste bordura vagonului și privi afară, spre locomotivă.

— Ne apropiem de gară, zise el. Fii gata, trebuie să sărim rapid. Apleacă-ți capul.

Tuciuriul își strînse cu îndemînare sacul. Apoi amîndoi își încheiară pînă-n gît pardesiele, iar Ernie își puse rucsacul pe umăr. Trenul se rostogolea cu zgomot pe șine, trecînd peste poduri, prin tuneluri și gări. Cinchiți pe vine, cei doi pasageri clandestini simțeau cum scrîșnesc frînele.



— Am ajuns la Footscray, răcni Tuciuriul. Cînd se-oprește trenul, sari pe partea asta și treci peste linii spre peronul celălalt.

Trenul opri brusc. Ernie auzi voci pe peron. Tuciuriul își azvîrli sacul peste marginea vagonului și sări după el cu o sprinteneală uimitoare. Ernie dădu să sară și el, cu rucsacul lui care-l cam stînjenea. Tuciuriul se ridicase în picioare și își lua tocmai sacul de pe jos. Ernie îi sări drept în spinare și amîndoi se prăbușiră, dar se ridicară numaidecît și o luară la goană peste șine, spre celălalt peron, cufundat în întuneric. Bîjbîind, ajunseră la poarta de ieșire, care era însă închisă.

— Hei, încotro? se auzi o voce, amenințătoare.

Tuciuriul își azvîrli sacul peste poartă, apoi se cățără pe ea și sări dincolo; după aceea îl ajută și pe Ernie să sară și o luară amîndoi la sănătoasa alergînd din răsputeri, atît cît se putea pe terenul acela necunoscut, învăluit în beznă. Ajunseră astfel pe o stradă pe care treceau tramvaie și continuară să alerge. Abia peste vreo sută de metri Tuciuriul se opri ca să privească peste umăr.

— Bravo, țărmul e curat! Odihnește-te un pic, prietene. Mai avem mult pînă la Melbourne.

Zorii zilei îi surprinseră străbătînd străzile din Footscray în direcția Bulevardului Dynon. Soarele răsări deasupra lor cînd se apropiau de cartierul de nord al orașului și le dezvălui, pe dreapta, un maidan plin de gunoaie. Risipite printre aceste gunoaie se zăreau cocioabele șomerilor, niște dărăpănături înjghebate din saci,

tablă ruginită, bucăţi de plută, petice de pînză şi ici-colo scînduri sau tinichea.

Dintr-o cocioabă ceva mai mare, aşezată mai aproape de şosea şi prevăzută cu un coş din care ieşea fum, se ivi un bărbat îmbrăcat în pantaloni negri şi o flanea veche. Tuşind şi frecîndu-şi ochii adormiţi, omul se uita la ei.

— Frumoase locuinţe! exclamă Tuciuriul, apoi se adresă omului: Cum o duci, prietene?

— Binişor, răspunse omul.

— Mergi la manifestaţie? îl întrebă Tuciuriul.

— Te cred, răspunse celălalt. Dar matale?

— Noi am fost trimişi ca delegaţi din Valea lui Benson. Am venit cu trenul, adineauri, îl lămuri Tuciuriul cu un glas în care lui Ernie i se păru că desluşeşte o undă de mîndrie.

— Aţi pus ceva în gură azi dimineaţă? îi întrebă omul. Aş putea să vă ofer o cană cu ceai, altceva însă n-am.

— Nu, mulţumim, protestă Ernie. Avem nişte sandvişuri.

— O cană cu ceai ar fi tocmai bună, replică Tuciuriul sărind peste gardul de sîrmă ghimpată.

— Ceainicul e pe foc, zise omul, intrînd în cocioaba lui.

Strecurîndu-se printre sîrmele ghimpate, Ernie auzi dinspre cocioabă voci înăbuşite şi se opri încurcat.

— N-avem decît o singură încăpere, se scuză omul, ivindu-se în prag. Nevastă-mea tocmai se îmbracă...



Un copilaş desculţ ieşi din cocioabă şi se agăţă de genunchii lui taică-su.

— Cum te cheamă, băiete? îl întrebă Tuciuriul.

— Paddy Quinn.

— Frumos nume. Uite, ia o caramea, şi-i vîrî piciului în mînuţe două grămăjoare de caramele. Băieţelul o zbughi ca să-şi trezească prietenii şi să le dea această veste nemaipomenită.

Peste cîteva clipe ieşi din cocioabă o femeie şi-i pofti cam în silă să intre înăuntru. Cei doi delegaţi din Valea lui Benson se recomandară şi luară loc împreună cu omul acela la masă, în vreme ce femeia pregătea ceaiul într-un ceainic cu capacul găurit.

Ernie Lyle scoase la iveală un pachet uriaş plin cu sandvişuri cu friptură de berbec şi puse cîte două lîngă fiecare ceaşcă. Quinn şi nevastă-sa refuzară la început, dar după aceea se repeziră cu lăcomie asupra sandvişurilor; femeia puse însă unul de o parte, iar soţul ei îi urmă exemplul. Tuciuriul îi aruncă lui Ernie o privire piezişă, ca pentru a-i spune: „copilul o să fie prea îndopat cu caramele ca să mai mănînce sandvişuri..."

Discutînd cu musafirii săi despre manifestaţie, Quinn se arătă impresionat de rîvna cu care străbătuseră un drum atît de lung.

— Cred că cei din Melbourne au să participe cu toţii, îşi dădu Tuciuriul cu părerea, după ce înghiţi ultima îmbucătură.

— Din păcate, foarte puţini! oftă gazda. Eu sînt secretarul Organizaţiei şomerilor din car-

tier şi trebuie să vă spun că unii dintre ei şi-au pierdut cu totul combativitatea.

O tăcere grea se aşternu curînd în încăperea sărăcăcioasă. Ernie îşi dădu seama că cei doi, îndeosebi femeia, se simţeau foarte stînjeniţi din pricina locuinţei lor, în care nu puteau primi pe nimeni.

Tuciuriul şi Ernie îşi luară rămas bun de la familia Quinn; domnul Quinn le spuse la despărţire că speră să-i revadă la manifestaţie şi-i dădu Tuciuriului un ziar, „Vocea muncitorilor", pe care el îl vîrî în buzunarul de la şold.

Delegaţii îşi urmară drumul cu un pas mai hotărît. Dădură colţul sub podul de cale ferată şi trecură pe lîngă vechiul stadion; afişele de la intrare anunţau : sîmbătă seara, *Carrol contra Maloney.*

— Cînd eram copil, visam că într-o bună zi voi lupta şi eu pe ring, oftă Tuciuriul.

In curînd se pomeniră pe Spencer Street. Oraşul începuse să se trezească la viaţă. Primele tramvaie trecură cu zgomot pe lîngă ei; apoi cîteva maşini, camioane şi căruţe, care turuiau pe strada pietruită. Fericiţii care încă mai aveau de lucru zoreau, ca să nu întîrzie la serviciu. Doi indivizi jerpeliţi scormoneau într-o ladă de gunoi, la colţul străzii.

— Gustaţi cîte o caramea, le zise Tuciuriul vîrînd în buzunarul unuia dintre ei un pumn de caramele.

— Exact asta ne lipsea, bolborosi omul uimit, întinzîndu-i tovarăşului său o caramea.

— Am cam obosit şi manifestaţia nici n-a început ! oftă Ernie.



— Eşti obosit din pricina caramelelor cu care ţi-ai încărcat buzunarele. Atîrnă greu caramelele astea !

— Am o cămaşă curată în rucsac, dar am uitat s-o îmbrac.

— Păstrează-o pentru duminică seara. Astăzi n-o să bage nimeni de seamă cum eşti îmbrăcat.

Intrară pe strada Latrobe şi se îndreptară spre centru, spre strada Russel; trecînd prin faţa închisorii oraşului şi pe lîngă prefectura poliţiei, porniră spre Casa sindicatelor. Ernie se simţea străin în oraşul acesta, care i se părea cu totul nepăsător faţă de el, de Tuciuriu, de planurile lor.

— De, sîntem pentru prima oară aici, îl consolă Tuciuriul, aşezîndu-se pe iarbă sub „Monumentul celor opt ore", o coloană de granit încununată de un glob de aramă, pe care era sculptată cifra opt. Dedesubt, se putea citi următoarea inscripţie: *Opt ore de muncă, opt ore de recreaţie, opt ore de odihnă.* Tuciuriul citi cu glas tare această deviză, apoi spuse:

— Din păcate, e cam greu să găseşti cele opt ore de lucru... Şi se întinse pe iarbă, avînd grijă să nu se aşeze pe caramele. Cît despre Ernie, se simţea cuprins de o mare oboseală, care-i covîrşise şi spaima. Scoţînd din buzunarul tovarăşului său ziarul „Vocea muncitorilor", încercă să citească un articol despre demonstraţie, tipărit pe prima pagină sub titlul: *Marşul şomerilor*, dar nu se putu concentra, iar ochii îi erau prea obosiţi. Se lungi alături de Tuciuriu şi în curînd adormiră amîndoi ca nişte copii după joacă.

Soarele era sus pe cer cînd Ernie se deșteptă. Ridicîndu-se în picioare, buimac, văzu în jurul lui vreo două sute de oameni zdrențăroși, discutînd cu voce joasă și cam fără elan. Nădușit tot, Ernie îl zgîlțîi pe Tuciuriu, care se trezi numaidecît, ca un soldat în tranșee.

La fiecare dintre cele patru colțuri ale scuarului din jurul monumentului erau postați cîțiva polițiști în uniformă. Prin mulțime și în jurul ei se foiau o sumedenie de agenți îmbrăcați în civil, foarte eleganți, care încercau să-i intimideze pe oameni. Polițiștii erau aproape la fel de numeroși ca și demonstranții, dar pe măsură ce se apropia ora începerii manifestației, numărul celor din urmă sporea, ajungînd la o mie, apoi la două mii, dacă nu la și mai mulți. Unii dintre ei purtau niște drapele înfășurate sau mici placarde de carton. O liniște nefirească domnea printre manifestanți.

Ernie citi una dintre lozinci: „VREM DE LUCRU, NU POMENI". Altă placardă glăsuia: „JOS SISTEMUL PACHETELOR CU ALIMENTE!" Și deodată, inima lui vibră puternic la amintirea pachetelor împărțite săracilor la magazinul universal „Ambler": pachete cu margarină, cu ceai ieftin, cu rachiuri proaste, aruncate șomerilor pentru a-i umili. Și umilința aceea de a rătăci pe străzi, fără să ai dreptul la o muncă cinstită!

Deodată un individ în costum negru și cu pălărie de fetru coborî treptele clădirii cenușii a Casei sindicatelor și-și croi drum cu coatele prin mulțime. În urma lui pășea un omuleț cu ochelari cu sticlă groasă. Suindu-se pe soclul



monumentului, omul îmbrăcat în negru începu să vorbească mulțimii, cu glas tunător:

— Tovarăși, vin din partea conducerii centrale a Organizației șomerilor, singura organizație recunoscută de mișcarea sindicală. Demonstrația la care doriți să participați a fost organizată de așa-numita Asociație a șomerilor, care este dominată de comuniști. Admir combativitatea voastră, tovarăși, dar trebuie să învățați să folosiți tactica cea mai potrivită și să nu vă lăsați antrenați într-o acțiune ce nu poate avea decît consecințe neplăcute pentru voi.

Ernie Lyle băgă de seamă că parte dintre oameni ascultau fermecați vorbele oratorului; alții păreau buimăciți, iar cei care ar fi putut să-l combată pe orator își pierduseră parcă graiul. Oamenii erau prea nemîncați ca să reacționeze imediat; s-ar fi zis că erau cuprinși de un soi de letargie.

— Eu și colegii mei lucrăm zi și noapte pentru apărarea intereselor voastre, urmă vorbitorul. Încercăm să organizăm un ajutor cît mai substanțial, iar astăzi la orele unu ne vom întîlni în acest scop cu ministrul Aprovizionării pentru a discuta doleanțele voastre...

Oratorul se aplecă spre omulețul cu ochelari, care-l trăsese de mînecă, și-i șopti ceva la ureche, apoi urmă:

— Colegul meu îmi amintește că ministrul a avertizat că nu autorizează această manifestație; este o demonstrație inutilă și nu poate duce la nimic. Ministrul este membru al guvernului format de partidul laburist, pe care voi înșivă l-ați adus la putere prin voturile voastre. Îl vom vi-

zita pe ministru și ne vom întoarce aici pe la orele două pentru a vă comunica rezultatele discuției noastre cu domnia sa.

Convins pare-se că vorbele lui au avut asupra oamenilor efectul scontat, oratorul declară în încheiere:

— Și-acum v-aș sfătui să vă împrăștiați și să vă duceți la masă, iar la ora două să vă adunați din nou aici.

Manifestanții nu părură să sesizeze absurditatea acestui sfat. Unii dintre ei dădură chiar să plece, spunînd parcă: „Are dreptate omul, e mai bine să ne ducem la masă și să chibzuim".

Dar deodată oamenii se treziră ca dintr-un vis.

— Și unde mă rog să ne ducem la masă, dobitocule, zbieră un zdrahon în spatele lui Ernie, iar mulțimea începu să freamăte.

Apoi un lungan slab și deșirat trecu pe lîngă Ernie, ținînd în mîini un drapel, pe care-l rezemă de coloana de granit; se sui după aceea pe soclu, alături de individul în costum negru.

— Ascultați, tovarăși, începu el. Nu vă luați după vorbele domnului Boker Rennie. Dumnealui e un *boss* sindical reformist, care lucrează mînă-n mînă cu guvernul ca să ne închidă gura. Dumnealui pretinde că organizează nu știu ce ajutor pentru noi, c-o să primim cîte o supă, ceva haine și pături. Dar noi nu ne putem mulțumi cu atît, noi sîntem luptători pentru o cauză dreaptă și cerem încetarea abuzurilor și asigurarea unor condiții omenești de trai!

Cuvintele noului orator și felul său de a vorbi erau convingătoare, ca și îmbrăcămintea lui jerpelită, care-l recomanda celorlalți ca pe unul de-ai lor.

— In timp ce guvernul și lacheii săi pălăvrăgesc și fac promisiuni deșarte, demagogice, îndemnîndu-ne să mergem la masă cînd știu prea bine că n-avem nici un sfanț, copiii și nevestele noastre crapă de foame, ba unii dintre noi au rămas chiar fără adăpost, fiind dați afară din casele lor. Pentru ce, mă rog, toate astea? Pentru că ne cerem dreptul cel mai elementar, dreptul de a munci! Nu-l vom dobîndi însă decît prin luptă! Cerem să se pună capăt sistemului „pachetelor". Cerem să ni se dea de lucru, nu pomeni, și sîntem gata să luptăm pentru revendicările noastre.

Ernie și Tuciuriul se pomeniră ovaționînd o dată cu toți ceilalți. Boker Rennie și colegul său coborîră de pe soclu și plecară urmăriți de huiduielile și privirile dușmănoase ale manifestanților. Vorbitorul se folosi de această victorie:

— Cei care doresc să ia parte la demonstrație, să se încoloneze în rînduri de cîte patru și să ne urmeze spre clădirea Parlamentului.

Sub ochii polițiștilor, care stăteau de veghe, dar păreau să nu aibă ordine precise de a interveni, manifestanții începură să se încoloneze. Undeva, o mică fanfară execută un marș ostășesc, în vreme ce cîțiva muncitori cu banderole roșii pe braț îi ajutau pe oameni să se alinieze la repezeală. Mulțimea se urni în sfîrșit, fără zgomot, se auzeau doar pașii oamenilor.

— Hai, Ernie, îi strigă Tuciuriul, ridicîndu-și sacul.

Ernie intră în rînduri, alături de prietenul său. Nu-i era teamă, se simțea doar obosit și cam stînjenit totodată. Băgă de seamă că oamenii erau mult mai hotărîți acum decît înainte de cuvîntarea slăbănogului ăluia. Capul coloanei ajunsese undeva departe pe strada Russel și se părea că o cotise pe strada Bourke. Fanfara nu se mai auzea, iar muzicuțele și acordeoanele unora dintre manifestanți nu izbuteau să-i țină pe aceștia laolaltă, în ritmul cuvenit. Drapelele fuseseră desfășurate, iar printre ele fîlfîiau cîteva steaguri roșii. Ici-colo, cîte o femeie mergea alături de bărbați. Chiar în fața lui Ernie o femeie împingea un cărucior, în care un copilaș scîncea, ținîndu-și pumnișorii vineți lîngă obrăjori.

Ernie zări deodată niște mașini negre, în care se suiră la repezeală polițiștii, hotărîți pare-se să-i împrăștie pe manifestanți.

Oamenii de ordine umblau de colo pînă colo printre rînduri, îndemnîndu-i pe demonstranți să cînte și să-și păstreze curajul și calmul.

— Hai, tovarăși, înainte! Stîng, drept, stîng, drept! Trăiască solidaritatea proletară! Ura!

Tuciuriul se alătură corului de glasuri, dar fiind cam afon nu prea fu în stare să facă față, mai ales refrenelor. Ernie ar fi vrut și el să cînte, dar glasul îi răgușise și se simțea intimidat de fețele oamenilor strînși pe trotuare, care-i priveau pe manifestanți cînd cu curiozitate, cînd cu compătimire, cînd cu dispreț, cînd cu simpatie.

Coloana începu deodată să se strîngă aidoma unui acordeon imens. Cineva din primele rînduri își dădu cu părerea că poliția încerca să-i împingă pe manifestanți spre trotuare.

— Avea dreptate nevastă-mea, gîndi Ernie cu glas tare. Au să atace înainte de se întunecă.

Un omuleț de lîngă el îi răspunse cît se poate de natural:

— Ne-au atacat și data trecută, dar nu contează: mi-am umplut pălăria cu hîrtie.

Coloana începu din nou să înainteze. Ernie îi aruncă o privire piezișă Tuciuriului, care mergea cu fruntea sus, țanțoș, ținînd într-o mînă sacul și cîntînd cu foc, dar fără ritm. „Îi place grozav treaba asta" — își spuse Ernie și încercă să meargă în ritmul celorlalți.

Cînd rîndul lor ajunse pe Strada Bourke, coloana se opri brusc. Un cetățean veni lîngă ei și le spuse să aștepte în parcul din fața Parlamentului, pentru a nu stînjeni circulația pe stradă.

— Nu trebuie să le dăm curcanilor nici un pretext să ne atace, zise omul, iar Ernie îl recunoscu pe Quinn, gazda lor de dimineață.

— O delegație de-a noastră merge să ceară audiență primului ministru și ministrului Aprovizionării, urmă Quinn. Delegația o să raporteze în parc. Cum o duci, amice? încheie el, recunoscîndu-l pe Tuciuriu.

— În viața mea nu m-am simțit mai grozav, răspunse Tuciuriul.

Coloana se urni din nou. Trotuarele erau ticsite de oameni. Cînd manifestanții, intonînd cîntece muncitorești, porniră pe strada care urca în pantă, se auziră ovații, dar și huiduieli răzlețe din mijlocul privitorilor.

In clipa cînd Tuciuriul și Ernie ajunseră sus, la capătul străzii Bourke, coloana se opri încă o dată. La intersecția cu strada Primăverii se strînseseră o sumedenie de oameni, care se revărsau prin parc și pe treptele clădirii Parlamentului. In văzduh plutea amenințarea unei ciocniri iminente. Peste tot se vedeau polițiști, unii dintre ei cu bastoanele ridicate.

Oamenii de ordine alergau printre rînduri, strigînd :

— Intrați în parc ! Nu mai zăboviți aici ! Repede, tovarăși. S-ar putea să ne atace !

Un zdrahon cu părul vîlvoi, cel care-l beștelise mai adineauri pe *boss*-ul sindical ce-i sfătuise pe oameni să se ducă la masă, începu să arunce vorbe de ocară unui grup de polițiști :

— Nu prea aveți curaj astăzi, curcanilor ! O să vă facem zob, dac-o să îndrăzniți să ne atacați !

Un polițist tînăr își ridică bastonul gata-gata să-l pocnească în scăfîrlie pe zdrahon, dar un sergent se repezi la el și-i smulse bastonul din mînă, spunîndu-i :

— Ce faci, omule, vrei s-o pățim cu toții din pricina ta ?

Tuciuriul dădu să iasă în față, dar Ernie îl apucă de braț :

— Hai, Tuciuriule, să mergem în parc !

Celălalt îl ascultă cam în silă. Incercară să-și croiască drum prin mulțime. Undeva, în față, oamenii vociferau, parcă se stîrnise o încăierare.

— Mișcați-vă de-aici, striga un sergent. Impiedicați circulația !



Grupuri de polițiști cu bastoanele înălțate deasupra capetelor începură să-i împingă și să-i bruscheze pe manifestanți. Doi dintre ei îl apucară pe Tuciuriu pe la spate.

— Mișcă-te ! îi strigară.

Tuciuriul se smulse din strînsoarea lor și-i înfruntă cu dispreț :

— Jos mîinile ! Ne ducem în parc, nu vedeți ?

In apropiere se iscase o încăierare. Oamenii se îmbrînceau încercînd să se apropie sau să se depărteze de locul încăierării. O ploaie de bîte se abătu asupra capetelor și umerilor lor. O femeie țipa ca din gură de șarpe.

— Hai, Tuciuriule, zbieră Ernie, obsedat de ideea că trebuia să fugă de-acolo.

Tuciuriul nu apucă să-i răspundă, căci un baston îl izbi în grumaz și-l trînti la pămînt. In cădere își pierdu sacul printre picioarele oamenilor. Se ridică cu greu și doi polițiști încercară să-l înhațe, dar se smulse din mijlocul lor, izbindu-i cu putere, ca să se răzbune pe cel care-l umilise adineauri.

Mulțimea zbiera și huiduia, clocotind de mînie. Polițiștii, în uniformă sau în civil, începură să-i înghesuie pe manifestanți în trei dube care trăseseră lîngă trotuar. Spre disperarea lui, Ernie se simți luat pe sus și, cu toate că se zbătu din răsputeri, doi polițiști îl azvîrliră în dubă, deasupra unui morman de trupuri. Alb ca varul, Ernie mai apucă să vadă cum îi cad din buzunare caramelele, risipindu-se pe stradă. De asemenea, îl zări cu coada ochiului pe Tuciuriu, care se zvîrcolea ca un colos în brațele a cinci polițiști.

Duba în care fusese azvîrlit Ernie se urni din loc. Auzea ca prin vis conversația tovarășilor săi de prizonierat, dar nu era în stare să vorbească, să rostească și el un cuvînt; nici măcar la nevastă și la copil nu se putea gîndi, era obsedat numai de un singur gînd: caramelele cu care-și împănase hainele. Se uită disperat în jur, dar nu zări nici un fel de deschizătură prin care să poată arunca afară corpurile delicte. Ce-ar fi să dea fiecăruia dintre tovarășii săi cîte un pumn de caramele? Sau să le arunce pe toate în dubă și să le lase așa. Inainte de a se putea hotărî, duba se opri brusc și doi polițiști deschiseră ușa zăbrelită din spatele ei.

— Toată lumea afară, fără farafastîcuri!

Prizonierii, zece la număr, coborîră, abătuți; li se citeau pe fețe foamea și rușinea de a se vedea aduși la penitenciarul central al orașului. Ernie avu impresia că acesta seamănă cu o biserică mare; dacă ar fi fost cu adevărat o biserică, s-ar fi rugat ca nimeni să nu dea peste caramelele ascunse în hainele lui! Intrînd în incinta închisorii, prizonierii fură conduși printr-un coridor lung, slab luminat, spre camera de gardă.

— Sînt acuzați de a fi împiedicat circulația, de a fi luat parte la o manifestație ilegală și de a se fi împotrivit arestării, informă sergentul ce însoțea prizonierii, pe ofițerul din camera de gardă.

— Scoateți-le toate insignele și stilourile, goliți-le buzunarele, zise ofițerul cu un glas plictisit: era obișnuit să răpească libertatea semenilor săi și o făcea cu un calm impasibil.



Prizonierii își depuseră în tăcere puținele lor lucruri pe masa din fața lor. Ernie își scoase de pe umăr rucsacul și-l așeză pe masă, împreună cu o batistă murdară. Hotărîse în sinea lui să nu pomenească de caramele.

— Percheziționați-i, s-ar putea să ascundă arme, porunci sergentul care-i adusese.

Un gardian începu să-i percheziționeze, pe fiecare în parte.

— Mai încet, amice, mîrîi sfidător omul care-și căptușise pălăria cu hîrtie.

Inima lui Ernie încetase parcă să mai bată, iar pe frunte începură să-i apară broboane de sudoare, în clipa cînd gardianul îi pipăi pantalonii, apoi pardesiul, de la poale pînă la subsuori.

— Ce-i asta? întrebă el simțind caramelele și-și vîrî mîinile în buzunarele pardesiului; le scoase de-acolo pline cu caramele.

— Ia, niște acadele, acolo, răspunse Ernie, năuc.

Gardianul îi descheie pardesiul cu un gest brutal și, sub ochii uluiți ai temnicerilor și ai prizonierilor, începu să scoată din numeroasele-i buzunare o mulțime de caramele pe care le așeza în grămăjoare pe masă. Ernie avea senzația că-l dezbrăca în fața unei mulțimi de oameni.

După ce-i goli buzunarele, gardianul îi trase cămașa din pantaloni, văzînd-o suspect de umflată. Caramelele ascunse în sîn se împrăștiară în toate direcțiile pe podea, ca o ploaie.

— De unde ai toate caramelele astea? întrebă sergentul, venindu-și în fire.

Pe fața lată și inexpresivă a ofițerului răsări umbra unui zîmbet.

Înainte ca Ernie să apuce să răspundă ceva, ofițerul i se adresă:

— Strînge-le de pe jos, o să ți le punem deoparte împreună cu celelalte lucruri, pînă vei părăsi închisoarea.

Gardianul îl ajută pe Ernie să culeagă caramelele de pe jos. După îndeplinirea celorlalte formalități, prizonierii fură luați în primire de un alt gardian, care-i escortă, în acompaniamentul cheilor sale zornăitoare.

— Cînd ne dați drumul? întrebă unul dintre oameni. Nevastă-mea o să fie îngrijorată.

— Trebuia să te fi gîndit la asta azi dimineață, îi strigă sergentul, din urmă.

Gardianul descuie o enormă ușă zăbrelită, ce dădea spre un coridor străjuit de o parte și de alta de celule. In timp ce gardianul deschidea prima dintre celulele din dreapta, Ernie zări un om beat, care dormea cu capul pe o masă, lîngă un aparat de luat amprente digitale. Deținuții intrară pe rînd în celulă, care era luminată de o lampă puternică atîrnată deasupra ușii. Podeaua de piatră și pereții celulei erau goi; doar într-un colț se vedea o cișmea murdară.

Ușa se închise cu zgomot în spatele deținuților, care se așezară amărîți pe podea. Omul cu pălăria căptușită cu hîrtie urină în cișmea. Ernie Lyle nu era în stare să se gîndească la altceva decît la caramelele lui; nici măcar faptul că ajunsese să fie un deținut politic nu-l impresiona. Gîndurile-i chinuite fură întrerupte de



o larmă puternică, venită de undeva din incinta închisorii, prin coridoarele pline de ecouri.

— Un om are totuși unele drepturi, auzi Ernie vocea Tuciuriului. Vă spun că mi-am pierdut bocceaua cu păturile băieților mei.

— Ajunge cît ai vorbit! îl repezi cineva.

Ernie se întreba ce-o fi făcut Tuciuriul cu caramelele lui.

Nu trebui să aștepte mult ca să afle răspuns la această întrebare.

— Unde-ai făcut rost de caramelele astea? îl întrebă cineva pe Tuciuriu.

— Mă privește personal, răspunse acesta, îmi plac dulciurile.

Dar vocea lui era parcă mai șovăitoare ca de obicei.

In curînd Tuciuriul fu adus, împreună cu alți cîțiva oameni, în celula de alături. După ce gardianul încuie pe dinafară ușa acesteia, noii deținuți începură să cînte:

*„Tovarăși, solidaritate,*
*Noi sîntem tari prin unitate".*

Ernie auzi vocea răgușită, aspră, a Tuciuriului răzbind deasupra celorlalte. Cînd încetară să cînte, un glas rosti versurile unui alt cîntec:

*„E roșu steagul nostru proletar*
*Cu el ne-am învelit și morții doar"...*

Ernie recunoscu parcă vocea lui Quinn, gazda ce-i ospătase cu ceai dimineața.

*„Fricoșii n-au decît să dea-napoi!*
*Vom birui cu steagul roșu, noi!"*

— O să fîlfîie pe mormintele voastre, le strigă gardianul.
Deţinuţii erau prea obosiţi şi prea flămînzi ca să-i răspundă, şi poate că se şi temeau puţin.
Deodată Ernie auzi glasul puternic al Tuciuriului :
— Ernie Lyle, eşti aici ?
— Da !
— Vrei o caramea ?
— O să fim condamnaţi la şase luni închisoare pentru furt, mîrîi Ernie.
Tuciuriul izbucni în rîs, apoi începu să povestească celorlalţi cum dăduseră peste caramelele acelea. Ernie ar fi vrut ca amicul său să nu fie chiar atît de sincer : se ştie că şi pereţii au urechi, mai ales pereţii unei închisori. Tremura la gîndul că vreun gardian putea nota declaraţiile Tuciuriului, spre a le folosi apoi ca mărturie împotriva lor.
Nu peste multă vreme sosi un nou transport de deţinuţi, care fură vîrîţi în cea de-a treia celulă. Noii veniţi încercară să cînte, dar liniştea sinistră a închisorii înghiţea toate glasurile, împresurîndu-i pe oameni ca un grilaj mai sigur decît gratiile.
Ernie se simţea copleşit de oboseală, aşa că adormi în curînd cu spatele rezemat de perete. La un moment dat — nici el n-ar fi putut spune cît timp dormise — se trezi auzind zgomot dinspre camera de gardă. Ciuli urechile, o dată cu toţi ceilalţi deţinuţi.
— Numele meu este Lambert, Percy Lambert, auziră ei un glas aspru, deprins parcă să vorbească la mitinguri. Am venit aici împreună cu



consilierul nostru juridic, care este judecător de pace, pentru a obţine eliberarea pe cauţiune a deţinuţilor aduşi aici acum cîteva ceasuri. Tocmai am avut o convorbire cu domnul ministru. O să iasă scandal dacă-i mai ţineţi închişi pe oamenii aceştia.
Peste puţin deţinuţii se pomeniră din nou în camera de gardă, unde domnul Lambert, un omuleţ cu chelie, le vorbi părinteşte :
— Vreau să vă felicit pentru curajul vostru. Eforturile voastre n-au fost zadarnice : ministerul a consimţit să desfiinţeze „sistemul pachetelor“ şi a făgăduit începerea unor lucrări publice menite să uşureze situaţia şomerilor. Ziua de astăzi va intra în istorie.
Oamenii aplaudară aceste cuvinte care le aduceau o veste atît de bună. Mîndri de victoria lor, începură să se felicite reciproc. Numai Ernie continua să se gîndească la caramele.
Lambert îl zorea pe directorul închisorii să încheie mai repede formalităţile legate de eliberarea deţinuţilor. Intimidat de aplombul domnului Lambert, directorul porunci să se restituie lucrurile deţinuţilor.
— Vom considera totul ca un delict minor, domnule Lambert, spuse el. Am primit şi eu un telefon din partea reprezentantului guvernului. Deţinuţii vor fi puşi în libertate pe cauţiune, cauţiunea fiind de zece şilingi pentru fiecare. Fără proces.
Şi spunînd acestea, începu să aşeze pe masă o mulţime de caramele, în grămăjoare din ce în ce mai înalte. Caramelele se năruiră însă şi căzură pe podea.

— Doi dintre clienţii dumneavoastră, domnule Lambert, au patima dulciurilor, explică directorul, rînjind.

Deţinuţii îşi primiră lucrurile înapoi.

— La urma urmelor, ale cui sînt caramelele astea? întrebă directorul.

Ernie se uită la Tuciuriu, care păşi în faţă şi începu să-şi umple buzunarele. Ernie se gîndi mult pînă să-i urmeze exemplul. Tuciuriul începu să împartă caramele în dreapta şi-n stînga, lăudîndu-le calităţile, cu vorbe de duh. Ernie se mulţumi însă să-şi umple buzunarele — era prea umilit ca să fie generos.

Cînd ieşiră în stradă, noaptea se lăsa peste oraş, tocmai la timp pentru a le ascunde feţele îngrijorate. Domnul Lambert se interesă dacă aveau cu toţii unde dormi şi mînca.

Tuciuriul îl anunţă pe Ernie că se duce să-şi caute sacul, şi după ce-şi luară amîndoi rămas bun de la Quinn, porniră din nou spre locul manifestaţiei.

— Nici urmă de sac, comentă Tuciuriul după ce căutară peste tot în faţa clădirii Parlamentului. Barem de l-o fi găsit vreun sărăntoc!

Apoi, ducîndu-şi mîinile pîlnie la gură, aruncă nopţii un blestem înfricoşător:

— Mama lor de ticăloşi!

Porniră încet pe strada Bourke în jos, pînă ajunseră la poşta din colţ. Sub coloanele ei masive se îngrămădeau o mulţime de siluete fantomatice. Stăteau acolo, la adăpost, pînă-i alunga vreun poliţist.

— Drace! exclamă Tuciuriul. Am vreo doi şilingi pe undeva.



Şi scotocindu-se prin buzunare, scoase o piesă de metal.

— Se rătăcise printre caramele, fir-ar al naibii! Tare-aş avea chef de-o bere! Ce-au să zică peste o sută de ani urmaşii noştri despre obiceiul cîrciumarilor australieni de a închide localurile la orele şase seara?

— Eu, unul, mai degrabă aş mînca ceva, zise Ernie.

— Ia o caramea...

— Cît oi trăi, nu mai pun în gură o caramea, se jură Ernie.

— Ţi-e foame?

— Aş fi în stare să mănînc şi-o ciozvîrtă de cal mort, bineînţeles cu puţin sos deasupra...

— Cunosc eu un restaurant unde poţi căpăta cea mai bună mîncare din Melbourne, pentru cîţiva gologani. Trăiască Tom Rogers şi să fie fericit!

Tuciuriul porni repede spre Strada Reginei, la deal, şi se opri în faţa unei clădiri cu un singur cat, luminată de un felinar chior, sub care se putea citi următoarea firmă: BODEGA „EMU“, TREI FELURI, NOUĂ PENCE. Tuciuriul deschise uşa şi intră înăuntru, urmat de Ernie. Mesele erau ocupate de o sumedenie de oameni vizibil flămînzi, dintre care unii mîncau poate pentru prima oară ca lumea în săptămîna aceea. Bodega „EMU“ era restaurantul de lux al săracilor, care-şi îngăduiau această extravaganţă o dată pe săptămînă, vineri seara.

Găsiră cu greu un scaun liber la o masă, de la care un client tocmai se ridica să plece: era

un bătrînel îmbrăcat într-o haină jerpelită, dar croită dintr-o stofă scumpă ; se vedea că omul apucase zile mai bune. Bătrînelul își luă de pe cuier o pălărie de fetru cam ponosită, apoi i se adresă Tuciuriului, înclinîndu-se adînc :

— Vă pot recomanda supa de mazăre, friptura de vacă și plăcinta cu mere.

— Ia o caramea, amice, îl îndemnă Tuciuriul întinzîndu-i vreo cîteva.

Bătrînelul primi cu un aer demn, apoi își puse pălăria și porni spre ghereta casierului.

— Ia te uită, exclamă Ernie. Altceva nici n-au în meniu !

— Moșul vrea să salveze aparențele, săracul ! În orice caz, pentru nouă pence se mănîncă destul de bine.

Erau prea hămesiți ca să mănînce ca niște oameni civilizați. Sorbiră supa leorbăind, ceva de speriat. După ce înghiți friptura de vacă, Tuciuriul șterse cu o bucățică de pîine farfuria mînjită cu sos.

— Cu gologanii care ne-au mai rămas ne cumpărăm cîte un bilet de tren pînă la Footscray, zise el mulțumit. Mărfarele din Ballarat opresc acolo și se pare că-i foarte ușor de sărit în vagoanele lor.

După ce-și mîncară plăcinta cu mere și băură cîte o ceașcă de ceai, părăsiră localul și porniră spre gara de pe strada Spencer, unde luară trenul ce ducea spre Footscray. Ajunși acolo, se urcară fără greutate în trenul de marfă care aștepta în gară și care se urni curînd. Instalați comod într-un vagon plin cu superfosfați, cei



doi prieteni priveau acum cîmpia neagră dintre Melbourne și Valea lui Benson. Era o noapte fără lună și destul de friguroasă, încît le-ar fi prins bine păturile pe care le pierduse Tuciuriul. Ședeau tăcuți, ghemuiți unul lîngă altul. Ernie uitase de toate, pînă și de caramele, la gîndul că se întoarce acasă.

— Sărim din tren cînd o să încetinească viteza, înainte de podul de pe Maldon, rupse Tuciuriul tăcerea. O să fie destul de greu, dar n-avem ce-i face. După ce sari, te lași moale și te rostogolești...

Trenul își încetinea din ce în ce viteza. Tuciuriul privi pe deasupra bordurii vagonului, căutînd un loc prielnic pentru a sări. Apoi, scoțînd un chiot, se azvîrli jos. Ernie îl urmă numaidecît. Se rostogoliră amîndoi pe pantă, bălăbănindu-și brațele și picioarele. Ernie simți deodată o lovitură puternică în ceafă și văzu stele verzi. Se ciocnise de un ciot.

Tuciuriul sări în picioare și veni lîngă el. Ernie gemu, iar Tuciuriul îi ridică încet capul.

— Te doare rău, frate ? întrebă el îngrijorat.

— Puțin, răspunse Ernie, scărpinîndu-și ceafa îndurerată.

Tuciuriul îl ajută să se scoale și porniră amîndoi prin tufișuri înspre șosea. Ernie părea cam buimăcit. Pe deasupra, șchiopăta de piciorul drept, căci își julise călcîiul. Tuciuriul îl apucă de braț. Ajunseră la un gard, pe care-l escaladară ; dincolo de gard se întindea o potecă, printre tufișuri. Rezemîndu-se de brațul prietenului său, Ernie izbuti să ajungă la șosea.

— Nu pot merge mai departe, Tuciuriule, gemu Ernie. Mai sînt patru mile!
— Odihnește-te un pic, iar eu o să-ncerc să opresc vreo mașină, îl îmbărbătă Tuciuriul luîndu-i rucsacul de pe umeri.
Ernie se întinse în iarbă, lîngă un șanț. Tuciuriul îi așeză sub cap rucsacul, în chip de pernă, apoi își scoase pardesiul și-l acoperi.
— Trebuie să mai treacă ceva vehicule și la ora asta, zise Tuciuriul. Se circulă și noaptea.
Dinspre satul Maldon se zăreau parcă niște faruri. Tuciuriul sări peste șanț și se postă la marginea șoselei asfaltate, făcînd semne desperate cu mîinile. O limuzină luxoasă trecu în viteză pe lîngă el.
— Să te văd toată viața de-aci înainte umblînd numai pe jos, strigă Tuciuriul după mașină și se întoarse la Ernie. Limuzinele astea nu opresc niciodată. Numai camioanele și mașinile vechi opresc. Numai săracii îi ajută pe săraci.
Tuciuriul se așeză alături de tovarășul său.
— Tuciuriule, îl chemă Ernie, simțind subit nevoia să afle ce gîndește omul acesta pe care-l cunoștea de atîția ani fără a-l cunoaște de fapt.
— Ce-i, amice?
— La ce te gîndești? Adică, ai vreo părere despre manifestația aia și despre toate celelalte?
— Mă gîndesc c-o să dorm o săptămînă în șir cînd oi ajunge acasă.
— Tuciuriule, stărui Ernie, în ciuda oboselii ce-l cuprinsese. A fost o zi grea, am trecut prin multe primejdii, am stat și-n pușcărie...



Ernie încerca să deslușească expresia feței prietenului său, care scruta liniștit bezna nopții. După o îndelungă tăcere, Tuciuriul vorbi încetișor, ca pentru sine:
— Nu prea am eu obiceiul să mă gîndesc la ceea ce mi se întîmplă. M-am dus la război ca să-mi astîmpăr dorul de aventură, și mi l-am astîmpărat din plin. Cînd m-am întors acasă, m-am însurat cu Winnie. Am avut copii. Am muncit pentru Winnie și pentru copii. Am muncit cu mîinile astea butucănoase; n-aveam alt capital decît astea două mîini și puterea mea. Pe urmă a venit criza și n-am mai putut munci cu mîinile astea. Tom Rogers și Col au început cam pe vremea aceea să organizeze mitinguri, iar eu m-am dus să-i ascult. Și am fost bucuros cînd mi-au cerut să plec la Melbourne, pentru că mi-am dat seama că se bizuie pe mine și-mi acordă încredere.
Tuciuriul își ciocăni pieptul cu degetul arătător. Parcă nici nu i se adresa lui Ernie, ci sie însuși.
— Va să zică, mi-am spus, Tuciuriul putea să plece la Melbourne, urmă el, cu însuflețire. Ceilalți nu puteau, va să zică, dar eu puteam. Asta înseamnă că Tuciuriul e un om tare, care se poate lua la trîntă cu lumea... Se ridică în picioare. Vrei să știi la ce mă gîndesc? continuă el. Bine, îți spun: mă gîndesc că am învățat ceva la Melbourne, și anume am învățat că, de unul singur, eu nu fac nici două parale. Sînt un vagabond ca oricare altul, care face pe grozavul. Dar împreună cu alți cinci mii de oameni, uite că am pus capăt „sistemului pa-

chetelor", pricepi? Da, Ernie, acuma s-a sfîrșit cu „sistemul pachetelor".

De după o curbă a șoselei apăru un camion cu farurile aprinse. Tuciuriul sări din nou peste șanț, iar cînd farurile se apropiară, se înfipse în mijlocul șoselei, agitîndu-și brațele aidoma unui sergent de circulație.

Se auzi scrîșnetul unor frîne și un camion cu platformă opri la cîțiva pași de Tuciuriu; acesta alergă spre cabina șoferului.

— Nu ne iei și pe noi? Prietenul meu și-a scrîntit un picior.

— Urcați-vă, zise șoferul, un tip îmbrăcat într-o scurtă de piele, cu șapca pe cap. Unde vreți să ajungeți?

— În Valea lui Benson, răspunse Tuciuriul și se întoarse repede la Ernie, ca să-l ajute să sară șanțul.

După ce camionul se urni, șoferul îi întrebă, peste zgomotul motorului:

— Bateți drumurile în căutare de lucru?

— Nu prea, îl lămuri Tuciuriul. Venim de la Melbourne, unde am luat parte la o manifestație și am călătorit cu un mărfar, din care am sărit taman în locul ăsta.

— Bravo vouă, exclamă șoferul privindu-i cu admirație. Pe cîte scriu ziarele de seară a fost o manifestație grozavă, cu tămbălău, nu-i așa?

— Așa e, încuviință Tuciuriul, am stat și-n pușcărie...

— Și cică țara noastră ar fi o țară liberă, mormăi șoferul. Am un frate care-i șomer, primește cîte un pachet cu alimente pe săptămînă,



săracu! Mai mare rușinea, zău, să primești pomană cînd ai putere să muncești!

— „Sistemul pachetelor" a fost desființat, îl informă Tuciuriul. Prietenul meu s-a lovit la cap cînd am sărit din tren...

— Arată cam prost, remarcă șoferul.

— Acuma mă simt mai bine, protestă Ernie.

Tăcură. Camionul începea să coboare încet panta ce ducea spre Valea lui Benson. În depărtare sclipeau doar cîteva lumini: orășelul dormea adînc. În curînd camionul trecu pe sub arcada de frunze a ulmilor, lăsînd în urmă livezile de meri.

— Dacă ne lași aici, e foarte bine, zise Tuciuriul. În fața Palatului meseriilor.

Camionul se opri, scrîșnind din frînele-i ruginite, iar Tuciuriul și Ernie coborîră.

— Iți mulțumesc, prietene, rosti Tuciuriul dînd să închidă ușa cabinei.

— Cu plăcere, zise șoferul. De-aș fi știut v-aș fi adus de la Melbourne.

— Ai copii, prietene? îl întrebă Tuciuriul.

— Da, un băiețel.

— Uite, dă-i caramelele astea, spuse scoțînd din cămașă două grămăjoare de caramele și punîndu-le pe banchetă. Complimente acasă, adăugă el, trîntind ușa cabinei.

După ce camionul se urni, Tuciuriul i se adresă lui Ernie:

— Iată-ne reîntorși acasă, prietene. Cum te simți?

— Cam amețit, dar îmi revin eu.

Tuciuriul îi luă sacul și-l puse pe umeri.

— Te conduc pînă-acasă. Ai face bine să te duci la doctor mîine dimineață.

— N-am bani de doctor.

— Păi, doctorul Mac, bătrînul, n-o să-ți ceară nici un ban. E singurul irlandez cu nume scoțian pe care-l cunosc.

In drum spre casa lui Ernie trecură prin fața locuinței lui Anderson zis „Chibrit". Tuciuriul se opri la poartă și începu să îndese caramele în cutia poștală ruginită.

— Nu le lăsa pe toate, îl mustră Ernie.

— M-am săturat pînă-n gît de caramele. Anderson o să le vîndă, mai mult ca sigur, zise Tuciuriul izbucnind într-un rîs care-ar fi putut să-i scoale din somn pe vecini.

Inainte de a ajunge la locuința lui Ernie, Tuciuriul umplu cu caramele cutia poștală a lui Tom Rogers și lăsă o grămăjoară pe treptele din fața casei lui Sparko Sparks.

— Ce-ar fi să iei o parte din caramelele mele? îi propuse Ernie. Mie nu-mi trebuie decît vreo cîteva pentru băiețașul meu.

Spre mirarea lui, Tuciuriul primi fără să crîcnească, spunîndu-i în chip de scuză :

— Vreau să las cîteva caramele la locuința fiecărui membru al Asociației șomerilor. Au să-mi rămînă destule și pentru copiii mei.

Cînd ajunseră la poarta casei lui Ernie se despărțiră fără un cuvînt. Abia cînd Ernie porni pe cărarea din curte, Tuciuriul îi strigă din urmă :

— Ascultă, amice !

— Ce-i ?



— In momente din astea, o caramea e ăl mai bun lucru...

Ernie zîmbi, scuturînd din cap, și intră în casă.

Iar Tuciuriul porni mai departe, fredonînd în aerul rece al zorilor :

*„Tovarăși, solidaritate..."*

## CĂLDURA SCOATE FRIGUL

L-am întîlnit într-o noapte de iarnă. Stăteam în fața unei prăvălii dintr-un orășel de provincie așezat la vreo cincizeci de mile depărtare de Valea lui Benson, și așteptam o ocazie ca să-mi pot continua drumul spre casă. Ploua cu găleata și era tare frig.

Rezemat cu spatele de ușă, băteam din picioare ca să mă dezmorțesc puțin. Umblasem teleleu toată ziulica, în căutare de lucru, și iată-mă acum rătăcit într-un tîrgușor ca vai de lume, în așteptarea unei „ocazii" care se putea ivi abia a doua zi dimineața. De fapt, nici nu mă prea grăbeam să mă-ntorc, dar știți cum este cînd lipsești mult de-acasă și nu te despart decît vreo cîteva zeci de mile.

Lucrasem în Ballarat și în tîrgușoarele din împrejurimi ca zugrav de firme. Mai toți prăvăliașii erau la fel de săraci ca și mine, așa că mare ispravă nu izbutisem să fac, dar tot apucasem să pun deoparte vreo cîțiva gologani muncind din greu și înnoptînd pe unde se nimerea. Mă întrebam tocmai dacă să caut o cameră sau să mă aciuez pe rampa de mărfuri din gară, cînd mi-a ieșit în cale găliganul acela. În fața mea s-a oprit deodată un automobil hodorogit, și la geamul cabinei, pe după o perdea, s-a ivit mutra lui.



— Aștepți o ocazie pentru Melbourne, amice? mă întrebă individul.

— Nu, dar aș da toată berea de anul viitor ăluia care m-ar duce pînă-n Valea lui Benson.

— Atunci suie-te. Te duc pîn-acolo, mi-e totuna pe unde o apuc.

După ce mi-am venit în fire, mi-am aruncat lădița în spatele mașinii, iar eu m-am urcat în față, alături de cetățeanul acela.

— Inainte să se-ntunece te-am văzut cum strigai după mașini, și m-am hotărît să te iau cu mine dacă te-oi mai găsi aici la întoarcere, mă lămuri el.

Era o namilă de om, între două vîrste, îmbrăcat într-un palton cam jerpelit, cu o pălărie veche trasă peste ochi, cu gîtul înfășurat într-un fular și cu mîinile vîrîte în niște mănuși de lînă.

Găseam ceva prietenos în înfățișarea lui și a mașinii lui hodorogite, una dintre rablele acelea pe care le puteai cumpăra pe-o nimica toată în perioada marii crize, ca să-ți petreci apoi timpul liber reparînd-o. Am băgat de seamă că deasupra cabinei era întinsă o prelată, ca s-o ferească de ploaie.

— Mulțumesc foarte mult, i-am zis.

— N-ai pentru ce. Știu și eu ce-nseamnă să aștepți o ocazie. Ai grijă să nu răcești, pari înghețat.

Și spunînd acestea întinse mîna spre bancheta din spatele mașinii și scoase de-acolo o scoarță veche:

— Învelește-te cu asta, adăugă el, în vreme ce cu o smucitură de volan aducea din nou mașina pe partea carosabilă a șoselei.

Ștergătoarele parbrizului se mișcau doar într-o parte, iar farurile erau foarte slabe, așa că omul trebuia să șofeze cu multă băgare de seamă; aplecat deasupra volanului care vibra în mîinile lui, scruta prin ploaia spulberată de vîntul abraș.

— Ferește-te de răceală, omule, mă avertiză el cu o voce gravă. Uite, mă duc la Melbourne ca să-l văd pe băiețașul soră-mi, care a răcit groaznic, sărăcuțul. Cred c-am răcit și eu, fiindcă ieri dimineață m-am trezit dîrdîind de frig.

Și parcă pentru a dovedi cele spuse își scoase din buzunarul paltonului o batistă enormă.

— Mie mi se întîmplă foarte rar să răcesc, am noroc în privința asta, îl asigurai eu.

— Ba eu, unul, răcesc foarte des, dar nu mă ține mult, spuse el.

— Cum așa? Iei bomboane de mentă sau faci vreun tratament special?

— Nu, protestă omul, cu o undă de indignare în glas. Am eu un leac personal împotriva răcelii, și nu numai împotriva ei...

— Zău? Eu, unul, cînd se-ntîmplă să răcesc, las să-mi treacă răceala de la sine.

— Foarte rău faci, omule, răcelile dau tot felul de complicații periculoase...

— Da, și eu cred că răceala e începutul unor boli...



— Dacă vrei să știi, frigul face mai mult rău decît microbii, rosti el cu emfază.

Citisem parcă undeva că răcelile sînt provocate de microbi, dar nu eram sigur, așa că nu l-am mai contrazis, mai ales că omul se purtase atît de drăguț cu mine, luîndu-mă în mașina lui, din proprie inițiativă!

— Da, urmă el, trebuie c-am răcit pe undeva, fiindcă ieri dimineață m-am trezit cu o troacnă grozavă. Nasul mi-era înfundat, capul mă durea ca o măsea stricată și tot trupul mi-era străbătut de junghiuri. Am eu, însă, leacul meu împotriva răcelii.

Și, suflîndu-și cu putere nasul în batistă, adăugă:

— Auzi cum sună? Nu mai e chiar așa de astupat. Vechiul leac și-a și făcut efectul.

— Da, trebuie că-i un leac foarte bun, dacă vindecă o răceală în douăzeci și patru de ore, am răspuns eu politicos.

— E ăl mai bun leac. Ieri după-amiază i-am zis patronului: am răcit groaznic, șefule, vreau să plec mai devreme acasă, ca să mă ung cu untură de balenă.

— Cu untură de balenă? exclamai eu.

— Da, cu untură de balenă, întări el, încîntat de uimirea mea. Ei bine, aseară am pus-o pe nevastă-mea să-mi facă o frecție cu untura aia, apoi am îmbrăcat un tricou și niște izmene lungi de lînă și m-am băgat în pat. Se-nțelege c-am nădușit toată noaptea, de căldură. Totul e să scoți frigul din tine, cu ajutorul căldurii.

Și omul își vîrî batista la loc în buzunar.

— Aha, va să zică asta e: căldura scoate frigul, am zis eu, cu îndoială în glas.

— Da, chiar așa: căldura scoate frigul.

— Da, înțeleg, căldura contra frigului.

M-am uitat pieziș la el pe întuneric. Părea absorbit de volan. Ploaia împroșca parbrizul, strecurîndu-se pe sub geam. Mașina derapa mereu pe șoseaua noroioasă, plină de gropi.

„Ciudată pasăre", îmi spuneam.

— Unii oameni au obiceiul să ia cîte o aspirină și să bea zeamă de lămîie înainte de a se duce la culcare, am zis ca să întrețin conversația.

— Aspirinele nu ajută la nimic, spuse el cu dispreț. Nici băuturile alea cărora li se face atîta reclamă la radio nu-s bune la nimic. Căldura e ăl mai bun leac. Trebuie să scoți frigul din oase cu ajutorul căldurii, iar untura de balenă are tocmai această însușire, bagă căldura în tine.

— E chiar untură de balenă? am întrebat eu, amuzat și nedumerit totodată.

— Ei, o mai amestec eu cu eucalipt, cu ulei de măsline și cu niște alifii speciale care au căldură în ele și pe care le știu numai eu. Am lucrat odinioară la o cîrciumă sătească, într-un loc de-i zice Rîpa Ferigii, adăugă el confidențial, fără să-și ridice privirea de pe geamul cabinei dincolo de care se întindea noaptea friguroasă. Venea acolo mereu un tip care era comis-voiajor la una din marile firme pentru exploatarea cauciucului, urmă el. Intr-o seară s-a petrecut ceva nostim de tot. O mulțime de clienți ședeau pe veranda din fața cîrciumii.



Era o noapte călduroasă și-și scoseseră cu toții hainele. Eu ședeam într-un colț și, neavînd ceva mai bun de făcut, trăgeam cu urechea la vorbele individului ăluia. Părea să fie un om tare descurcăreț și atotștiutor. Le vorbea despre cîte-n lună și-n stele, despre viitorul cauciucului, despre situația internațională, despre cursele de cai și despre cîte și mai cîte. Se lăuda că știe tot dar altminteri era un om de treabă, măcar că vorbea la pereți. Deodată s-a cam răcorit vremea și am băgat de seamă că toți, afară de tipul ăla, și-au pus hainele pe ei. Flăcăul ăsta o să răcească, mi-am zis eu în sinea mea.

— Și a răcit? îl întrerupsei eu.

— Te cred. A doua zi dimineață am băgat de seamă că n-a coborît la gustare. M-am dus, așadar, în camera lui și-am bătut în ușă. „Intră" — îmi zice. Intru eu în cameră, și numai ce fac un pas că-l și văd întins în pat, și gemînd, și dîrdîind, și nădușind, ceva de speriat! „Ce-i cu dumneata?" îl întreb. „Nu știu, dar mă simt tare prost" — îmi răspunde el. „De ce nu ți-ai pus și dumneata haina aseară, cînd s-a răcorit? Ții minte c-ai rămas în cămașă?" îl întreb eu. „Da, parcă țin minte, am rămas în cămașă, așa-i". „Păi tocmai asta-i buba, dar nu-i nimic, te vindec eu repede" — i-am zis. Și-am coborît în fugă scările și m-am dus să-mi iau borcanul cu untură de balenă.

— Și l-ai vindecat?

— L-am frecat pînă s-a făcut roșu ca racul; cînd am isprăvit, omul începuse să se simtă mai bine, dar eu eram sleit de puteri. „N-ai niște izmene lungi?" l-am întrebat. „N-am",

zice el, așa că a trebuit să-i dau eu cu împrumut o pereche de izmene de-ale mele. L-am mai întrebat dacă dorește să mănînce ceva. „Nu mi-e foame", mi-a răspuns el. „Trebuie musai să mănînci", am stăruit eu, și i-am adus o farfurie cu ouă și șuncă. Ei bine, individul a mîncat și pe urmă a nădușit și mai vîrtos, ca un porc, nu alta, și peste două zile s-a dat jos din pat sănătos tun.

„Omul ăsta e cam scrîntit la cap", mi-am spus.

— O dată, urmă el, l-am vindecat pe unul de pneumonie, tot cu ajutorul căldurii; e ăl mai bun leac.

— Nici vorbă, am răspuns, abia stăpînindu-mă să nu rîd.

— Da, da, replică el foarte mîndru, tipul ăla trăsese la hanul unde lucram eu. Intr-o dimineață s-a trezit răcit cobză; avea temperatură mare și dureri în tot corpul. L-am întins pe pat, i-am făcut o frecție cu untura aia și i-am dat o pereche de izmene lungi. De mîncat nu voia nici ăsta să mănînce, dar eu i-am trimis o tavă plină cu gustări, ca să le aibă la îndemînă: eu, unul, cred că-i bine să mănînci cînd ai fierbințeli.

— Și individul s-a făcut bine?

— Te cred: peste două zile s-a putut duce din nou la serviciu!

— Ești sigur că avusese pneumonie?

— Pneumonie sadea a fost. I-am descris simptomele nu unui singur doctor, ci mai multora, și toți mi-au spus că a fost pneumonie; însă nu le-a venit să creadă că l-am vindecat cu tratamentul ăla.

„Nici nu-i de mirare că n-au crezut", îmi spuneam eu. Mă încălzisem între timp și mă simțeam ispitit să-l descos, ca să aflu mai multe despre dînsul.

— Ai urmat vreo școală sanitară, de prim-ajutor? îl întrebai eu.

— Școală nu, dar practică am făcut destulă: am fost antrenor de fotbal timp de peste zece ani, la diferite echipe. Mă pricep să pun la loc un cartilagiu, să repar o gleznă scrîntită sau un genunchi julit și să fac un masaj cînd vreun jucător e scos de pe teren cotonogit. De fapt, sînt maseur de meserie.

— Cred că e o meserie tare plăcută.

— Ba bine că nu, îmi place la nebunie!

— Trebuia să te fi făcut doctor, i-am zis, și-am văzut că-mi aruncă o privire piezișă, ca și cum m-ar fi bănuit că-l iau peste picior.

— E frumoasă și meseria de doctor, oftă el, renunțînd pesemne să-mi atribuie vreo intenție batjocoritoare. Un doctor are prilejul să-i vindece pe bolnavi cu tratamentul pe care-l socoate potrivit, ba chiar cu o operație la nevoie. E frumos să-i tămăduiești pe bolnavi și pe răniți. Din păcate, nu-ți dai seama de asta cînd ești tînăr, ci abia mai tîrziu. In orice caz, eu tot n-aș fi avut mijloace ca să-nvăț medicina.

— Păcat, exclamai eu, pe un ton foarte grav, impresionat de patetica lui mărturisire.

— Ce-i mai ciudat e că oamenii se tem atîta de durere și de sînge, urmă el. Ii apucă groaza în fața unui accident și nu știu ce să facă pînă

la sosirea doctorului. Eu, unul, port totdeauna cu mine lădița de prim-ajutor, și bineînțeles borcanul cu untură. Le țin sub bancheta din spate.

Abia rostise vorbele astea, că zărirăm, în lumina palidă a farurilor, silueta unei femei biciuite de ploaie. Opri mașina cu frîna de mînă și coborî repede, iar eu dădui să-l urmez, dar mă lăsai păgubaș, văzînd că nu pot deschide portiera de lîngă mine.

— Nu mă lăsați, îmi moare soțul! se milogea femeia, cu glas isteric. Dumnezeu să vă binecuvînteze! Mașina noastră a derapat și s-a răsturnat acum vreun ceas, și de-atunci soțul meu zace în nesimțire!

Am izbutit în cele din urmă să deschid portiera și, lăsînd scoarța pe banchetă, am alergat prin ploaie spre șanțul de la marginea șoselei, unde zăcea un automobil vechi și paradit. Amicul meu stătea aplecat asupra unei mogîldețe alături de care se zbuciuma femeia aceea. Părea să fie nevastă de fermier, nu prea tînără; era îmbrăcată într-un pardesiu ud leoarcă și tremura toată, scoțînd cîte-un țipăt isteric. Mîinile și fața-i erau mînjite cu sînge, dar nu părea să fie rănită.

Am îngenuncheat lîngă șofer, care-l cerceta pe rănit la lumina unei lanterne. Rănitul zăcea într-o băltoacă de sînge amestecat cu noroi; femeia îi vîrîse sub cap o jachetă de-a ei. Deși în nesimțire, omul gemea stins și tremura spasmodic. Ce mai, era într-un hal făr-de hal. Personal, nu prea mă pricep să dau o mînă de ajutor răniților, așa că l-am admirat cu atît mai



mult pe vlăjganul acela care-l examina temeinic pe rănit, luîndu-i pulsul, ascultîndu-i inima și pipăindu-l din cap pînă-n picioare. Părea foarte sigur de el.

— Du-te, te rog, după doctor, îl implora femeia, strigînd prin ploaie.

Vlăjganul ridică privirile spre ea și-i spuse, pe un ton răstit:

— Dumneata să taci! Du-te și așteaptă în mașina mea. Omul acesta a pierdut o grămadă de sînge și are nevoie de îngrijire urgentă.

M-am ridicat și-am luat-o de braț pe femeie, împingînd-o spre mașină, fără să mă sinchisesc de țipetele ei.

— O să-i aducem un doctor de îndată ce-o să putem, încercai eu s-o liniștesc, dar femeia se smulse din strînsoarea mea și se repezi înapoi țipînd.

— Nu-l clinti din loc, cred că i s-a rupt șira spinării!

Vlăjganul o apucă zdravăn și o duse pînă la mașină, spunîndu-i:

— Nu i s-a rupt șira, cucoană, dă-mi voie să știu mai bine decît dumneata. Dar trebuie să-i dau un prim ajutor înainte de a-l putea transporta la un doctor. Dumneata ai să stai în față, cu noi, iar pe soțul dumitale o să-l punem în spatele mașinii, uite-acuși.

Femeia se supuse, plîngînd.

— N-ar fi mai bine să-l ducem de-a dreptul la un doctor?! îl întrebai eu pe vlăjgan.

— Ar muri pînă am ajunge acolo. Pierde sînge mereu, cu nemiluita. Are o rană cît toate zilele în șoldul drept și și-a fracturat și picio-

rul, de la șold în jos. Noroc că la cap nu-i rănit serios. Trebuie să opresc hemoragia și să-i fac o frecție fierbinte, altfel se curăță.

Uitasem în clipa aceea de discuția noastră din mașină; în fața ochilor mi-a apărut deodată imaginea unor mîini vînjoase frecîndu-l pe bietul rănit cu untură de balenă.

— Ești sigur?

— Te cred că-s sigur.

N-apucai să mai spun ceva, că mă și trase de mînă spre mogîldeața aceea însîngerată.

— Știi să conduci o mașină? Omul e încă în viață.

— Știu să conduc, i-am răspuns, dar nu o rablă ca asta...

— Greșești, e o mașină foarte bună. Ascultă-acum, hai să-l ducem în mașină. Dumneata ai să conduci, iar eu am să-ncep tratamentul. Putem ajunge în oraș în mai puțin de-o jumătate de oră. Sînt șanse să-l salvez. Hai, apucă-l de subsuori.

L-am ascultat. Vlăjganul alergă spre mașină, deschise portiera din spate, luă de-acolo bagajul meu și-l așeză pe bancheta din față. După aceea l-am transportat amîndoi pe rănit în mașină și l-am întins pe bancheta din spate. Aplecîndu-mă, am zărit sub canapea o lădiță și-un borcan. O fi untura de balenă, mi-am spus, scuturat de-un fior.

Printr-o minune, motorul funcționa încă. Am întors cu mare greutate mașina, gîndindu-mă cu îngrijorare la tratamentul pe care nenorocitul acela putea să-l primească din partea însoțitorului meu. Femeia se liniștise între timp și



ședea țeapănă, ca în transă. La volan, conducînd mașina înapoi spre orășel, mă treceau nădușelile. Grija de a ține mașina pe șoseaua lunecoasă mi-a ocupat întreaga atenție, pînă-n clipa cînd am auzit un geamăt; întorcînd repede capul, am văzut că vlăjganul îi scosese rănitului pantalonii și izmenele și-i aplica acum un bandaj, la lumina lanternei. Femeia nu avea, pare-se, tăria de a privi la cele ce se petreceau în spatele mașinii. Deodată mă apucă de braț și-mi spuse:

— Mai repede, pentru numele lui Dumnezeu!

— Da, dă-i bătaie, mă zori și vlăjganul, merge și cu douăzeci și cinci pe oră.

Peste cîteva clipe am mai auzit un geamăt și un fel de gîlgîit. „Pesemne că i-a dat puțin rachiu", mi-am zis.

Gemetele începură să se întețească, se vede treaba că vlăjganul continua să-l bandajeze pe rănit. După un cot al drumului am zărit în față, departe, luminile estompate ale orășelului. Am mai aruncat o privire fugară în spatele mașinii și, pe onoarea mea că nu mint, am văzut cum vlăjganul freca picioarele și fesele rănitului cu untură de balenă, ocolind locurile bandajate.

— Aruncă-mi scoarța aceea, îmi strigă el deodată. Vezi că mai ai una sub dumneata, aruncă-mi-o și pe aia!

M-am conformat cu oarecare greutate. Ajungînd la periferia orășelului m-am uitat din nou peste umăr. Găliganul înfășurase una din scoarțe în jurul șoldurilor și picioarelor rănitului. Îi scosese îmbrăcămintea udă, și-l învelise

cu cealaltă scoarță și cu pardesiul lui, după ce îi frecase desigur pieptul și brațele cu untura de balenă. În clipa cînd am întors capul, tocmai îi dădea bolnavului o nouă porție de rachiu și îi freca mîinile cu putere.

Deodată femeia îmi arătă cu degetul spre o casă: era locuința doctorului, așa că am oprit mașina.

— Du-te și anunță-l pe doctor, cucoană, îi spuse el.

Femeia coborî numaidecît și se îndreptă să sune la ușa casei. Eu și vlăjganul l-am transportat pe rănit din mașină, subsemnatului revenindu-i din nou partea cea mai grea, dar mai puțin vătămată din trupul respectivului. Doctorul ne ieși în întîmpinare și ne conduse în cabinetul său, unde am depus bolnavul pe o masă înaltă. Soția accidentatului izbucni într-un plîns isteric, dar o altă femeie își făcu tocmai atunci apariția și încercă s-o liniștească.

Doctorul ne rugă pe toți să ieșim afară. Am băgat de seamă că vlăjganul, care era încă în cămașă, tremura de frig și avea pete de sînge peste tot. Am așteptat în tăcere destul de multă vreme, pînă cînd doctorul a ieșit din cabinet. Femeia se repezi spre el:

— Cum îi este, domnule doctor? O să se facă bine?

— Da, cred că se vindecă, răspunse medicul. E foarte grav rănit, dar mai mult ca sigur că se face bine. Nu știu cine i-a oprit hemoragia și i-a scos hainele ude, însă știu că omul acela ți-a salvat soțul de la moarte.



Femeia îi aruncă vlăjganului, printre lacrimi, o privire plină de recunoștință, dar n-apucă să deschidă gura, că tînărul îmi și făcuse semn să plecăm. Abia cînd am ajuns în mașină, mi se adresă:

— Ei, ce zici de asta? Va să zică i-am salvat viața! O spune chiar doctorul. Am știut eu din clipa cînd am oprit hemoragia că omul e salvat dacă reușesc să-i scot frigul din oase cu ajutorul căldurii.

Ce era să-i răspund? Am tăcut.

Peste cîteva clipe, după ce-a oprit mașina, a adăugat:

— O să intru cîteva minute la han ca să-mi iau haine uscate, pe urmă ne continuăm drumul. Probabil c-o să m-aleg eu însumi cu o răceală de pe urma poveștii ăsteia, dar îi vin eu iute de hac cu untura mea de balenă...

Multă vreme n-am mai scos o vorbă, nici eu, nici el.

Cufundat în gîndurile mele, am tresărit auzindu-i deodată glasul prin larma motorului:

— Valea lui Benson vine-acum, nu-i așa?

— Da, i-am răspuns eu, acuși-acuși o să-i vezi luminile.

Mă lăsă chiar în fața „Stejarului regesc". După ce-am coborît, s-a întors spre bancheta din spate și, apucîndu-mi bocceaua, mi-o trecu prin portiera deschisă. Am luat bocceaua din mîinile lui și, pînă să găsesc cuvintele cele mai potrivite pentru a-i mulțumi, vlăjganul îmi întinse borcanul cu untură, spunîndu-mi:

— Ia și asta, s-ar putea să fi răcit. Freacă-ți bine trupul înainte de culcare. Numai cu căldură se scoate frigul din oase.

Și, spunînd acestea, apăsă pe accelerator și dispăru cu hodoroaga lui.

A doua zi am dăruit borcanul cu untură campionului de ciclism Alan Green.

Nu trecu mult și acesta îmi declară că era cea mai bună alifie pe care-o folosise vreodată. Dar după ce goli borcanul, ciclistul nu fu în stare să găsească nicăieri un farmacist capabil să-i prepare ceva asemănător...

## TRANSPORTUL DE TRAVERSE

Zvonurile privitoare la un nou loc de muncă se răspîndeau în Valea lui Benson cu iuțeala cu care s-ar fi împrăștiat vestea descoperirii unei mine de aur. Podul de cale ferată de peste rîul Maldon urma să fie reparat. Șomerii nutreau acum speranța că, măcar în Valea lui Benson, criza economică va lua sfîrșit. Dar se înșelau amarnic. Dintre cei cincizeci de oameni angajați la noua lucrare, numai șase erau localnici ; ceilalți fuseseră aduși tocmai din Melbourne, ca specialiști în lucrări publice.

De fapt, construcția unui pod nou ar fi revenit mult mai ieftin și ar fi luat mai puțin timp decît reparațiile întreprinse de Departamentul căilor ferate.

Pînă și cei angajați pentru lucrare recunoșteau că nu prea se omorau cu munca. Nici măcar bruftuielile și înjurăturile lui Harry Hogan, poreclit „Chiorul“ — un supraveghetor deosebit de sever — nu erau în stare să-i convingă pe lucrători să se spetească pentru o leafă atît de derizorie : două lire și doisprezece șilingi la chenzină. E drept că cei șase localnici, printre care mă număram și eu, căpătam cîte patru lire pe săptămînă ; cum însă la încheierea lucrării ne aștepta din nou șomajul, munceam și mai

încet decît colegii noştri din Melbourne, ceea ce era o performanţă...

Nu că am fi dat înapoi de la o muncă grea. Eram doar nişte victime ale împrejurărilor. Sau mai degrabă Harry „Chiorul“ era...

Rîul Maldon formează, prin îndiguire, un rezervor natural al statului Victoria — regiune în care cad ploi abundente, capabile să menţină apele din acest rezervor la un nivel înalt, aproape tot anul. Podul era un fel de relicvă nenorocită a celor dintîi linii de cale ferată ce-şi croiseră drum, ca nişte viermi, afară din Melbourne, pe la 1850.

Fără îndoială că podul fusese o construcţie falnică în zilele acelea, cînd două trenuri, unul de pasageri şi altul de mărfuri, hodorogeau la vale pe dealul unde e amplasată gara Maldon, coborînd spre pod, dincolo de care veneau un alt suiş abrupt şi un alt coborîş, în pantă uşoară, printr-o trecătoare tăiată în munţi ; dincolo de această trecătoare, străjuită de aşa-numitul Cot al Diavolului, se află gara Văii lui Benson.

De cînd mă ştiu, eram deprins să văd cum se tîrăsc trenurile pe podul acela scîrţîitor şi plîngăreţ care, potrivit temerilor întemeiate împărtăşite deopotrivă de călători şi de fochiştii şi conductorii trenurilor, se putea nărui dintr-o clipă într-alta. Drept care, inspectorii de la căile ferate hotărîseră să repare podul. Piloţii de lemn, ciuruiţi de carii, urmau să fie consolidaţi cu grinzi de oţel, iar pe pod şi la marginile lui trebuiau aşezate traverse noi.



Nimeni nu putea fi învinuit de organizarea vreunui sabotaj : ritmul lent al muncii decurgea firesc din înseşi condiţiile de lucru. Pe lîngă lenevia cronică de care sufereau toţi lucrătorii angajaţi de stat — afară de supraveghetor, fireşte — erau folosite o sumedenie de trucuri şi procedee variate pentru a tărăgăna lucrarea.

Cu un sfert de ceas înainte de pauza de prînz lăsam jos uneltele de care ne rezemasem pîn-atunci şi porneam agale spre capătul podului. După ce mîncam cîte un sandviş şi beam cîte un ceai rece, ne întorceam, în acelaşi ritm, la locul de muncă — furînd din nou cîte puţin din timpul stabilit de inspectorii feroviari.

Dar cea mai eficace sursă de tărăgănare ni s-a dezvăluit abia cînd am descoperit că cele două platforme aşezate la ambele capete ale podului nu ne puteau adăposti pe toţi, cînd vreun tren trecea podul. Aşadar, cu vreo jumătate de ceas înainte de sosirea respectivului tren, cincizeci de oameni începeau un lung pohod spre un capăt sau celălalt al podului, fiecare îndreptîndu-se spre capătul cel mai depărtat de locul său de muncă.

Cînd înjurăturile şi ameninţările se dovediră a nu-i folosi la nimic, Harry „Chiorul“ făcu rost de materiale anume comandate din capitală şi amenajă mai multe platforme, atîrnate chiar sub pod, pe nişte cabluri prinse de şine. Dar şi această măsură dădu greş din clipa cînd unul dintre noi, un fruntaş sindical plin de obidă, elaboră tactica „crizei de traverse“. Traversele erau aduse cu un vagonet tocmai de la gara Maldon, cale de vreo trei mile ; cîte o duzină

de traverse deodată, sau și mai puține, pe cît posibil.

O veche zicală spune că o povestire e mult mai hazlie cînd îi cunoști personajele. Iată de ce se cuvine să facem cunoștință cu doi cetățeni vrednici : Freddie Brandigan, poreclit „Omul fără-nghițitoare", și Sparko Sparks, zis „Limbă spurcată". Acesta din urmă își dobîndise porecla — și, o dată cu ea, faima — încă din adolescență ; înjurăturile nu erau pentru el un viciu, ci o artă. Era o plăcere să-l auzi înjurînd : ai fi zis că-i o poezie. Sparko nu se mulțumea să-și presare înjurăturile printre cuvinte : le strecura chiar în mijlocul cîte unui cuvînt. Una dintre cele mai simple formule pe care le folosea era următoarea : „Nu-s mof — mînca-te-ar ciorile — turos". Se spunea că odată o călugăriță îl auzise înjurînd, prin fereastra mănăstirii, și luase înjurăturile lui drept un imn religios de o mare frumusețe, ceea ce socoteau și toți cei care-l cunoșteau pe Sparko. In treacăt fie spus, numele de Sparko era tot o poreclă, primită înainte de a fi învățat să înjure, adică în frageda pruncie.

Freddie Brandigan, „Omul fără-nghițitoare" își cîștigase această poreclă din pricina conformației speciale a gîtlejului său, căruia îi lipsea înghițitoarea sau epiglota, sau cum i-o mai fi zicînd acelui flecușteț menit să încetinească procesul de absorbție a berei. Freddie era în stare să dea pe gît cîte douăsprezece halbe de bere pe minut. Cîștigase o mulțime de pariuri pe chestia asta, întrucît nu toți erau dispuși să creadă în capacitatea lui de ingurgitare. Eu



personal nu l-am văzut niciodată bînd cîte o duzină de halbe pe minut, dar o dată l-am văzut dînd de dușcă șapte halbe într-o jumătate de minut, fără să amețească — atîta doar, că stomacul i s-a pus în grevă, iar el s-a dus să-l deșerte în șanțul din fața cîrciumii, silindu-ne pe noi, ăștilalți, să plătim agentului comercial, care pariase contra, ultimele trei lire ce ne mai rămăseseră.

Freddie putea, de asemenea, să înghită cîte unsprezece înghețate pe minut — înghețate dintr-alea mici, care se vînd în cornete și costă un *penny* bucata. L-am văzut cu ochii mei, într-o seară. Patru dintre noi ne întorsesem tocmai de la muncă — lucram pe atunci la ambalatul merelor — și aveam ceva bani în buzunare, în orice caz mai mulți bani decît minte ; ședeam noi așa pe caldarîm, în fața cîrciumii, și ne dedam distracției noastre preferate — adică beam bere și ne turnam minciuni unii altora — cînd, deodată, ne-am pomenit cu Freddie în fața noastră. Don Watson, care stătea de caraulă pe-afară și, ca să-și mai treacă vremea, bea împreună cu noi, fiind în același timp cu ochii la pîndă pentru depistarea indivizilor suspecți ce-ar fi putut tulbura tihna bețivanilor dinlăuntrul localului, ieși în întîmpinarea lui Freddie.

— E „Omul fără-nghițitoare", zise cineva.

Freddie se alătură, așadar, cetei noastre, iar Tuciuriul avu atunci o idee năstrușnică.

— Pun rămășag pe două lire că Freddie e-n stare s-nghită o duzină de înghețate mai iute decît cîinele părintelui Bailey, spuse el.

Rămășagul fu încheiat numaidecît, stîrnind o neobișnuită animație, mai vie decît aceea care precede un campionat sportiv. Dacă exista pe lume vreo făptură capabilă să înghită înghețate mai repede decît Freddie, apoi tocmai prepelicarul părintelui Bailey era aceasta. Din întîmplare, cîinele se afla chiar în clipa aceea pe aproape: stătea în automobilul pastorului, la capătul străzii, așteptînd ca stăpînu-său să se întoarcă de la cinematograful pe care-l frecventa cu regularitate, o dată pe săptămînă.

Cineva dintre noi se îndreptă spre automobil și reuși în cele din urmă să pună mîna pe cîine, care fu cît pe ce să-i sfîșie brațul, crezînd pesemne că era al unui hoț de automobile. Un altul merse la ghereta din colț și cumpără două duzini de cornete cu înghețate, pe care le aduse pe o tavă. La vederea înghețatelor, cîinele începu să facă bale la gură și s-ar fi repezit asupra tăvii dacă nu l-ar fi apucat cineva de zgardă.

In pariurile ce se încheiară, Freddie era favoritul celor mai mulți. Puse și el la bătaie două lire, pariind pe sine însuși, ceea ce vădea o încredere deplină în propriile-i forțe, căci altminteri Freddie nu ți-ar fi pus rămășag nici măcar pe răsăritul soarelui, atîta era de calic. Ridică, însă, o condiție: înghețatele să fie scoase din cornete, acestea fiind prea uscate ca să le poată înghiți repede. Toți cei de față încheiară pariuri. Numai cîinele se abținu; se vede că pariurile erau incompatibile cu religia lui.



Marea competiție începu în cele din urmă; Tuciuriul ținea cîinele de zgardă la un capăt al tăvii, iar Freddie stătea în patru labe la celălalt capăt. Don Watson azvîrli prepelicarului o înghețată, iar Freddie se servi singur, înghițind-o fără nici un zgomot, spre deosebire de cîine, care hăpăi. In lumina chioară a felinarului din colț, îl vedeam pe cîine prinzînd înghețatele în aer, și pe Freddie smulgîndu-le una după alta de pe tavă și azvîrlindu-le în gură. Jalnică priveliște!

Omul și animalul erau la egalitate, șase la șase, dar în curînd Freddie dobîndi un ușor avans: zece la nouă pentru el. Peste cîteva secunde cîinele înșfăca cea de-a unsprezecea înghețată, iar Freddie o dădea pe gît pe cea de-a douăsprezecea.

In vreme ce noi, ațîțați, făceam socotelile, campionul se învineți deodată la față și se retrase în colțul străzii ca să vomite; ai fi zis că-și varsă și mațele, nu numai înghețatele.

...Așadar, aceștia sînt cei doi protagoniști ai povestirii noastre. Cu toate că păreau să se urască unul pe celălalt, erau, nu se știe din ce pricină tainică, de nedespărțit. Sparko obișnuia să vorbească despre amicul său Freddie cam în felul acesta:

— Dacă mumă-sa, cotoroanța, l-ar fi scos cu o înghițitoare, nu l-ar fi lăsat să tră — dumnezeii mă-si — iască, ci l-ar fi strîns de gît.

Se chema că-i face un compliment... Cît despre Freddie, singurul compliment pe care i-l făcea lui Sparko era următorul:

— Noroc de tine că înjuri atîta, că dacă ai înjura mai puțin, n-ai mai avea ce spune...

Ei bine, dintre toți leneșii care lucrau la reparația podului, Sparko și Freddie erau cei mai delăsători. Se prea poate să nu fi nutrit nici o prejudecată congenitală împotriva muncii, dar după atîția ani de șomaj ajunseseră să stăpînească o tehnică perfectă a chiulului, mai dihai decît aceea a unui misit de bursă.

După cum spuneam, într-o dimineață, îndată după pauza pentru fumat, am aranjat să rămînem fără traverse. Harry „Chiorul" începu să înjure aproape la fel de grozav ca și Sparko, însă mult mai amenințător. Ieșindu-și din fire, se întoarse cu fața spre Sparko și Freddie, care se nimeriseră în preajma lui și care tîndăleau bineînțeles, ca și cum s-ar fi bucurat de o binemeritată odihnă.

— Ascultați, bă, pui de lele, răcni „Chiorul" îndesîndu-se în ei ca un boxer orbit de furie, n-ați mișcat un deget de cînd ați venit aici. Vă-nvăț eu să mai trageți chiulul, măgarilor!

— Nu tragem nici un chiul, îi răspunse, cît se poate de calm, Sparko. Așa lucrăm noi de-o — mama mă-si — bicei...

— Nu zău?! Zbieră Harry „Chiorul". Ei bine, îți ordon, ție și tîmpitului de lîngă tine, să vă duceți la Maldon și să aduceți încoace o încărcătură de traverse.

Sparko și Freddie se retraseră la capătul răsăritean al podului, puseră vagonetul pe linie și porniră încetișor cu el la deal, spre Maldon.



— Să fiți înapoi într-o oră, altminteri vă sucesc gîtul la amîndoi! le strigă supraveghetorul.

Cînd acesta se întoarse printre noi, aruncînd priviri disperate în jur ca să ne găsească ceva de lucru, ne-am silit din răsputeri să nu zîmbim. Știam noi bine că ăia doi n-aveau să se-ntoarcă înainte de prînz, în ciuda amenințărilor „Chiorului".

Și chiar așa a și fost. Veni și ora unu după-amiază, dar cei doi tot nu se arătau. În vreme ce „Chiorul" jura să se răzbune cumplit pe „trîntorii ageamii", noi ne prefăceam că lucrăm. Pe la orele două, supraveghetorul era literalmente în stare să comită o crimă. Pe la orele trei, porni cu pași apăsați spre capătul podului, hotărît să ajungă la gara Maldon și să săvîrșească un dublu asasinat. N-apucase să facă însă nici douăzeci de pași pe pod, cînd cineva strigă:

— Păzea!

Toți, inclusiv Harry „Chiorul", se repeziră spre platforma cea mai apropiată sau săriră pe platformele improvizate sub pod; cîțiva, mai prevăzători din fire, apucară să scoată de pe șine cazmalele, tîrnăcoapele și hîrlețele noastre, aruncîndu-le în șanțul de pe mal.

Din creștetul dealului cobora, cu vreo cinci sute de mile pe oră, un vagonet încărcat vîrf cu traverse, deasupra cărora stăteau cocoțați Freddie și Sparko — mai bine-zis două pete pestrițe, care semănau cu ei, căci n-am stat nici eu să mă uit, fiind grăbit ca și ceilalți să mă pun la adăpost.

Cu vehiculul acela se puteau transporta la vale, în mod normal, vreo douăzeci de traverse, dar Sparko și Freddie stăteau cocoțați pe cel puțin optzeci. Cînd vagonetul a zburat pe lîngă mine ca un proiectil, am auzit, prin huruitul roților și geamătul podului, un fel de piuit: fără îndoială că Freddie și Sparko zbierau ca din gură de șarpe.

Am aflat mai tîrziu că nefericiții ajunseseră la stația Maldon în bune condiții, mergînd cît mai încet cu putință, dar o dată ajunși acolo îi apucase o sete grozavă, ceea ce nu era de loc neobișnuit pentru ei. Intîmplarea făcea că singurul local din emisfera sudică, al cărei patron mai era dispus să le dea de băut pe veresie lui Freddie și Sparko, se afla taman în tîrgușorul Maldon. Firește că ei nu făcuseră nimic ca să merite acest credit; patronul crîșmei, un anume Lynch, ar fi dat pe datorie oricui, făcîndu-și socoteala că, întrucît muncitorii și fermierii din regiune erau săraci lipiți, putea face așa fel încît să se asigure că puținii lor bani erau cheltuiți în localul său. Lynch avea în cîrciuma lui o tablă mare de ardezie, pe care clienții își puteau citi, într-un lung pomelnic, suma datorată de fiecare.

Către acest onorabil locaș se îndreptară, așadar, cu mare grabă, Freddie și Sparko. Freddie îi înveseli pe fermierii prezenți, înghițind trei halbe în numai unsprezece secunde. Cît despre Sparko, dădu un recital de înjurături, spre delectarea tuturor celor de față, cu excepția nevestei lui Lynch, care era o femeie foarte bisericoasă din fire; nedorind însă să se pună rău cu doi mușterii atît de prețioși, își astupă urechile cu vată și se retrase în bucătărie, ca să-i pregătească soțului ei mîncarea.

După ce jucară patru partide de pocher și trei de „săgeți" cu diferiți localnici și după ce băură cîte șapte halbe pe stomacul gol, înjurîndu-se unul pe celălalt tot timpul, cei doi amici își amintiră de Harry „Chiorul" și de firea lui aprigă. Trecuse de două după-amiază.

— Am face mai bine să ne gîndim la traversele alea afurisite, îi șopti Sparko tovarășului său.

— Ba mai bine să bem înc-o halbă, zise Freddie, dînd de dușcă o halbă cu iuțeala fulgerului.

După ce băură alte trei halbe „pentru drum", Lynch le spuse c-ar fi timpul să-și aducă aminte de patronii lor — socotind pesemne că erau niște salariați în lege.

— Și băgați bine de seamă, adăugă el, vă dau în judecată dacă nu vă-ntoarceți la mine în ziua salariului.

Incurajați de bunele sentimente ale cîrciumarului, Freddie și Sparko făcură apel la ceilalți mușterii să-i ajute la încărcarea traverselor. Toți mușteriii prezenți, afară de cîțiva bătrîni care beau într-un ungher năpădit de muște, se înfățișară de îndată, mînați de o solidaritate vrednică de o cauză mai bună. Sparko și Freddie porniră așadar spre gara Maldon, însoțiți de opt voluntari, pe care-i lăsară bineînțeles să le facă toată treaba, ei înșiși mulțumindu-se să supravegheze. Cu un entuziasm izvorît din beție, ceilalți încărcară vagonetul în doi timpi

și trei mișcări, iar Freddie și Sparko se urcară în creștetul stivei înalte de traverse.

De-acolo, Sparko se adresă astfel cetățenilor din Maldon:

— Fraților, e vai de capu' nostru, mama voastră de pezevenghi care...

Ceilalți nu-l lăsară să sfîrșească, ci împinseră la vale vagonetul, cu același entuziasm.

Vagonetele astea sînt prevăzute de obicei cu cîte un drug de fier, vîrît înapoia uneia dintre roți; drugul poate fi folosit și ca frînă, în cazul în care încărcătura e prea grea sau panta prea înclinată. Ei bine, Sparko luă acest drug în mînă și-l manevră așa fel, încît în curînd vagonetul ajunse la poalele primei coline și urcă pînă-n creștetul ei, cu destulă repeziciune. Dincolo începea coborîșul spre podul unde lucram noi. Deși nu e un povîrniș abrupt ca acela al Everestului, totuși panta e îndeajuns de înclinată, mai ales pentru un vagonet încărcat cu două tone de traverse!

Freddie îl sfătui pe amicul său să pună frîna, dar în ciuda eforturilor eroice ale lui Sparko, drugul de fier îi scăpă din mînă, bălăngănindu-se cu iuțeala unui piston de locomotivă sub presiunea roților. Și astfel, înspăimîntați și neputincioși, cei doi zburau la vale spre pod, cu o repeziciune fantastică.

Abia după ce-au trecut de pod am ieșit din ascunzătorile noastre și-am văzut că vagonetul nu mai era: pierise pe după colina ce străjuia cealaltă parte a podului. Deodată, o stranie priveliște s-a înfățișat ochilor noștri: Harry „Chiorul" izbucnise în plîns și se căina:



— Nu trebuia să-i fi trimis pe nenorociții ăia! Au să moară amîndoi și zău că nu erau băieți răi, sărmanii de ei!

Nu-i lucru plăcut să vezi un bărbat în toată firea plîngînd, mai cu seamă un supraveghetor aspru, ba chiar brutal de felul lui. Cineva încercă să-l ogoiască, spunîndu-i că n-avea nici o vină, dar „Chiorul" nu se lăsa convins.

— La gara din Valea lui Benson linia e blocată, murmură el. Chiar dac-or să treacă de Cotul Diavolului, tot or să fie zdrobiți, sărăcuții de ei!

Și spunînd acestea, începu să suspine amarnic, dar deodată o zbughi, ca noi toți de altfel, căutîndu-și o ascunzătoare, cînd cineva strigă:

— Ia uitați-vă! Se întorc!

Și într-adevăr, ei erau — adică nu atît ei, cît traversele. Cînd vagonetul trecu pe lîngă noi, ca vîntul, am băgat de seamă că Sparko și Freddie nu mai erau. Vagonetul trecu de opt ori podul înainte de a se opri în mijlocul lui. Urmă o dezbatere aprigă, pe tema sorții celor doi amici. După ce-am ajuns la concluzia că așteptaseră ca vagonetul să se oprească undeva, pe sub culmea dealului, și că apoi săriseră, Harry „Chiorul" își birui durerea și începu să amenințe că face moarte de om și ne concediază pe toți.

Între timp, soarele de iarnă pălise învăluit de negura de deasupra colinei. M-am uitat într-acolo și-am văzut, în lumina palidă a amurgului, două siluete ciudate care coborau încet de-a lungul căii ferate — ai fi zis că-s două găini jumulite de-o mînă nepricepută. Cînd s-au mai

apropiat, am văzut că Sparko dădea din mîini, discutînd aprig cu Freddie. Din păcate, erau încă destul de departe, așa că n-am putut desluși vorbele lui, care alcătuiau de bună seamă o culme a artei înjurăturilor, întrecînd tot ceea ce realizase el însuși pînă atunci în acest domeniu. O adevărată expoziție de gală în pavilionul urechilor omenești...

Harry Hogan, zis „Chiorul“, îi întîmpină pe cei doi cu o salvă de sudălmi înfricoșate și-i concedie pe loc. Sparko și Freddie ne povestiră apoi ce se întîmplase. Săriseră într-adevăr din vagonet și se rostogoliseră la vale într-o prăpastie, printre bolovani și cioturi de copaci, dar se aleseseră, ca prin minune, doar cu cîteva zgîrieturi.

Eu, unul, sper că pasagerii trenurilor care trec peste podul Maldon, instalați în compartimentele lor confortabile, vor păstra o clipă de reculegere în amintirea harnicilor și întrepizilor lucrători care au reparat acel pod...

## STRAINUL DIN MELBOURNE

Ședeam cu toții în umbra magaziei de unelte și ne luam masa de prînz, cînd l-am zărit străbătînd poiana de pe celălalt mal al pîrîului. La început nu i-am dat prea multă atenție, decît c-am rîs de el cînd a alunecat pe-o piatră și a intrat pînă la genunchi în apă.

Sparko Sparks, mucalitul grupului nostru, își dădu cu părerea că numai un om ajuns la desperare ar fi în stare să bată așa drumurile și să caute de lucru ca zilier pe plantația de tutun a fraților Delahunty.

Mai mult ca sigur că omul căuta de lucru. În fiece zi trecea cîte cineva peste deal, dinspre șoseaua principală, în speranța c-o să găsească de lucru pe-aici; singura ciudățenie a individului aceluia era că răsărise din pădure și trecea prin gîrlă.

Culesul frunzelor de tutun pe plantația fraților Delahunty nu era o muncă plăcută și nici bine plătită. Primeai cîte zece șilingi pe zi, din care trebuia să-ți plătești singur mîncarea și chiria, și lucrai cîte opt ore în zilele obișnuite, și cîte patru duminica, iar munca era grea, nu glumă: stăteai în genunchi strîngînd plantele în mănunchiuri de cîte două duzini, după ce aveai grijă să afînezi pămîntul cu un soi de

piron de fier, în formă de șurubelniță. Cu toate că înveleai mînerul pironului în cîrpe sau șomoioage, tot ți se bășicau palmele, fiindcă venea în atingere cu partea aceea mai moale, care nu făcea bătături.

Iată de ce ne venea să rîdem cînd se ivea cîte cineva și ne cerea, cu glas rugător, să-l primim între noi.

Frații Delahunty nu erau niște patroni răi, cum ajunseseră mai toți fermierii australieni pe vremea aceea; erau aproape la fel de săraci ca și oamenii pe care-i exploatau. Delahunty-tatăl murise după cincizeci de ani de luptă istovitoare cu un pămînt tiranic, neroditor, cu excepția teraselor de lîngă pîrîu, cultivate acum cu tutun. Lăsase moștenire celor trei feciori ai săi întreaga fermă, inclusiv ipotecile ce-o grevau. Erau niște găligani vînjoși, dar nu moșteniseră nici priceperea gospodărească a tatălui lor, nici rîvna lui în lupta inegală cu ogoarele sterpe. Firește că tot acolo ar fi ajuns, și cu rîvnă și fără rîvnă, deoarece mai toți fermierii, chiar și cei cu pămînturi în valea irigată, erau condamnați la sărăcie. Nu peste multă vreme, ferma căzuse în paragină, acareturile și gardurile se degradaseră, mașinile începuseră să ruginească prin magazii, iar vacile încetaseră să mai dea lapte.

Și-atunci, din desperare, frații Delahunty se învoiseră să cultive tutun pentru un fabricant din Melbourne...

— O să-ți pară rău, amice, rosti Arty MacIntosh, în clipa cînd necunoscutul acela punea piciorul pe mal și-și storcea pantalonii uzi



leoarcă. Să te vîri pîn-la genunchi în apă, ca să ceri de lucru în echipa lui Delahunty! Ce idee!

— Nu-mi dau seama cine-o fi, spuse Anderson zis „Chibrit“, ducîndu-și mîna streașină la ochi. Nu pare-a fi un localnic.

Șomerii din Valea lui Benson știau că nu mai era nevoie de brațe de muncă, așa că nu putea fi vorba decît de încă unul dintre nenumărații vagabonzi care cutreierau țara în căutarea oricărui fel de muncă; își pierdeau însă vremea de pomană adresîndu-se fraților Delahunty, căci aceștia foloseau numai mînă de lucru locală. Pretindeau că o fac din „patriotism“, dar noi eram îndeajuns de cinici pentru a ne da seama că la baza acestui „patriotism“ stătea dorința lor de a evita cheltuielile legate de întreținerea unor lucrători veniți de departe.

În fiece zi străbăteam cîte șapte mile, cu bicicletele, de la oraș pînă la fermă și înapoi. Dimineața mergeam mai mult la deal, iar după-amiaza mergeam mai mult la vale, avînd de urcat numai o milă. Dimineața aveam de obicei vîntul în față și nu știu cum se face, dar tot în față ne bătea și la întoarcere.

După ce ieși din apă, străinul porni pe marginea tarlalei semănate cu tutun și urcă dealul ce ducea spre fermă, a cărei clădire stătea pitulată pe după un șir de copaci prăfuiți, meniți s-o ferească de vînt.

Cît despre noi, am urmat a pălăvrăgi. Nu-mi amintesc precis despre ce anume pălăvrăgeam, mi se pare că despre ciuperca albastră. În fiece dimineață controlam frunzele de tutun, doar-

doar om găsi ciuperca asta vătămătoare, iar la prînz tot despre ea vorbeam. Dacă dădea pacostea asta în plantaţie însemna că trebuia să ne întoarcem din nou în Valea lui Benson, ca să tîndălim pe la colţurile străzilor, cu buzunarele goale şi cu burţile aşijderea.

Deodată, străinul se întoarse din drum şi se apropie de noi cu paşi mari.

— Cauţi de lucru, amice? îl întîmpină Tuciuriul, azvîrlind o coajă de pîine sub combina ruginită din spatele stîlpului de care se rezema.

— Am de lucru cît poftesc, la varniţă, colo, răspunse străinul.

Era un bărbat înalt, îmbrăcat într-o cămaşă sport decolorată şi în nişte pantaloni de doc. Şi cămaşa şi pantalonii erau stropiţi peste tot cu var, afară de partea care intrase în apă. Omul se spălase pe faţă şi pe mîini, dar braţele, ceafa şi părul i-erau pline de var. N-aş putea spune acum cîţi ani avea. Dar pe vremea aceea mi s-a părut că era destul de în vîrstă, poate trecut de patruzeci. Era cam slăbănog, şi blonziu; pe braţe şi pe piept avea fire bălaie. Zbîrciturile din jurul ochilor şi gurii îi aspreau faţa, altminteri veselă, părînd a spune că omul văzuse şi îndurase multe la viaţa lui.

— O să se isprăvească în curînd şi munca asta, zise Tuciuriul. Dacă ciuperca n-o să atace planta, o să strîngem toate frunzele în două-trei săptămîni. Dar ia spune, eu ştiam că moş Alkemaide folosea numai cai la varniţa aia a lui.

— Da, bătrînul e un ticălos, dar pentru mine toţi patronii sînt la fel, dădu răspuns străinul.



— Moş Alkemaide nu-i un om chiar atît de rău, protestă Connors zis Smiorcăilă, ştergîndu-şi nasul cu dosul palmei.

— Eşti o tîrîtură, asta eşti! exclamă Tuciuriul scuipînd cu dispreţ.

— Nu ştiu care-s mai răi, patronii ăi mici, de felul celora pentru care lucrăm noi, sau patronii ăi mari din Melbourne, zise străinul. Ai noştri sînt prea săraci, iar ăilalţi — prea cărpănoşi. Şi cum muncitorul e nevoit să-şi vîndă forţa de muncă patronului care se oferă să-i plătească ăl mai mult, deosebirea nu-i prea mare: nici un patron nu plăteşte mult...

— Asta aşa-i, spuse Tuciuriul, aruncînd restul de ceai din cana lui şi apropiindu-se de străin. Vrei o cană de ceai?

— Am mîncat pe drum. E drept că n-am băut ceai, dar o să-ţi trebuiască dumitale.

— Eu am băut pe săturate, stărui Tuciuriul turnînd în cană ceai dintr-o sticlă veche de limonadă şi întinzîndu-i-o. Ceai rece cu zahăr; şampania muncitorului!

In vreme ce străinul, cocoţat pe o hulubă a combinei, îşi sorbea ceaiul, noi ne uitam la el, curioşi, întrebîndu-ne ce-i căşunase de făcuse aproape o milă pe jos, în pauza lui de prînz, doar ca să stea la taclale cu noi.

Deodată omul se uită la mine şi-mi spuse:

— Pari cam paradit, amice.

— Ce vrei să spui?

— Păi, văd că umbli bandajat ca un adevărat cal de curse.

— A, e-o nimica toată, îi răspunsei şi-ncepui să-i explic că, din pricina soarelui, pielea de la

încheieturile mîinilor se bășică foarte lesne, deoarece e expusă razelor în timp ce cu dreapta mînuiești pironul și cu stînga culegi frunzele.

E ciudat că-mi amintesc remarca lui despre încheieturile mele bandajate, fiindcă, deși omul a mai zăbovit peste o jumătate de ceas printre noi, nu mai țin minte nimic din ce-a mai vorbit și nici cum a ajuns să pomenească de legătura de ziare pe care-o purta în buzunarul de la șold.

— Asta-i o gazetă comunistă, care mi s-a trimis de la Melbourne, spuse el în treacăt, la un moment dat, desfăcînd legătura. Îi zice VOCEA MUNCITORILOR. Costă doar un penny și jumătate.

— Vii din Melbourne, prietene? l-am întrebat cu o curiozitate stîrnită mai degrabă de persoana lui decît de ziarul pe care-l oferea.

— Da, răspunse străinul cu bunăvoință. Am lucrat pînă-acum cîtva timp în detașamentele de șomeri folosite la hidroameliorații și irigații. Mă pregăteam să mă-ntorc în oraș, cînd am auzit că se caută lucrători la varnița lui moș Alkemaide.

— Ești căsătorit, prietene?

— Da, am nevastă și doi copii în Melbourne, îmi răspunse străinul.

— Grea viață pentru-un om căsătorit, să umble prin pustietățile astea...

— Asta cam așa e, încuviință străinul. În oraș nu-i de lucru. Dar eu tot mă-ntorc acasă.

După aceea începu să ne explice pentru ce trebuia neapărat să cumpărăm ziarul acela, dar nu-mi amintesc argumentele lui. Ne dădu cîte



un exemplar mie, Tuciuriului și lui Ernie Lyle, care ne nimerisem mai aproape de el. Ne-am uitat cu atenție la prima pagină, pe cînd ceilalți ne urmăreau din ochi, parcă bănuitori, ca și cum ziarul acela ar fi fost o parte dintr-un complot urzit de străin împotriva lor.

— Nu-i un ziar prost, admise Tuciuriul. L-am mai citit eu cîndva, dar n-am acum bani la mine.

— Păcat că nu-i și Tom Rogers cu noi, zise Arty MacIntosh. Ăla ar cumpăra la sigur un ziar.

— Și Col MacDougall ar cumpăra, nu unul, ci două, fir-ar al dracului! spuse Sparko.

— Eu, unul, nu țin cu comuniștii, își dădu cu părerea Smiorcăilă.

— Păi, tu n-ai fi în stare să deosebești un comunist de-un eschimos, îl repezi Tuciuriul. Și-apoi ești prea cărpănos ca să dai bani pe-o gazetă, fie ea cea mai pe placul tău!

Cum unii dintre noi continuau să discute despre ziar, străinul spuse:

— Dar dacă v-aș dărui un ziar, l-ați citi?

— Nu vrem să ni-l dai pe gratis, răspunse Ernie Lyle. O fi costînd mulți bani tiparitul.

Între timp eu frunzărisem cele opt pagini ale ziarului. Îmi amintesc, foarte vag, de niște articole despre Spania, China și alte asemenea țări depărtate, fără nici o legătură cu lumea mea de atunci. Și mai erau în ziar o seamă de articole despre greve, despre necesitatea luptei pentru mărirea salariilor și pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale șomerilor. Fiece pa-

gină a ziarului protesta parcă împotriva suferințelor din care era alcătuită însăși viața mea.

— Bine, m-am hotărît să cumpăr un ziar, mă pomenii eu spunînd.

Și m-am îndreptat spre colțul întunecos al magaziei, unde-mi strînsesem haina, și-am scos din buzunar ultimii mei bani : un penny și jumătate.

In timp ce străinul îmi mulțumea, se ivi dinspre fermă cel mai tînăr dintre frații Delahunty — Dick, sau măgarul vesel, cum îl poreclise Tuciuriul.

— S-ar părea c-a dat ciuperca albastră-n tutun, zise Dick Delahunty, jovial ca de obicei, în deșarta-i speranță că am lucra mai vîrtos pentru un patron glumeț ca dînsul.

— N-ai putea să vorbești despre altceva ? mîrîi Tuciuriul. Pînă și sandvișurile mele miros a ciuperca aia.

— Cetățeanul ăsta vinde ziare comuniste, spuse Arty MacIntosh, într-adins ca să-l zădărască pe Dick Delahunty, care era, firește, anticomunist. Hai, calcă-ți pe inimă și cumpără un ziar. Ca să-ți ridici nivelul...

— Nu admit ca pe moșia mea să se facă propagandă comunistă, se burzului „măgarul vesel", a cărui jovialitate dispăruse ca prin farmec.

— Nu zău ? mîrîi Tuciuriul. Hei, amice, ia dă-mi și mie un ziar. Ascultă Ernie, împrumută-mi un penny și jumătate pînă-n ziua de salariu.

Ernie Lyle îi dădu banii străinului, care-i întinse Tuciuriului un ziar.



— Ai citit vreodată VOCEA MUNCITORILOR ? îl întrebă străinul pe Delahunty.

— Nu, și nici n-am de gînd să-l citesc.

— Cunoașterea altui punct de vedere n-a făcut rău nimănui, niciodată, stărui străinul. Singura speranță a micilor fermieri este să vină alături de muncitori.

— Ia spune, Tuciuriule, ce gust are ciuperca aia ? întrebă Anderson, ca să schimbe vorba, căci era un om pașnic de felul său.

— Văd că-i aproape unu și jumătate, zise Delahunty. E timpul să vă apucați din nou de treabă.

Străinul se ridică, bîiguind ceva în legătură cu ora tîrzie, apoi îi spuse Tuciuriului :

— Mulțumesc pentru cana cu ceai.

Și plecă.

Ajungînd la gardul de sîrmă, străinul se întoarse cu fața spre noi. Intreaga lui ființă dădea impresia de putere — o forță ce părea să emane dintr-un izvor dinafara lui, din care aș fi putut parcă sorbi și eu...

— Nu uitați să citiți ziarul, ne mai spuse el.

Și pînă ca eu sau Tuciuriul să-i răspundem, Sparko strigă :

— Ăștia nu știu să citească, amice !

Și adăugă, renunțînd la înjurături de dragul celuilalt obicei al său de a folosi cîte un cuvînt lung, greșit pronunțat :

— Sînt *anahoreți !*

Străinul trecu gardul, traversă pîrîul și dispăru în pădurea de pe celălalt mal, fără să mai privească înapoi.

În curînd ne-am reluat lucrul. Mi-am pus cu grijă ziarul în buzunarul hainei și am pornit în urma celorlalți, spre plantația de la poalele dealului.

În pauza scurtă de după-amiază am răsfoit din nou ziarul. Mi se părea că vorbește despre multe lucruri de dincolo de Valea lui Benson, despre orizonturi noi și idei noi. Dar în primul rînd vorbea, parcă, despre străinul acela. Ziarul îmi cristaliza nemulțumirile ce colcăiau în mine de la o vreme.

În drum spre casă, după terminarea lucrului, m-am dat jos de pe bicicletă, tocmai sus, pe creștetul dealului, ca să controlez frîna de mînă înainte de a coborî panta foarte înclinată. Îmbrățișînd cu privirea orășelul îndepărtat, Valea nu mi-a mai apărut verde și frumoasă. Fiece priveliște și fiece sunet păreau să sugereze o existență lipsită de noimă, parcă în marginea vieții.

Valea lui Benson! Va rămîne întotdeauna vatra mea; dar simțeam că nu avea nici un rost să mai rămîn aici, dacă voiam ca viața să nu treacă pe lîngă mine, așa cum trecuse pe lîngă atîția alți oameni, care crescuseră și îmbătrîniseră aici pînă ce pierduseră totul, chiar și dorința de a pleca în altă parte.

Deodată mi-am dat seama că trebuie să plec departe, în lumea cea mare, unde viața era clocotitoare, unde oamenii erau preocupați de lucruri mai frumoase, unde soarele răsărea deasupra unor orașe adevărate, ai căror locuitori înfruntau fără șovăire conflictele vieții și unde se găsea, poate, și o muncă vrednică de un om.



Da, voi pleca în acea lume mare unde puteai să lupți pentru drepturile tale, alături de niște oameni ca străinul din Melbourne.

M-am suit iar pe bicicletă și am pornit-o repede la vale, pe drumul în zigzag. Eram conștient și mîndru de ziarul pe care-l purtam în buzunarul de la șold.

Cînd am ajuns la marginea orășelului, am trecut pe lîngă cunoscutul panou:

LA REVEDERE VALEA LUI BENSON, — UN ORĂȘEL CURAT, UNDE SE FOLOSEȘTE SĂPUNUL REXONA!

M-am pomenit rîzînd, cu părul în vînt și cu fruntea sus, plin de voioșie și îndrăzneală.

CUPRINS

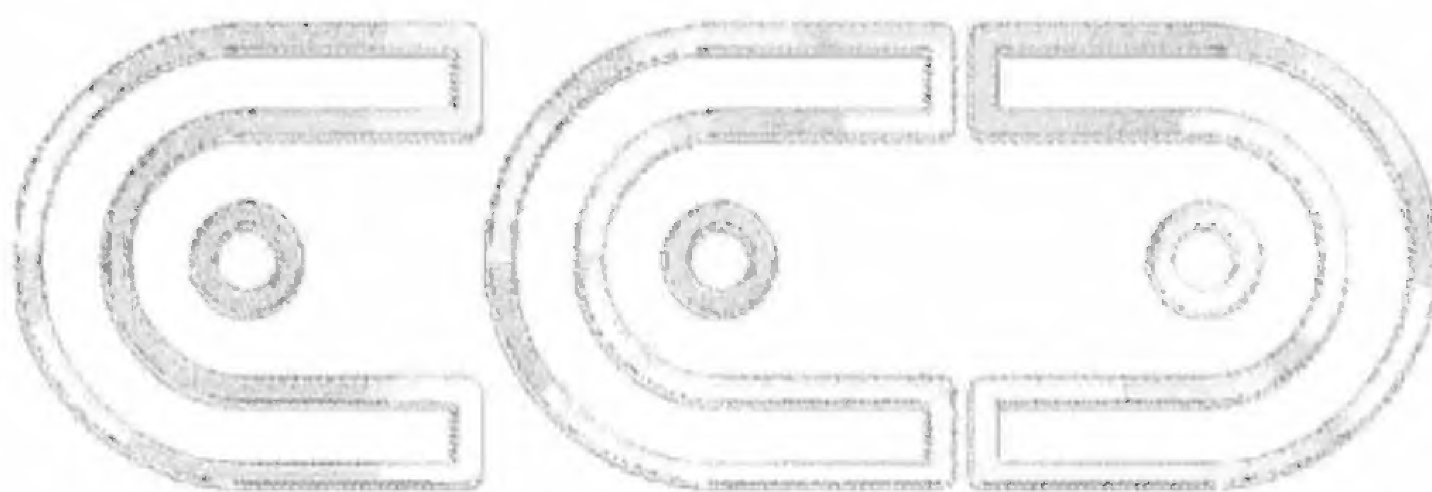
Redactor responsabil: ANTOANETA RALIAN
Tehnoredactor: AUREL BUCUR

*Dat la cules 22.10.1964. Bun de tipar 04.01.1965. Apărut 1965. Tiraj 12.155 ex. broşate. Hîrtie tipar înalt ediţii mat tip B de 63 g/m². Ft. 700×920/32. Coli ed. 9,69. Coli tipar 7,75. A. nr. 12.423. C. Z. pentru bibliotecile mari 89. C. Z. pentru bibliotecile mici 89—32=R.*

Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918", str. Grigore Alexandrescu nr. 93—95, Bucureşti — R.P.R., comanda nr. 2266.






# Scanare și prelucrare digitală




de

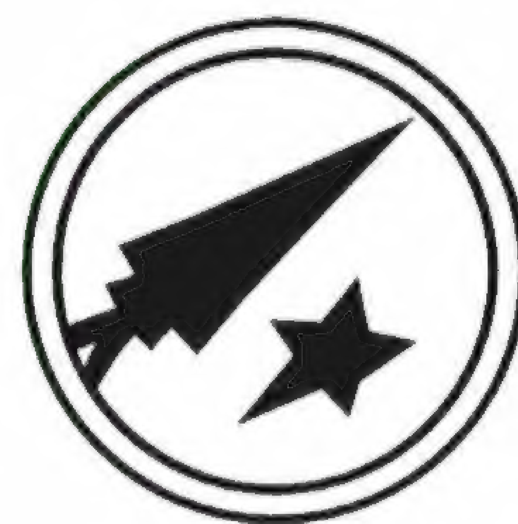



**Anonim**



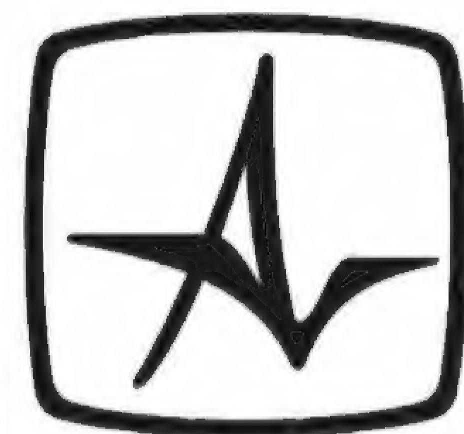



și





CAT Graur



Antwerpen





2023

